

Rehabilitering för personer med multipel skleros (ms), där närstående deltar på distans

FPA:s servicebeskrivning för rehabilitering

1.1.2027

Innehåll

Inledning.....	4
1 Rehabiliteringsklienten	5
1.1 Klientens sjukdom och funktionsförmåga	5
1.2 Rehabiliteringens lämplighet	5
1.3 Klientens rätt att välja serviceproducent	5
1.4 Inkvartering under rehabiliteringen	6
1.5 Behov av assistans	6
2 God rehabiliteringspraxis.....	6
2.1 Klientens mål styr genomförandet av rehabiliteringen	7
2.2 Egenrehabilitering som en del av klientens vardag.....	8
2.3 Samarbete krävs för att rehabiliteringen ska ge gott resultat.....	8
2.4 Gruppverksamhet möjliggör kamratstöd.....	9
3 Principer för hur rehabiliteringen ska ordnas	9
3.1 Val av målgrupp och målgrupper enligt sjukdom	9
3.2 Deltagare	10
3.3 Formen och platsen för genomförandet samt indelning i perioder	10
3.4 Total längd	11
3.5 Utformning.....	11
3.6 Närståendes deltagande på distans	12
4 Genomförandet av klientens rehabilitering	13
4.1 Serviceproducentens uppgifter innan rehabiliteringen inleds	13
4.2 Serviceproducentens uppgifter under rehabiliteringen	17
4.3 Serviceproducentens uppgifter efter rehabiliteringen.....	24
5 Klientens närstående deltar på distans	24
5.1 Närståendes deltagande på distans	25
6 Personal som genomför rehabiliteringen	29
6.1 Det multiprofessionella teamet.....	29
6.2 Övrig personal som deltar i klientens rehabilitering	31

6.3	Uppgifter och krav på erfarenhet för den personal som genomför rehabiliteringen och för den serviceansvariga.....	33
7	Serviceproducentens erfarenhet.....	36
8	Lokaler som ska användas vid rehabiliteringen ansikte mot ansikte	36
8.1	Lokaler vid serviceproducentens verksamhetsställe.....	36
8.2	Inkvarteringslokalerna under rehabiliteringen ansikte mot ansikte	37
9	Bedömning av funktionsförmågan styr genomförandet och visar förändringen.....	38
9.1	Mätinstrument och metoder, användningen av dem samt syftet med mätningarna	39

Inledning

Rehabiliteringen för personer med multipel skleros (ms) är avsedd för klienter som är över 18 år och har ms som diagnostiserats på behörigt sätt.

De klienter som deltar i rehabiliteringen söker lösningar på och hjälp med de utmaningar i vardagen som sjukdomen medför. Under rehabiliteringen får klienterna bl.a. information om sjukdomen och om egenvård samt om hur de själva kan påverka sin funktionsförmåga och sitt välbefinnande.

Utöver det får klienterna råd som hjälper dem att såväl stärka sina egna resurser och sin livskompetens som att hantera och klara av sina studier, sitt arbete och sin vardag. Klienterna får stöd utifrån sina individuella mål för rehabiliteringen. Rehabiliteringen genomförs i form av grupprehabilitering och den ger framför allt möjlighet till kamrattstöd, där klienterna både kan få stöd av och ge stöd till andra gruppmedlemmar i samma situation.

Ett viktigt syfte med rehabiliteringen är att stärka klienternas förutsättningar för **fortsatt egenrehabilitering**. Med egenrehabilitering avses sådan rehabilitering som klienten själv genomför i sin vardag och som planerats i samråd med ett multiprofessionellt team så att den bäst svarar mot rehabiliteringsbehovet.

Klientens rehabilitering genomförs som rehabilitering ansikte mot ansikte. Rehabiliteringen tillhandahålls med **inkvartering** vid serviceproducentens verksamhetsställe.

Klientens närstående har möjlighet att i form av distansrehabilitering delta i den närståendes del av rehabiliteringen. Rehabiliteringen för den närstående består av videosamtal och digital rehabilitering. Den närståendes del av rehabiliteringen genomförs efter att klientens egen rehabiliteringsperiod har avslutats. Om klientens rehabilitering består av två separata rehabiliteringsperioder, kan den närståendes rehabilitering alternativt genomföras mellan dessa perioder.

Deltagarna i rehabiliteringen är klienter som FPA har beviljat rehabilitering enligt prövning eller krävande medicinsk rehabilitering (lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner 566/2005).

Servicebeskrivningens utformning

FPA:s servicebeskrivning för rehabilitering består av **2 delar**:

- en del som beskriver rehabiliteringstjänsten
- en allmän del.

De båda delarna av servicebeskrivningen följer här på varandra. Vardera delen har egen pärm och innehållsförteckning. Båda delarna ska tillämpas samtidigt när FPA-rehabilitering genomförs.

1 Rehabiliteringsklienten

1.1 Klientens sjukdom och funktionsförmåga

De klienter som deltar i rehabiliteringen förutsätts ha ms som diagnostiserats på behörigt sätt.

Dessutom

- ska klienten enligt en bedömning som gjorts inom hälso- och sjukvården vara i behov av rehabilitering i gruppform och ha nytta av rehabiliteringen
- ska man inom hälso- och sjukvården ha bedömt att klientens funktionsförmåga är tillräcklig för att hen ska kunna delta i rehabiliteringen fullt ut och klara av att röra sig i serviceproducentens lokaler utan ständig assistans.

1.2 Rehabiliteringens lämplighet

Rehabiliteringen för personer med ms lämpar sig inte för klienter

- för vilka grupprehabilitering inte är rätt rehabiliteringsform
- som har ett akut eller obehandlat missbruksproblem.

1.3 Klientens rätt att välja serviceproducent

Klienten väljer den serviceproducent som lämpar sig bäst för hen bland de serviceproducenter som har registrerat sig för rehabiliteringstjänsten i fråga och som godkänts av FPA.

1.4 Inkvartering under rehabiliteringen

Serviceproducenten ska genomföra ms-rehabiliteringen som rehabilitering ansikte mot ansikte med inkvartering (tidigare rehabilitering i slutenvård). **Närmare information:** den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, kapitel 8 Lokaler som ska användas vid genomförandet av rehabilitering ansikte mot ansikte.

Klienten har möjlighet att delta i ms-rehabiliteringen som genomförs ansikte mot ansikte också utan inkvartering (tidigare rehabilitering i öppen vård).

Observera: Klienten väljer i samband med ansökan på vilket sätt rehabiliteringen ska genomföras (med eller utan inkvartering) utifrån vad som **passar hen bäst**.

1.5 Behov av assistans

1.5.1 Klienten

Personer som hör till den aktuella klientgruppen kan behöva assistans under rehabiliteringen ansikte mot ansikte. **Innan rehabiliteringen inleds** ska serviceproducenten i samband med förhandskontakten och med hjälp av de dokument som finns att tillgå ta reda på om och i vilken omfattning klienten behöver assistans.

2 God rehabiliteringspraxis

Genomförandet av målinriktad rehabilitering av hög kvalitet förutsätter att man tillsammans med klienten har formulerat sådana mål för rehabiliteringen som är realistiska och meningsfulla för klienten. Den nytta klienten har av rehabiliteringen ska också vara så betydande och långvarig som möjligt.

För att målen ska nås väljer serviceproducenten utifrån sin sakkunskap

- sådana arbetsmetoder som lämpar sig såväl för den enskilda klienten som för hela gruppen
- yrkesutbildade personer till ett multiprofessionellt team, som under hela rehabiliteringstiden tillsammans med den övriga personalen ansvarar för genomförandet av alla delområden som ingår i klientens rehabiliteringshelhet.

Rehabiliteringen ska genomföras så att klienten (och hens närstående)

- kan lita på att de metoder som används vid rehabiliteringen och de sätt på vilka rehabiliteringen genomförs grundar sig på de nationella riktlinjerna för vård och behandling (God medicinsk praxis, fi. Käypä hoito-suositus) och på vetenskaplig evidens eller att de annars är etablerade och allmänt accepterade
- upplever att serviceproducenten beaktar sjukdomens särdrag
- blir bemött som **individ** och så att hens kognitiva, funktionella, emotionella och psykiska resurser och behov av stöd beaktas
- upplever att kommunikationen är **respektfull**
- upplever att serviceproducenten har förberett rehabiliteringen väl
- medverkar i planeringen av sin rehabilitering och får sådan allmän samt specifik information som behövs för detta
 - Samarbetet mellan det multiprofessionella teamet och klienten ska vara utgångspunkten för rehabiliteringen, och det ska bygga på förtroende, delat aktörskap och interaktiv delaktighet.
- förstår vilka faktorer som påverkar funktionsförmågan, identifierar sina begränsningar och sina styrkor och upptäcker sådant (personliga faktorer och omgivningsfaktorer) som möjliggör anpassning till den förändrade situationen.

2.1 Klientens mål styr genomförandet av rehabiliteringen

Rehabiliteringen ska genomföras så att klienten (och hens närstående)

- upplever att de mål som formulerats för rehabiliteringen i samråd med serviceproducenten är betydelsefulla för hen
 - Serviceproducenten ska genom att presentera verkningsfulla alternativ för genomförandet av rehabiliteringen hjälpa klienten att identifiera målen för rehabiliteringen och att bestämma metoderna för att uppnå dem.
 - Serviceproducenten ska alltid försäkra sig om att målen för klientens rehabilitering är realistiska, tidsangivna, mätbara, registrerbara och ändamålsenliga.
- inser att en förändring är möjlig och förmår engagera sig i det arbete som krävs för att målen ska nås
- upplever att serviceproducenten beaktar hens livssituation, resurser och begränsningar
- upplever att rehabiliteringen fokuserar på sådant som är väsentligt för hen

- upplever att serviceproducenten följer de mål som formulerats för rehabiliteringen och att måluppfyllelsen och det arbete som krävs för att nå målen utvärderas i samarbete med klienten under hela den tid som rehabiliteringen pågår.

2.2 Egenrehabilitering som en del av klientens vardag

Rehabiliteringen ska genomföras så att klienten (och hens närstående)

- får resurser för det aktiva arbete i den egna vardagen som rehabiliteringen kräver
 - Serviceproducenten ska vara uppmärksam på de färdigheter klienten behöver bland annat vid genomförandet av egenrehabilitering (t.ex. för att följa och tillämpa anvisningar) och på hur klienten klarar av att fatta beslut när det finns olika alternativ att välja mellan.
- upplever övningarna och de arbetsmetoder som stöder rehabiliteringen som meningsfulla och lätta att ta till sig
- lär sig metoder med vars hjälp hen kan förändra sina handlingssätt och sin livsmiljö så att de främjar rehabiliteringen
 - Serviceproducenten ska försäkra sig om att
 - verksamhetsmiljön främjar klientens egenrehabilitering och genuint utgår från klientens behov samt stöder klientens aktivitet och resurser
 - det multiprofessionella teamets coachande roll avspeglas i klientens egenrehabilitering
- upplever att man hittar lösningar på de utmaningar som sjukdomen medför
- får möjlighet att tillägna sig nya livshanteringsfärdigheter och levnadsvanor.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 1.3 God rehabiliteringspraxis.

2.3 Samarbete krävs för att rehabiliteringen ska ge gott resultat

Rehabiliteringen ska genomföras så att klienten (och hens närstående)

- inser att samarbete med olika aktörer (t.ex. företagshälsovården) är av central betydelse vid målinriktad och långsiktig rehabilitering
- upplever sig ha nytta av multiprofessionellt samarbete som förenar olika perspektiv och kompetens inom olika områden

- upplever att de olika aktörerna arbetar i riktning mot de gemensamma målen
- upplever att kommunikationen mellan de olika aktörerna fungerar och är tydlig och att den sköts på överenskommet sätt.

2.4 Gruppverksamhet möjliggör kamratstöd

Serviceproducenten ska försäkra sig om att klienten (och hens närstående)

- upplever att gruppverksamhet lämpar sig för hen och främjar rehabiliteringen
- får möjlighet att utbyta kunskaper och goda inlärningserfarenheter i en grupp där medlemmarna har likartade behov av och mål för sin rehabilitering eller befinner sig i ungefär samma livssituation.

3 Principer för hur rehabiliteringen ska ordnas

3.1 Val av målgrupp och målgrupper enligt sjukdom

Rehabiliteringstjänsten för personer med ms riktar sig till 2 olika målgrupper.

Rehabiliteringens längd varierar beroende på målgrupp. Serviceproducenten kan välja endast en målgrupp åt gången för en rehabiliteringstjänst.

Målgrupp 1:

Till den här målgruppen hör klienter som nyligen har konstaterats ha ms eller vars ms-sjukdom ännu är mycket lindrig. Klientens **funktionsförmåga är inte väsentligt nedsatt eller endast är nedsatt i liten grad på grund av sjukdomen**. Klienten behöver till exempel inte hjälp med att förflytta sig och använder inte flera hjälpmedel. Klienten har inte heller några särskilda utmaningar när det gäller att klara sig i arbetslivet eller det dagliga livet. Det här är en situationen som vanlig vid den skovvisa formen av sjukdomen eller i början av den progressiva formen av sjukdomen.

Målgrupp 2:

Till den här målgruppen hör klienter vars **funktionsförmåga är väsentligt nedsatt på grund av ms**. Klienten har till exempel svårt att förflytta sig, hen har kraftiga utmattningssymtom och utmaningar med att klara sig i det dagliga livet. Klienten kan ha svårt att klara sig i arbetslivet eller står utanför arbetslivet. Klienten använder eventuellt flera hjälpmedel. Det här är en situation som är vanlig vid den progressiva sjukdomsformen, särskilt i dess senare fas.

Observera: Serviceproducenten ska ha möjlighet att tillhandahålla rehabilitering för båda målgrupperna.

De klienter som deltar i rehabiliteringen är i arbetslivet, är på väg att återgå till arbetslivet (har t.ex. rehabiliteringsstöd), är pensionerade eller studerar.

3.2 Deltagare

Rehabiliteringsgruppen omfattar

- 4–12 klienter
- 2–12 vuxna närstående
 - de närstående deltar genom distansrehabilitering
 - klienterna kan också delta i rehabiliteringen utan närstående.

Observera: Rehabiliteringen ska alltid inledas om gruppen omfattar **minst 7 klienter**.

3.3 Formen och platsen för genomförandet samt indelning i perioder

Serviceproducenten ska genomföra ms-rehabiliteringen som grupprehabilitering ansikte mot ansikte för klienter

- 1. vars funktionsförmåga inte är nedsatt eller endast är nedsatt i liten grad på grund av sjukdomen** (målgrupp 1)
 - under 5 dygn med rehabilitering ansikte mot ansikte (måndag–lördag)
- 2. vars funktionsförmåga är väsentligt nedsatt på grund av sjukdomen** (målgrupp 2)
 - under 10 dygn med rehabilitering ansikte mot ansikte. Rehabiliteringen genomförs i **2 perioder** så att vardera perioden varar i 5 dygn (måndag–lördag).

Serviceproducenten ska **genomföra** grupprehabiliteringen för klienten ansikte mot ansikte **vid serviceproducentens verksamhetsställe**. **Närmare information:** den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, kapitel 8 Lokaler som ska användas vid genomförandet av rehabilitering ansikte mot ansikte.

Även klientens närstående har möjlighet att delta i rehabiliteringen. Hens del av rehabiliteringen genomförs när klientens rehabilitering har avslutats. Om klientens rehabilitering omfattar två rehabiliteringsperioder, kan den närståendes period alternativt genomföras mellan klientens båda perioder. I den närståendes del av rehabiliteringen ingår videosamtal, digital rehabilitering och handledning i anslutning till den digitala rehabiliteringen.

3.4 Total längd

Den totala rehabiliteringstiden för personer med ms är **6–15 månader** för båda målgrupperna. Den totala tiden räknas från det att rehabiliteringsbeslutet har meddelats till dess att den sista uppföljande kontakten har genomförts.

Serviceproducenten ska genomföra **klientens rehabilitering i sin helhet** under den tid klientens rehabiliteringsbeslut är i kraft. Rehabiliteringsbeslutet gäller i **högst 15 månader** från det att FPA har meddelat rehabiliteringsbeslutet.

3.5 Utformning

Målgrupp 1: I rehabiliteringshelheten för klienter vars funktionsförmåga inte är väsentligt nedsatt eller endast är nedsatt i liten grad på grund av sjukdomen ingår

1. ett kallelsebrev som skickas till klienten
2. en förhandskontakt med klienten
3. genomförandet av rehabiliteringen enligt följande:
 - 5 dygn med rehabilitering ansikte mot ansikte vid serviceproducentens verksamhetsställe
4. en uppföljande kontakt, dvs. 1 individuellt videosamtal eller telefonsamtal.

Målgrupp 2: I rehabiliteringshelheten för klienter vars funktionsförmåga är avsevärt nedsatt på grund av sjukdomen ingår

1. ett kallelsebrev som skickas till klienten
2. en förhandskontakt med klienten
3. genomförandet av rehabiliteringen enligt följande:
 - 10 dygn med rehabilitering ansikte mot ansikte vid serviceproducentens verksamhetsställe. Rehabiliteringen genomförs i 2 perioder så att vardera perioden varar i 5 dygn

- 1 kontakt mellan perioderna
4. en uppföljande kontakt, dvs. 1 individuellt videosamtal eller telefonsamtal.

3.6 Närståendes deltagande på distans

Serviceproducenten ska i blanketten för förhandsuppgifter och vid förhandskontakten be om kontaktuppgifterna till den närstående som deltar i rehabiliteringen (telefonnummer och e-postadress).

Serviceproducenten ska skapa en grupp av de närstående till de klienter som deltagit i ms-rehabilitering. Gruppen kan bestå av närstående från olika mål- och rehabiliteringsgrupper som deltagit vid olika tidpunkter. Gruppen ska bestå av **minst 2 närstående**. Om så inte är fallet, ställs rehabiliteringen för närstående in. Gruppen ska bestå av samma närstående under hela distansrehabiliteringen.

Rehabiliteringen för den närstående genomförs när klientens egen rehabiliteringsperiod har avslutats. Om klientens rehabilitering omfattar 2 rehabiliteringsperioder, kan den närståendes period alternativt genomföras mellan klientens perioder.

Serviceproducenten ska kontakta den närstående och meddela hen **tidsschemat** för den **3 veckor** långa distansrehabiliteringsperioden **minst 2 veckor innan** den närståendes del av rehabiliteringen börjar. Den närståendes distansrehabilitering måste genomföras i sin helhet under den tid på **15 månader** som klientens rehabiliteringsbeslut är i kraft.

Distansrehabiliteringen för närstående omfattar:

- introduktion i distansrehabilitering
- digital rehabilitering under hela distansrehabiliteringsperioden
- handledning i anslutning till den digitala rehabiliteringen, 1 timme per närstående
- 3 videosamtal i grupp.

4 Genomförandet av klientens rehabilitering

4.1 Serviceproducentens uppgifter innan rehabiliteringen inleds

4.1.1 Överenskommelse om rehabilitering

1. Serviceproducenten ska **inom 2 veckor** efter att rehabiliteringsbeslutet har kommit preliminärt komma överens med klienten om **tidpunkten för rehabiliteringen**.
2. Klienten ska få **bekräftelse på tidpunkten för rehabiliteringen inom 6 månader** efter att klienten har meddelats rehabiliteringsbeslutet.

Observera:

- Klientens rehabiliteringshelhet, inklusive uppföljande kontakt, **ska genomföras inom 15 månader** efter att beslutet har meddelats.
 - Om det **inte är möjligt** att genomföra rehabiliteringen i sin helhet inom 15 månader efter att rehabiliteringsbeslutet har meddelats, ska serviceproducenten informera FPA på servicenumret för samarbetspartner samt klienten om detta.
 - Klienten ska få bekräftelse på rehabiliteringsperioden **inom 6 månader från den tidpunkt då rehabiliteringsbeslutet meddelades**.
 - Om **serviceproducenten inte kan ge klienten bekräftelse** inom tidsfristen, kan klienten i det här skedet byta serviceproducent eller fortsätta vänta på att rehabiliteringsperioden kan genomföras.
 - Klienten ska informeras om att hen har möjlighet att vänta på följande lämpliga rehabilitering eller vid behov byta serviceproducent. Detta ska dokumenteras i klientens handlingar.
 - Efter att rehabiliteringen har bekräftats
 - **ska rehabiliteringen inledas** vid den angivna tidpunkten.
- Närmare information:** Anvisning om hanteringen av kurser i registreringssystemet/Bekräfta en kurs.

4.1.2 Kallelsebrev och blankett för förhandsuppgifter

Efter att rehabiliteringen har bekräftats ska ett kallelsebrev och en blankett för förhandsuppgifter skickas till klienten (per e-post eller post).

Kallelsebrevet ska innehålla förhandsinformation om rehabiliteringen, uppgift om när serviceproducenten kommer att kontakta klienten samt en blankett för de förhandsuppgifter som behövs för rehabiliteringen och anvisningar om hur man fyller i blanketten. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 6.1.3 Kallelsebrev, och avsnitt 6.1.4 Begäran om förhandsuppgifter.

Observera: Serviceproducenten ska i blanketten för förhandsuppgifter be om kontaktuppgifterna till den närstående som deltar i klientens rehabilitering (telefonnummer och e-postadress).

Avsikten med kallelsebrevet är att klienten på förhand ska få information om

- tidpunkten (datum och klockslag) för förhandskontakten samt uppgifter om den person som kommer att ta kontakt (namn, yrke, telefonnummer)
- tidsplanen för genomförandet av rehabiliteringen, tillhandahållaren av rehabiliteringen och inkvarteringen i dubbelrum
- genomförandet av rehabiliteringen, till exempel om personalen, programmet och metoderna
- möjligheten att ställa frågor och framföra önskemål om rehabiliteringen i samband med förhandskontakten
- genomförandet av distansrehabiliteringen för klientens närstående.

4.1.3 Förhandskontakt med klienten

I samband med förhandskontakten får klienten bland annat bekräftelse på tidsplanen för rehabiliteringen och programmets innehåll.

Serviceproducenten kontaktar klienten på förhand **per telefon** eller **videosamtal cirka 3 veckor** innan rehabiliteringen inleds. Vid förhandskontakten används den blankett med förhandsuppgifter som klienten fyllt i.

Kontakten tas av **någon av de yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet eller av den personliga handledaren**. Längden på kontakten är i **genomsnitt 30 minuter**.

Observera: Klienten kan delta i rehabiliteringen även om serviceproducenten trots försök inte kunnat nå hen på förhand. Detta ska i så fall antecknas i klientens handlingar.

Serviceproducenten ska genomföra förhandskontakten så att

- serviceproducenten och klienten tillsammans försäkras sig om att rehabiliteringen är lämplig med beaktande av klientens hälsotillstånd och livssituation
- serviceproducenten och klienten tillsammans försäkras sig om att rehabiliteringen genomförs vid rätt tidpunkt med beaktande av klientens hälsotillstånd och livssituation
- klienten får **närmare information** om till exempel
 - innehållet i rehabiliteringen
 - genomförandet av den närståendes del på distans. **Närmare information:** den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, kapitel 5 Närståendes deltagande på distans
 - eventuella personliga tillbehör (t.ex. motionsredskap, hjälpmedel e.d.) som ska tas med till rehabiliteringen ansikte mot ansikte
 - annat som anknyter till genomförandet av rehabiliteringen (bl.a. inkvarteringen)
- klienten kan ställa frågor och framföra önskemål gällande rehabiliteringen
- klienten uppmuntras att fundera över rehabiliteringsmål som är viktiga för hen
- klienten kan försäkra sig om att hens specialbehov tas i beaktande under rehabiliteringen
- klienten tillfrågas om hur hen i allmänhet klarar sig i en miljö som avviker från hemförhållandena. Serviceproducenten ska ta reda på om och i vilken omfattning klienten behöver hjälp med bland annat följande:
 - av- och påklädning
 - att röra sig
 - att använda hjälpmedel
 - att förflytta sig
 - att använda hjälpmedel
 - måltider osv.
- klienten informeras om att hen har möjlighet att träffa de yrkesutbildade personer vars sakkunskap och handledning hen upplever sig behöva i sin situation
- klienten informeras om de mätinstrument som används inom rehabiliteringen
- klienten informeras om rapporteringen av rehabiliteringens effekter ifall hen deltar i rehabilitering som omfattar 10 dygn

- namn och kontaktuppgifter till klientens närstående kontrolleras om en närstående deltar i den närståendes del av rehabiliteringen. Serviceproducenten ska dessutom försäkra sig om att klientens närstående har tillgång till den utrustning som behövs för att genomföra distansrehabiliteringen. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 7.2 Utrustning, applikation eller plattform samt teknisk support.
- serviceproducenten frågar om klientens simkunnighet. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 6.1.5 Förhandskontakt med klienten och engagerande av klienten i rehabiliteringen.

Observera: Om det i samband med förhandskontakten framgår att rehabiliteringen i fråga om tidpunkt eller innehåll **inte är lämplig eller inte skulle fungera** för klienten, är det **inte** ändamålsenligt att inleda rehabiliteringen. I så fall ska serviceproducenten **omedelbart kontakta FPA**.

4.1.4 Säkerställande av förmedlingen av information om klienten

Serviceproducenten ska utifrån förhandsuppgifterna och de uppgifter som framkommit vid förhandskontakten bedöma klientens helhetssituation, rehabiliteringsbehov och mål för rehabiliteringen. De här sakerna **ska gås igenom** med det multiprofessionella teamet, så att man inom gruppverksamheten beaktar **klientens individuella behov**, och så att hela det multiprofessionella teamet känner till dessa behov ända från början av rehabiliteringen. Även annan personal som medverkar i klientens rehabilitering ska till behövliga delar informeras om bland annat klientens rehabiliteringssituation, behov och önskemål.

Serviceproducenten ska säkerställa att det som klienten berättar och kunskapen om klientens helhetssituation **förmedlas till alla yrkesutbildade personer i det multiprofessionella teamet under hela den tid som rehabiliteringen pågår**, så att klienten inte behöver redogöra för sin situation separat för varje sakkunnig.

Alla samtal ska dokumenteras noggrant, så att de olika yrkesutbildade personerna har tillgång till uppdaterade uppgifter om klienten. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 8.1 Dokumentation av genomförandet av rehabiliteringen.

4.2 Serviceproducentens uppgifter under rehabiliteringen

Serviceproducenten ska genomföra ms-rehabiliteringen på ett sätt som stöder klienten i den förändrade situation som sjukdomen orsakat och alltid så att **klientens individuella behov** och resurser samt **gruppens behov** och resurser beaktas.

Serviceproducenten ska säkerställa rehabiliteringens kvalitet genom att genuint möta och lyssna på klienten. Klienten ska få hjälp med att analysera sin livssituation och att aktivt agera så att de egna rehabiliteringsmålen kan nås.

En förtroendefull relation som uppmuntrar till engagemang och målinriktad motivation ska byggas upp med såväl klienten som hela gruppen. Serviceproducenten ska sträva efter att identifiera sådana metoder som har effekt både på klienternas individuella situation och på gruppens situation, och som gör det möjligt att uppnå målen för klienternas rehabilitering. Klientens rehabilitering ska alltid genomföras i enlighet med de uppställda målen. Serviceproducenten ska försäkra sig om att rehabiliteringen till sitt innehåll är meningsfull och till nytta för alla deltagare.

Gruppsammanhållning

Serviceproducenten ska möjliggöra och försäkra sig om att det skapas gruppsammanhållning mellan klienterna genast i det inledande skedet av rehabiliteringen. En välfungerande grupp kan utnyttja sina resurser på ett effektivt och ändamålsenligt sätt, vilket skapar förutsättningar för ett fungerande och genuint kamratstöd. Serviceproducenten ska försäkra sig om att gruppsammanhållningen mellan klienterna stärks under hela rehabiliteringstiden.

Rehabiliteringen ska genomföras så att klienten (och hens närstående) får

- råd, handledning och verktyg för att kunna fortsätta leva ett så fullgott liv som möjligt trots sjukdomen
- mångsidig information om sjukdomen
- färdigheter att stärka sina resurser och sin livskompetens
- verktyg för att analysera sin livssituation och agera så att de egna rehabiliteringsmålen kan nås
- träning för att kunna fungera så självständigt och aktivt som möjligt i sin vardag och vara delaktig i samhället

- möjlighet till kamratstöd som stärker och hjälper hen att bli medveten om sina förmågor och upptäcka nya tillvägagångssätt
- lära sig hur hen själv kan påverka sin funktions- och/eller arbetsförmåga och sitt välbefinnande
- sådana metoder för egenrehabilitering som passar hen och som främjar rehabiliteringen och underlättar vardagen
- lära sig hur hen kan lindra symtom som orsakas av sjukdomen
- lära sig hur hen kan upprätthålla och stärka sina psykiska resurser.

Serviceproducenten ska genomföra den närståendes deltagande på distans så att den närstående bland annat får

- den information och det stöd hen behöver i sin roll som närstående
- möjlighet till kontakt med andra närstående i samma situation
- handledning och resurser för att aktivt kunna medverka som stöd i klientens rehabilitering
- verktyg och metoder för att främja en bra och fungerande vardag för sig själv och klienten
- lära sig hur hen kan upprätthålla och stärka sina psykiska resurser.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 4.1 Närståendes deltagande.

4.2.1 Genomförandet av rehabiliteringen för klienten

Serviceproducenten ska sträva efter att skraddarsy rehabiliteringens innehåll så att det i så stor utsträckning som möjligt svarar mot den enskilda klientens och hela klientgruppens behov. När rehabiliteringens innehåll planeras ska serviceproducenten beakta de allmänna symtom som orsakas av klientens sjukdom och eventuella särdrag i anslutning till symtomen samt de rehabiliteringsbehov och mål som följer av dem.

Utgångspunkten för arbetet är ett lösningsinriktat, flexibelt och reflekterande (coachande) arbetssätt. Arbetet ska styras av klientens individuella och gruppens gemensamma mål. Klienternas individuella resurser och färdigheter ska alltid beaktas i arbetet.

Serviceproducenten ska se till att klienterna har möjligheter att göra val, vara delaktiga och skraddarsy rehabiliteringen enligt sina egna behov samt aktivt delta i planeringen och genomförandet av rehabiliteringen. Genom aktiva diskussioner söker serviceproducenten och gruppen tillsammans metoder och övningar som uppmuntrar och motiverar klienterna att i sin vardag tillämpa det som de lärt sig under rehabiliteringen.

Den enskilda klienten ska få stöd under rehabiliteringsprocessen. Klienten ska uppmuntras att fokusera sina tankar på framtiden och söka stöd i sin vardag. Klienten ska regelbundet ges respons som stärker hans upplevda självförmåga, eftersom det kan vara svårt för hen att bibehålla motivationen under rehabiliteringen. Det är viktigt att klienten får stöd, eftersom det hjälper hen att tro på sin egen förmåga och att anstränga sig för att nå sina rehabiliteringsmål.

De olika möten och åtgärder som ingår i rehabiliteringen ska alltid förläggas på ett sådant sätt att de bildar en balanserad helhet som svarar mot klientens individuella rehabiliteringsbehov.

Klientens rehabilitering ska genomföras så att den mångsidigt omfattar

- **individuell handledning** som stöder klientens upplevda självförmåga
- **gruppverksamhet** där man tar upp sådana gemensamma teman som baserar sig på klienternas individuella rehabiliteringsmål och önskemål samt på gruppens gemensamma mål och önskemål. Målet är att utbyte av erfarenheter i gruppen ska öka känslan av samhörighet, erbjuda nya infallsvinklar på olika problem och problemlösningar samt hjälpa klienterna att bygga upp sin identitet i den förändrade livssituationen.
- **praktiska övningar**, samtal som främjar interaktion samt mångsidiga aktiviteter. I arbetet ska man mångsidigt använda aktivitetsbaserade metoder som lämpar sig för olika situationer, som motsvarar målen och som aktiverar hela gruppen. Det är viktigt att identifiera vilka metoder som har effekt i den enskilda klientens/klientgruppens situation och som gör det möjligt för klienten/klientgruppen att nå sina rehabiliteringsmål.
- **arbete i smågrupper** för att säkerställa att klienternas rehabiliteringsmål nås och att klienterna blir hörda och kan interagera med varandra
 - arbete i smågrupper ska användas som metod alltid när det är möjligt

- vid indelningen i smågrupper ska man vid behov beakta till exempel klienternas ålder, livssituation och andra faktorer som inverkar på gruppindelningen
- **kamratstödsverksamhet** så att klienter som befinner sig i en liknande situation kan utbyta erfarenheter och på det sättet få stöd av varandra och nya infallsvinklar på de förändringar som ms-sjukdomen medför
- **individuella möten med de yrkesutbildade personerna**, om klienten i sin situation och för sin rehabilitering har behov av personliga samtal och handledning
- **samarbete** med aktörer i klientens vardag alltid då det behövs i klientens individuella situation
- **ifyllning av enkäter och blanketter** som anknyter till de mätinstrument som används
- precisering av innehållet i den fortsättningsperiod på **10 dygn** som ingår i rehabiliteringen.

4.2.2 Rehabiliteringsdagens längd och längden på mötena för klienten

Rehabiliteringsdagens längd

För klienten är längden på en rehabiliteringsdag **alltid minst 6 timmar**.

Av den tiden ska **i genomsnitt 5 timmar per rehabiliteringsdag** utgöras av handledd rehabilitering.

Observera: I rehabiliteringsdagen (minst 6 timmar) ingår förflyttningar mellan lokaler, programenliga pauser samt pauser för lunch och mellanmål.

Längden på möten som ingår i rehabiliteringen

Längden på de **individuella möten och gruppmöten** mellan klienten och den yrkesutbildade personalen som ingår i rehabiliteringen är **45–60 minuter per möte**.

Längden kan variera enligt situationen och den bestäms **alltid** utifrån klientens individuella situation och behov samt gruppens situation och behov.

Inledande samtal

Serviceproducenten ska ordna ett **individuellt inledande samtal för klienten under någon av de tre första dagarna med rehabilitering ansikte mot ansikte.**

I samtalet deltar den personliga handledaren eller 1 av de yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet.

Det inledande samtalet ska genomföras så att

- klienten **själv konkret deltar** i planeringen av sin rehabilitering samt i formuleringen och preciseringen av rehabiliteringsmålen
Observera: Det är viktigt att klienten upplever de gemensamt formulerade rehabiliteringsmålen som **meningsfulla och värda att eftersträva**. Alla förändringar som leder mot målen stärker klientens motivation och engagemang i egenrehabiliteringen.
- förhandsuppgifterna om klienten används som stöd för samtalet
- serviceproducenten tillsammans med klienten försäkrar sig om att planen för rehabiliteringen är fungerande och realistisk och att man når samförstånd om innehållet i rehabiliteringen
 - klienten ska ha en klar uppfattning om vad som är syftet och målet med rehabiliteringen
- serviceproducenten försäkrar sig om att klienten förbinder sig till sina egna rehabiliteringsmål och till arbetet i gruppen
- serviceproducenten tillsammans med klienten utreder vilka yrkesutbildade personers sakkunskap som behövs i klientens individuella situation
- klienten förstår vilken betydelse de bedömningar och utvärderingar (intervjuer, undersökningar och mätningar) som görs under rehabiliteringen har för bedömningen av klientens situation som helhet och för formuleringen av konkreta rehabiliteringsmål
- klienten tillfrågas om hen eventuellt behöver assistans under rehabiliteringen och hur stort behovet i så fall är
- klienten informeras om rapporteringen av rehabiliteringens effekter ifall hen deltar i rehabilitering som omfattar 10 dygn. Klienten ska samtidigt tillfrågas om samtycke till att de uppgifter som omfattas av rapporteringen av rehabiliteringens effekter får lämnas till FPA.

Observera:

Om det i samband med det inledande samtalet framgår att rehabiliteringen i fråga om tidpunkt eller innehåll inte är lämplig eller inte fungerar för klienten, **är det inte** ändamålsenligt att inleda rehabiliteringen. **I så fall ska serviceproducenten omedelbart kontakta FPA.**

Kontakt mellan rehabiliteringsperioderna vid rehabilitering som omfattar 10 dygn

Mellan rehabiliteringsperioderna genomförs 1 kontakt i form av ett **video-** eller **telefonsamtal**, på det sätt och vid den tidpunkt man kommit överens om tillsammans. Längden på en kontakt är **cirka 30 minuter**, och den personliga handledaren eller någon annan yrkesutbildad person i det multiprofessionella teamet ansvarar för att kontakten genomförs.

Arbetssätt

Klientens rehabilitering ska huvudsakligen genomföras i form av **grupprehabilitering**.

Observera: En del av rehabiliteringen ska genomföras i form av **individuella möten** (i stället för grupp- eller smågruppsarbete) med de yrkesutbildade personer som behövs, om det är nödvändigt med tanke på klientens rehabilitering och individuella situation.

Avslutande samtal**Genomförandet av det avslutande samtalet: målgrupp 1**

Serviceproducenten ska för de **klienter som deltar i rehabilitering som omfattar 5 dygn ordna ett avslutande gruppsamtal** i slutet av rehabiliteringsperioden.

I samtalet deltar utöver klienterna även deras personliga handledare och 1 av de yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet.

Längden på det avslutande gruppsamtalet är **1–2 timmar**. De deltagande yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet leder det avslutande samtalet.

Genomförandet av det avslutande samtalet: målgrupp 2

Serviceproducenten ska för de **klienter som deltar i rehabilitering som omfattar 10 dygn ordna ett individuellt avslutande samtal** i slutet av den sista rehabiliteringsperioden.

I samtalet deltar utöver klienten även hens personliga handledare eller 1 av de obligatoriska yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet.

Längden på det individuella avslutande samtalet är **45–60 minuter**.

Syftet med det avslutande samtalet är att serviceproducenten

- tillsammans med klienten eller gruppen utvärderar uppfyllelsen av de mål som formulerats för rehabiliteringen och sammanfattar den rehabilitering som genomförts
- tillsammans med klienten/klienterna gör upp en plan för den fortsatta rehabiliteringen och bland annat går igenom viktiga saker som ska antecknas i rehabiliteringsrapporten
- tillsammans med klienten eller gruppen går igenom det som klienterna lärt sig och de råd som klienterna fått, för att säkerställa att rehabiliteringen fortsätter i vardagen
- säkerställer att klienten och gruppen vet vilka aktörer i vardagen som de vid behov kan kontakta
- kommer överens med varje klient om tidpunkten för en uppföljande kontakt och hur den ska genomföras samt informerar klienten om vem av medlemmarna i det multiprofessionella teamet som kommer att kontakta klienten.

Serviceproducenten ska försäkra sig om att klienten har förstått saken och är förberedd på att bli kontaktad vid den överenskomna tidpunkten.

Observera:

- Om det avslutande samtalet förs i grupp, ska också den enskilda klienten och hens behov beaktas.
- En tydlig individuell plan för den fortsatta rehabiliteringen ska göras upp med varje deltagare för att egenrehabiliteringen ska fortsätta och säkerställas.

4.3 Serviceproducentens uppgifter efter rehabiliteringen

4.3.1 Uppföljning av rehabiliteringen

Syftet med den uppföljande kontakten är att

- säkerställa att klienten har en fungerande vardag och att egenrehabiliteringen fortsätter
- stärka klientens förmåga att fungera i sin livsmiljö
- säkerställa att klientens arbets- eller studieförmåga bevaras och stärks
- säkerställa att klienten förbinder sig att ändra sina rutiner
- stärka klientens tillit till de egna resurserna
- skapa en tydlig avslutning på samarbetet.

Under den uppföljande kontakten ska klienten och den yrkesutbildade personen i det multiprofessionella teamet

- bedöma klientens behov av fortsatt handledning och genomförandet av egenrehabilitering
- diskutera hur rehabiliteringen och egenrehabiliteringen kan fortsätta med stöd av aktörer inom hälso- och sjukvården och/eller andra aktörer i klientens vardag (t.ex. socialväsendet) och vem klienten vid behov kan kontakta.

Individuell uppföljande kontakt

Klienten ska kontaktas **inom 1–3 månader** efter att den sista rehabiliteringsperioden har avslutats. Den uppföljande kontakten tas på överenskommet sätt av den personliga handledaren eller en av de obligatoriska yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet.

Uppföljande kontakt med klienten ska tas 1 gång **per telefon** eller **videosamtal**. Längden på en kontakt är **i genomsnitt 30 minuter**.

5 Klientens närstående deltar på distans

Klientens närstående deltar på distans i den närståendes del av rehabiliteringen.

Serviceproducenten ska genomföra den närståendes del av rehabiliteringen på distans och på ett sådant sätt att den närstående bland annat får

- den information och det stöd hen behöver i sin roll som närstående
- möjlighet att på distans träffa andra närstående i samma situation
- handledning och resurser för att aktivt kunna medverka i klientens rehabilitering
- verktyg och metoder för att kunna skapa en bra och fungerande vardag för sig själv och för klienten.

Serviceproducenten ska genomföra den närståendes del av rehabiliteringen efter att klientens egen rehabiliteringsperiod har avslutats. Om klientens rehabilitering omfattar två rehabiliteringsperioder, kan den närståendes period alternativt genomföras mellan klientens båda perioder. Den närståendes del genomförs i form av videosamtal och digital rehabilitering.

5.1 Närståendes deltagande på distans

Den distansrehabilitering för närstående som ingår i ms-rehabiliteringen ordnas under en **3 veckor** lång distansrehabiliteringsperiod.

Distansrehabiliteringen för den närstående omfattar:

- introduktion i distansrehabilitering
- digital rehabilitering under hela distansrehabiliteringsperioden
- handledning i anslutning till den digitala rehabiliteringen, 1 timme per närstående
- 3 videosamtal i grupp.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, kapitel 7
[Genomförandet av distansrehabilitering.](#)

5.1.1 Gruppsammanhållning och kamratstöd

Serviceproducenten ska **säkerställa** att de närstående får **kamratstöd** under distansrehabiliteringsperioden genom att

- berätta för de närstående om möjligheterna till och betydelsen av kamratstöd under distansrehabiliteringsperioden (inkl. den digitala rehabiliteringen)
- erbjuda de närstående en genuin möjlighet till gemensam diskussion med låg tröskel samt teman för diskussionerna

- handleda och uppmuntra de närstående att delta i videosamtalen i grupp och diskussionerna i samband med den digitala rehabiliteringen
- uppmuntra de närstående att inom gruppen dela med sig av sina erfarenheter och tankar kring övningarna eller det övriga innehållet i den digitala rehabiliteringen.

5.1.2 Introduktion för närståendegruppen i deltagande i distansrehabilitering

Serviceproducenten ska ge klienternas närstående en introduktion i distansrehabilitering.

Introduktionen ges under ett **videosamtal i grupp**. Introduktionen leds av **1–2 personer ur serviceproducentens personal** som har den kompetens som behövs för introduktionen i distansrehabilitering.

Introduktionen ges av

- 1 person ur serviceproducentens personal, om det i gruppen finns 2–7 närstående eller
- 2 personer ur serviceproducentens personal, om det i gruppen finns 8–12 närstående.

De kan vara yrkesutbildade personer i det multiprofessionella teamet eller andra personer ur serviceproducentens personal.

Längden på den introduktion i distansrehabilitering som ges i form av ett videosamtal i grupp **är i genomsnitt 45 minuter**. Det här videosamtalet i grupp räknas inte in i de tre videosamtalen i grupp.

Introduktionen i deltagande i distansrehabilitering ska genomföras så att den närstående

- i samband med videosamtal och digital rehabilitering övar på att i praktiken använda den applikation eller plattform som används för distansrehabiliteringen (t.ex. att skicka övningar, meddelanden, bilder och videor). Vid övningen ska man dra nytta av innehållet i rehabiliteringsprogrammet.

- får handledning och uppmuntras att delta i de delar som genomförs i grupp, exempelvis gruppdiskussioner i samband med den digitala rehabiliteringen, under hela den tid som den närståendes del av rehabiliteringen pågår
- får information om sådant som hen ska beakta i samband med videosamtalen (t.ex. rummet där hen deltar i videosamtal och hur hen placerar sig i förhållande till kameran under videosamtal)
- får veta hur hen ska gå till väga om det uppstår tekniska problem i samband med videosamtalen och den digitala rehabiliteringen
- får anvisningar om säkerheten under videosamtal (t.ex. anvisningar för undantagssituationer såsom en sjukdomsattack)
- får anvisningar om hur hen ska beakta datasäkerheten, dataskyddet och integritetsskyddet i samband med distansrehabiliteringen.

5.1.3 Digital rehabilitering

Under den digitala rehabiliteringen, som är oberoende av tid och plats, avancerar den närstående **huvudsakligen självständigt** med hjälp av videor, ljudinspelningar och textmaterial och genom att utföra övningar på nätet. I den digitala rehabiliteringen **ingår** också **interaktion** med de andra medlemmarna i gruppen. Den närstående interagerar och för diskussioner på nätet också med medlemmarna i det multiprofessionella teamet.

5.1.4 Handledning i anslutning till den digitala rehabiliteringen

I den digitala rehabiliteringen ingår också **handledning som är oberoende av tid och plats**. Det är fråga om handledning och uppföljning som genomförs av det multiprofessionella teamet. Handledning i anslutning till digital rehabilitering innebär att **ge respons** på uppgifter som den närstående har utfört och att **hålla kontakt** med hen i samband med den digitala rehabiliteringen.

I handledningen ingår också **att leda och följa upp de närståendes gruppdiskussioner** i samband med den digitala rehabiliteringen.

Serviceproducenten ska genomföra handledningen i anslutning till digital rehabilitering så att den närstående under sin rehabilitering får handledning av olika yrkesutbildade personer. Handledningen ska alltid genomföras på ett sätt som är lämpligt för den

närstående.Handledningen genomförs enligt en tidsplan som gjorts upp av det multiprofessionella teamet.

Serviceproducenten ska tillhandahålla handledning i anslutning till digital rehabilitering minst **1 timme per närstående**. Handledningen genomförs alltid av **1 av de yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet åt gången**.

5.1.5 Videosamtal i grupp

Syftet med videosamtal i grupp är att de närstående ska bekanta sig med andra närstående och få stöd i gruppbildningen samt att kamratstödet ska komma i gång.

Serviceproducenten ska genomföra **3 videosamtal i grupp** för de närstående.

Längden på de videosamtal i grupp som ingår i distansrehabiliteringen är **60–90 minuter per samtal**.

Videosamtalen i grupp genomförs av **1–2 sådana yrkesutbildade personer i det multiprofessionella teamet** som behövs med tanke på de närståendes situation.

Genomförandet av videosamtal i grupp

- 1 av de yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet, om gruppen består av 2–7 närstående eller
- 2 av de yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet, om gruppen består av 8–12 närstående.

Genomförandet av videosamtalen kan fördelas flexibelt mellan de olika yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet.

Observera:

- Serviceproducenten ska vid behov genomföra videosamtal också kvällstid (måndag–fredag).

6 Personal som genomför rehabiliteringen

6.1 Det multiprofessionella teamet

Serviceproducenten ska bilda ett multiprofessionellt team (sammansättningen anges i [avsnitt 6.1.2 i den del av servicebeskrivningen](#) som beskriver rehabiliteringstjänsten) som genomför rehabiliteringen **tillsammans med klienten** utifrån klientens behov. Utgångspunkten för rehabiliteringen är klientens behov och den egna livsmiljön samt ändamålsenliga handlingssätt i samband med de dagliga aktiviteterna.

Alla yrkesutbildade personer i det multiprofessionella teamet deltar i sina respektive roller i genomförandet av rehabiliteringen utifrån ett helhetsperspektiv och på det sätt som **hela klientgruppens** och den **enskilda klientens** behov kräver. De yrkesutbildade personerna deltar flexibelt utifrån de mål som formulerats för rehabiliteringen.

6.1.1 Det multiprofessionella teamets uppgifter

Det multiprofessionella teamet

- ansvarar gemensamt för att alla delområden som ingår i rehabiliteringshelheten (inklusive förhands- och uppföljningskontakter) genomförs med hög kvalitet
- utarbetar en gemensam och tydlig plan som beskriver det multiprofessionella teamets mål samt varje yrkesutbildad persons roll och uppgifter vid genomförandet av klientens rehabilitering
- hjälper klienten att utvecklas som aktiv aktör så att klienten vid olika möten och i olika situationer har möjlighet att själv vara med om att sätta upp mål för sin rehabilitering, hitta lösningar och genomföra dem.

Observera:

- Alla yrkesutbildade personer i det multiprofessionella teamet (inkl. specialistläkaren) har utifrån sina respektive roller ett **gemensamt ansvar för teamets verksamhet** och för att klientens rehabilitering framskrider i enlighet med målen.
- De yrkesutbildade personerna ska **aktivt samarbeta** med varandra.
- De yrkesutbildade personerna ska **utifrån sina respektive roller aktivt delta i de möten som behövs** på det sätt som klientens individuella rehabiliteringsbehov och livssituation kräver.

6.1.2 Det multiprofessionella teamets sammansättning

Följande yrkesutbildade personer ska ingå i det multiprofessionella teamet:

- **1** specialistläkare
- **3** obligatoriska yrkesutbildade personer
- **1–2** utbytbara yrkesutbildade personer.

En medlem av det multiprofessionella teamet ska vara utbildad till uroterapeut **eller** sexualterapeut **eller** sexualrådgivare.

Specialistläkare

Specialistläkaren ska vara specialiserad på neurologi.

Obligatoriska yrkesutbildade personer

Följande 3 obligatoriska yrkesutbildade personer ska ingå i det multiprofessionella teamet:

- 1.** en sjukskötare (YH) **eller** hälsovårdare (YH)
- 2.** en psykolog **eller** neuropsykolog
- 3.** en fysioterapeut (YH).

Personlig handledare

Serviceproducenten ska genomföra klientens rehabilitering så att **1 av de obligatoriska yrkesutbildade personerna** fungerar som klientens **personliga handledare**.

Uppdragen som personlig handledare för olika klienter kan fördelas mellan de obligatoriska yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 9.1.3 Personlig handledare.

Kontaktperson

Serviceproducenten ska genomföra rehabiliteringskursen så att **1 av de obligatoriska yrkesutbildade personerna** fungerar som **kontaktperson** för klienterna under rehabiliteringen. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 9.1.2 Kontaktperson.

Observera: En och samma obligatoriska yrkesutbildade person kan fungera både som personlig handledare och som kontaktperson.

Utbytbara yrkesutbildade personer

Serviceproducenten ska därtill **under rehabiliteringen ha tillgång till följande 2** utbytbara yrkesutbildade personer:

1. en socialarbetare eller socionom (YH) eller rehabiliteringsledare (YH)
2. en ergoterapeut (YH).

Av dessa 2 utbytbara **yrkesutbildade personer** ska **åtminstone den ena** medverka i rehabiliteringen. Serviceproducenten ska utse de utbytbara yrkesutbildade personerna till det multiprofessionella teamet utifrån vilken typ av sakkunskap klientgruppen behöver.

Observera:

Om rehabiliteringen består av flera perioder, kan de ovannämnda valfria yrkesutbildade personerna varieras flexibelt under olika perioder av samma rehabilitering utifrån klienternas behov och situation.

6.2 Övrig personal som deltar i klientens rehabilitering

6.2.1 Annan yrkesutbildad personal

Serviceproducenten ska använda annan yrkesutbildad personal utifrån klientens behov och mål för att **komplettera** det multiprofessionella teamets arbete och för att arbeta sida vid sida med teamet.

Med **annan yrkesutbildad personal** avses personer som har avlagt minst yrkesexamen och som arbetar med uppgifter inom sitt eget yrkesområde, till exempel som idrottsinstruktör, hantverksledare eller handledare i skapande verksamhet.

Observera: Annan yrkesutbildad personal **kan aldrig ersätta** någon av de yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet.

6.2.2 Assisterande personal

Med **assisterande personal** avses personer som har avlagt minst examen på andra stadiet inom social- och hälsovård (t.ex. närvårdare).

Uppskattning av behovet av assisterande personal

Serviceproducenten ska alltid försäkra sig om att det finns tillräckligt med assisterande personal för att möta klientens och klientgruppens behov och för att genomföra målinriktad rehabilitering av hög kvalitet under hela den tid som rehabiliteringen pågår.

Uppskattningen av hur mycket hjälp klienten behöver under rehabiliteringen ska grunda sig på

- intervjuer med klienten innan rehabiliteringen inleds (förhandskontakt)
- förhandsuppgifter gällande klienten
- serviceproducentens erfarenhet av att ordna tillräcklig och högklassig assistans för rehabiliteringsklienter.

6.2.3 Serviceansvarig

Serviceproducenten ska bland personalen utse 1 serviceansvarig med uppgift att organisera, koordinera och säkerställa att rehabiliteringen fungerar och håller jämn kvalitet. Den serviceansvariga fungerar som utsedd koordinator för all den ms-rehabilitering som serviceproducenten genomför.

Den serviceansvariga kan också vara 1 av de yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet. Hen kan även fungera som personlig handledare och som kontaktperson för klienterna.

Den serviceansvariga ska vara en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, som av **Tillstånds- och tillsynsverket har beviljats rätt att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person** och som har kunskap om de särskilda behov som personer i målgruppen i fråga har.

6.3 Uppgifter och krav på erfarenhet för den personal som genomför rehabiliteringen och för den serviceansvariga

6.3.1 Specialistläkare

Uppgift

Specialistläkaren

- fungerar som medicinskt sakkunnig i det multiprofessionella teamet
- deltar utifrån sin roll i genomförandet av rehabiliteringen för klientgruppen
- deltar i genomförandet av klientens rehabilitering på det sätt som klientens individuella situation kräver (t.ex. genom individuell handledning)
- deltar vid behov och enligt situationen i planeringen av målinriktad rehabilitering för klienten samt i utvärderingen av rehabiliteringens kvalitet och resultat (t.ex. genom konsultation).

Krav på erfarenhet

För specialistläkaren är kravet på erfarenhet

- minst 3 års erfarenhet, förvärvad under de senaste 10 åren, av rehabilitering och/eller vård av personer med ms.
 - Erfarenhet som förvärvats under specialiseringstiden beaktas.

6.3.2 Yrkesutbildade personer

Uppgifter

Yrkesutbildade personer

- ansvarar utifrån sin yrkesroll för planeringen och genomförandet av rehabiliteringen
- har en central roll i handledningen av klienten och i stödjandet av klientens rehabiliteringsprocess
- söker aktivt nya synvinklar och ny kunskap som hjälper klienten att nå sina rehabiliteringsmål
- utvecklar som ett multiprofessionellt team tillsammans nya lösningar för klientens rehabilitering.

Krav på erfarenhet

Obligatoriska yrkesutbildade personer

- Minst 2 av de yrkesutbildade personerna ska ha förvärvat erfarenhet av rehabilitering och/eller vård av vuxna med ms genom **12 månaders** arbete på heltid eller motsvarande arbetsmängd på deltid. Denna erfarenhet ska ha förvärvats under de **senaste 6 åren**.
- Minst 1 av de yrkesutbildade personerna ska ha minst **200** timmars erfarenhet av att leda grupper.

Utbytbara yrkesutbildade personer

- Minst 1 av de yrkesutbildade personerna ska ha förvärvat erfarenhet av rehabilitering och/eller vård av vuxna med ms genom **12 månaders** arbete på heltid eller motsvarande arbetsmängd på deltid. Denna erfarenhet ska ha förvärvats under de **senaste 6 åren**.

6.3.3 Annan yrkesutbildad personal

Uppgift

Annan yrkesutbildad personal

- medverkar i enlighet med sin yrkesroll i genomförandet av klienternas rehabilitering och gruppverksamheten tillsammans med det multiprofessionella teamet.

Rekommenderad erfarenhet

För **annan yrkesutbildad personal** är rekommendationen erfarenhet av rehabilitering och/eller vård av vuxna med ms.

6.3.4 Assisterande personal

Uppgift

Assisterande personal

- assisterar och hjälper klienterna i samband med olika aktiviteter utifrån klienternas individuella hjälpbehov, till exempel med att röra sig, förflytta sig, äta, sköta sin personliga hygien och med att klä av och på sig.

- Vid assistansen och handledningen ska man beakta klienternas allmänna mål för rehabiliteringen, och assistansen och handledningen ska ges under ledning av det multiprofessionella teamet.
- medverkar (utöver med ovan beskrivna assistans) i enlighet med sin roll i genomförandet av klienternas rehabilitering och i gruppverksamheten, **alltid tillsammans med det multiprofessionella teamet. Observera:** Den assisterande personalen **arbetar aldrig ensam** i ovannämnda uppgifter.

Rekommenderad erfarenhet

För **den assisterande personalen** är rekommendationen erfarenhet av rehabilitering och/eller vård av vuxna med ms (t.ex. har erfarenhet av engångskateterisering, behärskar assistans i olika förflyttningssituationer).

6.3.5 Serviceansvarig

Uppgift

Den serviceansvariga

- fungerar vid verksamhetsstället i fråga som kontaktperson för alla de rehabiliteringskurser för personer med ms som serviceproducenten genomför
- ansvarar för rehabiliteringen som helhet och för att den håller jämn kvalitet genom att beakta de särskilda behov som klienternas sjukdom medför
- ser till att rehabiliteringsprogrammet fungerar samt att tidsplanerna passar ihop och att de är smidiga och flexibla
- ser i början av rehabiliteringen till att klienterna får all den information som behövs om genomförandet av rehabiliteringen
- är anträffbar och står till klienternas förfogande under rehabiliteringen
- ser till att eventuella specialdieter som klienterna behöver finns att få och att serveringen fungerar
- säkerställer att det finns tillgång till nödvändig sjukvård under rehabiliteringen och att samarbetet med lokala aktörer fungerar
- ser till att det finns fungerande och tillräckliga lokaler för klienterna (t.ex. matsal och grupparbetsrum).

Rekommenderad erfarenhet

För **den serviceansvariga** är rekommendationen erfarenhet av rehabilitering eller vård av vuxna med ms.

7 Serviceproducentens erfarenhet

Serviceproducenten ska ha nedan beskrivna erfarenhet* av att genomföra rehabilitering. Erfarenheten ska **omfatta 2 år och ha förvärvats under de senaste 6 åren**.

Alla nedanstående kriterier ska uppfyllas:

- Rehabiliteringen har genomförts multiprofessionellt.
- Rehabiliteringen har genomförts av personer som representerar minst 3 olika yrkesgrupper.
- Klienterna har varit över 18 år.

*** Denna erfarenhet ska ha förvärvats genom följande slag av multiprofessionell rehabilitering:**

krävande medicinsk rehabilitering (frånsett terapi) och/eller medicinsk rehabilitering enligt prövning (frånsett rehabiliteringskurser för närståendevårdare och parkurser för närståendevårdare) som ordnats av FPA och/eller medicinsk rehabilitering som ordnats som utvecklingsverksamhet som gäller FPA-rehabilitering och/eller motsvarande rehabilitering som ordnats för någon annan betalare. Andra betalare som kan beaktas är t.ex. hälso- och sjukvården och försäkringsbolag.

Rehabilitering för klienter som själva betalar för sin rehabilitering beaktas inte som erfarenhet, eftersom behovet av rehabilitering inte har konstaterats på samma sätt som vid FPA-rehabilitering.

8 Lokaler som ska användas vid rehabiliteringen ansikte mot ansikte

8.1 Lokaler vid serviceproducentens verksamhetsställe

Den del av ms-rehabiliteringen som genomförs ansikte mot ansikte ska genomföras vid serviceproducentens **verksamhetsställe**. Verksamhetsstället ska vara en slutenvårdsenhet.

De krav som ställs på en sådan slutenvårdsenhet som förutsätts vid ms-rehabilitering som genomförs ansikte mot ansikte anges i [den allmänna delen av servicebeskrivningen i avsnitt 11.1 Rehabiliteringslokaler](#).

Vid serviceproducentens verksamhetsställe **ska det finnas sådana lokaler** som anges för slutenvårdsenheter i den allmänna delen av servicebeskrivningen och lokalerna **ska vara belägna** vid själva verksamhetsstället.

Under rehabiliteringen ansikte mot ansikte ska klienternas måltider serveras vid serviceproducentens verksamhetsställe.

De yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet ska ha tillgång till ett lämpligt rum och sådan utrustning som behövs för distansrehabiliteringen. **Närmare information:** [den allmänna delen av servicebeskrivningen, kapitel 11 Lokaler och utrustning som används vid genomförandet av rehabiliteringen](#).

Serviceproducenten och serviceenheten ska ha registrerats på det sätt som förutsätts i lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023). **Närmare information:** [den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 20.1.1 Registrering av serviceproducent och serviceenhet](#).

Utöver de lokaler som måste finnas vid en slutenvårdsenhet **ska** det vid serviceproducentens verksamhetsställe **dessutom finnas**

- ytterligare ett rum för grupparbete
- ytterligare ett rum för individuella möten med klienterna
- bassängutrymmen
- ett gym
- en motionssal.

8.2 Inkvarteringslokalerna under rehabiliteringen ansikte mot ansikte

Klienterna som hör till målgruppen **ska inkvarteras vid det verksamhetsställe** där rehabiliteringen genomförs.

Dessutom ska det i inkvarteringslokalerna för klienter inom krävande medicinsk rehabilitering **finnas larmutrustning** med hjälp av vilken klienten obehindrat kan kalla på personalen vid behov.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen

- kapitel 12 Inkvartering
- avsnitt 17.4 Larmutrustning.

8.2.1 Vid inkvarteringen av klienter ska följande beaktas:

Serviceproducenten ska ordna inkvarteringen så att klienten

- får tillgång till sitt rum genast vid ankomsten till inkvarteringsstället den dag då rehabiliteringen inleds
- och**
- har rummet till sitt förfogande tills rehabiliteringen avslutats.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 12.2
Överlämnande av rum på ankomstdagen och avresedagen.

8.2.2 Assistans i anslutning till inkvarteringen

För klienterna i målgruppen ska serviceproducenten i anslutning till inkvarteringen ordna eventuell assistans och övervakning kvälls- och nattetid på den nivå som fastställts för klienter inom krävande medicinsk rehabilitering. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 17.7.1 Säkerställande av säkerheten/krävande medicinsk rehabilitering

9 Bedömning av funktionsförmågan styr genomförandet och visar förändringen

Rehabiliteringen ska genomföras så att

- klienten får information och förstår vilken betydelse utvärderingen av rehabiliteringen (t.ex. utvärderingen av rehabiliteringens effekter) och de mätmetoder som används vid bedömningarna har med tanke på den egna rehabiliteringen
- klienten kan lita på att de bedömningsmetoder som används är trygga, adekvata och ändamålsenliga med tanke på användningssyftet

- den personal som använder bedömningsmetoderna behärskar användningen av dem.

9.1 Mätinstrument och metoder, användningen av dem samt syftet med mätningarna

Mätningarna av klientens funktionsförmåga ska genomföras i början och i slutet av rehabiliteringen. Vid mätningarna används nedanstående obligatoriska och frivilliga mätinstrument och metoder.

Målen för rehabiliteringen formuleras i början av rehabiliteringen och måluppfyllelsen utvärderas i slutet av rehabiliteringen.

9.1.1 GAS-metoden och andra obligatoriska mätinstrument som ska användas vid utvärderingen och rapporteringen av rehabiliteringens effekter

Målgrupp 1 (5 dygns rehabilitering)

För klienter i målgrupp 1 används endast GAS-metoden.

Målgrupp 2 (10 dygns rehabilitering)

Klienter i målgrupp 2 omfattas av utvärderingen och rapporteringen av effekterna av FPA-rehabilitering (AKVA). Vid utvärderingen av rehabiliteringens effekter jämför man mätresultaten i slutfasen av klientens rehabilitering med situationen i den inledande fasen av rehabiliteringen.

Nedan i avsnitt 9.1.2 anges de obligatoriska mätinstrument som i samband med rehabiliteringen för målgrupp 2 ska användas för utvärderingen av rehabiliteringens effekter och vars resultat serviceproducenten ska rapportera till FPA. Rapportering av resultaten till FPA kräver alltid klientens skriftliga samtycke. **Närmare information om utvärderingen av rehabiliteringens effekter finns på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Rehabiliteringstjänster – För serviceproducenter – Mätning och utvärdering inom rehabiliteringen.**

9.1.2 GAS-metoden och andra obligatoriska mätinstrument samt frågor

GAS-metoden

- GAS är ett hjälpmedel för att formulera mål för rehabiliteringen och för att utvärdera måluppfyllelsen. Målen formuleras tillsammans med klienten i början av rehabiliteringen. Måluppfyllelsen utvärderas när rehabiliteringen avslutas.
- Målen för rehabiliteringen ska vara realistiska, tidsangivna och mätbara samt kunna formuleras skriftligt och vara meningsfulla för klienten.
- Användningen av GAS i samband med ms-rehabilitering
 - **Målgrupp 1** (5 dygns rehabilitering):
 - **Endast GAS-metoden** används.
 - Målen utarbetas och utvärderas med hjälp av en GAS-blankett (t.ex. blanketten "Mina mål").
 - Eftersom rehabiliteringen är kort används inga andra mätare.
 - **Målgrupp 2** (10 dygns rehabilitering):
 - **Utöver** GAS-metoden används andra utvärderingsmetoder, till exempel:
 - WHOQOL-BREF (bedömning av livskvaliteten)
 - BDI-21 (Becks depressionstest)
 - Blanketten Frågor om arbetsförmågan.

Närmare information: Närmare information om GAS-metoden finns på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Rehabiliteringstjänster – För serviceproducenter – Mätning och utvärdering inom rehabiliteringen – Utvärdering av rehabiliteringens effekter.

Livskvalitetsmätare WHOQOL-BREF

- Instrument som mäter livskvalitet.
- Resultaten utnyttjas vid bedömningen och uppföljningen av klientens livskvalitet samt vid utvärderingen av rehabiliteringens effekter.
 - De inledande mätningarna genomförs under den första perioden.
 - De avslutande mätningarna genomförs under den sista perioden.

Beck Depression Inventory (BDI-21, version som är avsedd för befolkningsundersökningar)

- Instrument som mäter depressionssymtom.
- Resultaten används för att bedöma symtombilden vid depression.
 - De inledande mätningarna genomförs under den första perioden.
 - De avslutande mätningarna genomförs under den sista perioden.

Observera: Serviceproducenten ska säkerställa att den version som är avsedd för befolkningsundersökningar används.

Frågor om arbetsförmågan

- Arbetsförmågan bedöms för alla klienter utom de som har ålders- eller sjukpension.
- Med hjälp av blanketten utvärderas och rapporteras rehabiliteringens effekter, huruvida rehabiliteringen har satts in vid rätt tidpunkt och vilken inverkan den har haft på klientens studie- och arbetsförmåga. Klienten och serviceproducenten besvarar sina respektive frågor i blanketten. **Blanketten Frågor om arbetsförmåga (AKV 1r) finns på FPA:s webbplats under Blanketter.**
- Klienten ska fylla i blanketten under rehabiliteringens inledande fas och avslutande fas. En av de yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet fyller i serviceproducentens andel av frågeformuläret endast i slutfasen av rehabiliteringen.

Observera: Mätningar med hjälp av mätinstrumenten WHOQOL-BREF, Frågor om arbetsförmågan och BDI-21 genomförs i slutet av rehabiliteringen endast om det har gått **mer än 3 månader** sedan den föregående mätningen. Om mätningarna till någon del inte har genomförts, till exempel på grund av att rehabiliteringen har avbrutits eller av någon annan orsak, ska även uppgiften om att en mätning inte genomförts anges i rapporteringen.

9.1.3 Frivilliga mätinstrument

Andra frivilliga mätinstrument

Serviceproducenten kan använda frivilliga mätinstrument och utvärderingsmetoder som lämpar sig för målgruppen, allt efter klientens individuella behov.

Servicebeskrivning för serviceproducenter

Allmän del

Kombinerad tjänst bestående av rehabilitering ansikte mot ansikte och
distansrehabilitering

1.1.2027

Innehåll

1	Allmänna principer.....	48
1.1	Servicebeskrivning	48
1.2	Klientorientering.....	49
1.3	God rehabiliteringspraxis.....	50
1.4	Multiprofessionellt samarbete	50
1.5	Digitala tjänsters tillgänglighet.....	51
1.6	Klientens rehabiliteringsprocess och aktörer som medverkar i den	51
2	Behandling, användning, skydd och lagring av klientens personuppgifter	53
2.1	Behandling av klientens personuppgifter	53
2.2	Lagring av klientens personuppgifter	54
2.3	Lagring av personuppgifter i samband med tjänster som upphandlats genom ett registreringsförfarande	55
2.4	Användning av e-post.....	55
2.5	Användning av klientens uppgifter i forskningssyfte	55
3	Ordlista för rehabiliteringen	56
4	Allmän information om genomförandet av rehabiliteringen	60
4.1	Närståendes deltagande	60
4.2	Annullering eller avbrytande.....	62
4.3	Klienten deltar i rehabiliteringen upprepade gånger.....	62
4.4	Behandling och terapi på egen bekostnad	62
5	Rehabiliteringsformer och rehabiliteringsslag för rehabilitering som genomförs ansikte mot ansikte	63
5.1	Rehabiliteringsformer	63
5.2	Rehabiliteringsslag.....	64
6	Genomförandet av rehabiliteringen.....	66
6.1	Serviceproducentens uppgifter efter att serviceproducenten har fått klientens rehabiliteringsbeslut.....	66
6.2	Serviceproducentens allmänna uppgifter då rehabiliteringen inleds och medan den pågår	71
6.3	Serviceproducentens uppgifter när rehabiliteringen avslutas.....	77
7	Genomförande av distansrehabilitering	77

7.1	Genomförande av videosamtal och digital rehabilitering	78
7.2	Utrustning, applikation eller plattform samt teknisk support.....	80
7.3	Rum för distansrehabilitering där integritetsskyddet kan tillgodoses	81
7.4	Datasäkerhet, dataskydd och tillgänglighet.....	82
7.5	Säkerhet vid distansrehabilitering	83
7.6	Om klienten blir sjuk under distansrehabilitering	83
7.7	Klientens deltagande i distansrehabilitering under en utlandsvistelse.....	84
8	Dokumentation	85
8.1	Dokumentation av genomförandet av rehabiliteringen	85
8.2	Rehabiliteringsrapport för klienten	86
8.3	Kort rehabiliteringsrapport	88
8.4	Uppföljningsrapport.....	89
8.5	Deltagarintyg.....	89
9	Personalen samt kamrattstödare och erfarenhetsexperter	90
9.1	Personal som genomför rehabiliteringen	90
9.2	Kamrattstödare och erfarenhetsexpert	92
9.3	Personalförändringar och vikariat under avtalsperioden.....	93
10	Tolkning.....	95
10.1	Tolkning till och från främmande språk och de andra inhemska språken.....	95
10.2	Distanstolkning	95
10.3	Tolktjänster för personer med funktionsnedsättning	96
11	Lokaler och utrustning som används vid genomförandet av rehabiliteringen.....	96
11.1	Rehabiliteringslokaler	96
11.2	Övriga lokaler som krävs för genomförande av rehabiliteringen.....	97
11.3	Övriga lokaler än de som krävs inom rehabiliteringstjänsten.....	98
11.4	Allmänt om serviceproducentens lokaler och omgivningen.....	99
11.5	Renovering av lokaler	99
11.6	Utrustning.....	100
12	Inkvartering	101
12.1	Hur inkvarteringen ska ordnas	101
12.2	Överlämnande av rum på ankomstdagen och avresedagen	101

12.3 Inkvarteringen för klienterna.....	102
13 Måltider	104
13.1 Mat	104
13.2 Allmänt om måltiderna	105
13.3 Måltider för klienterna.....	105
14 Kvalitetsarbete och uppföljning av verksamheten	106
14.1 Kvalitetsledning och uppföljning av verksamheten.....	106
15 Bedömning av funktionsförmågan.....	109
15.1 Utvärdering och rapportering av rehabiliteringens effekter.....	109
16 Försäkringar i anslutning till rehabiliteringen.....	111
16.1 Serviceproducentens försäkringsskydd	111
16.2 Information om försäkringsskyddet och handledning av klienten	113
17 Serviceproducentens ansvar för klientsäkerheten.....	114
17.1 Beredskap för nödsituationer	114
17.2 Anvisningar för exceptionella situationer.....	114
17.3 Användning av bassängutrymmen	115
17.4 Larmutrustning	116
17.5 Personalens beredskap för första hjälpen	116
17.6 Säkerställande av säkerheten under rehabiliteringen.....	116
17.7 Säkerställande av säkerheten under inkvarteringen.....	116
17.8 Anmälning av allvarliga olycksfall	118
18 Marknadsföring av rehabiliteringen.....	118
19 Senareläggning, inställande eller byte av avtalade kurser.....	119
19.1 Minimi- och maximiantalet klienter på kurserna.....	119
19.2 Senareläggning av kurs.....	119
19.3 Raderande av kurs.....	120
19.4 Kursbyte för klienten.....	120
19.5 Byte av rehabiliteringsform.....	121
19.6 Andra än FPA-klienter som deltar i rehabiliteringen.....	121
20 FPA:s uppgifter.....	122

20.1	Genomförande av rehabiliteringstjänsten	122
20.2	Behandling av klientens rehabiliteringsärende	123
21	Fakturering och betalning av rehabiliteringskostnader	124
21.1	Utbetalning	124
21.2	Fakturering	124
21.3	Genomförande av och fakturering för rehabiliteringstjänsten när en klient insjuknar akut	125
22	Kvalitetsrevision	127
23	Information och intressentgruppssamarbete.....	128
	Bilaga 1 Yrkes- och uppgiftsbeteckningar	129

10 Allmänna principer

Folkpensionsanstalten (FPA) ordnar och ersätter rehabiliteringstjänster med stöd av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (nedan lagen om FPA-rehabilitering) och säkerställer kvaliteten på dem. I FPA:s servicebeskrivningar för rehabilitering anges innehållet i och kvalitetskraven på den rehabilitering som ordnas av FPA.

Serviceproducenten är skyldig att i första hand följa den lagstiftning som styr rehabiliteringsverksamheten och de ändringar som eventuellt sker i den. Den gällande lagstiftningen är primär i förhållande till servicebeskrivningen för rehabiliteringen.

10.1 Servicebeskrivning

FPA:s servicebeskrivningar för rehabilitering består av 2 delar: **en allmän del** och **en del som beskriver rehabiliteringstjänsten** (nedan används benämningen **servicebeskrivning för rehabiliteringen** för den helhet som dessa delar utgör). Delarna kompletterar varandra och båda två ska tillämpas samtidigt när FPA-rehabilitering tillhandahålls.

Att beakta: Innehållet i och genomförandet av distansrehabiliteringen beskrivs i **den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten**.

Den del som beskriver rehabiliteringstjänsten har **företräde** framom den allmänna delen. I fråga om eventuella preciseringar ska serviceproducenten tillämpa **det förfarande som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten**.

Servicebeskrivningen för rehabilitering är bindande för serviceproducenten såsom en del av avtalet mellan FPA och serviceproducenten.

Serviceproducenten ska se till att klienterna har tillgång till servicebeskrivningen för rehabiliteringen samt kontaktuppgifter till patientombudet.

10.1.1 Servicebeskrivningens syfte och innehåll

I servicebeskrivningen för rehabiliteringen anges kvalitetskraven för den rehabilitering som ordnas av FPA.

Serviceproducentens uppgift är att

- genomföra rehabiliteringen klientorienterat, i enlighet med servicebeskrivningen för rehabiliteringen och enligt god rehabiliteringspraxis
- sträva efter att klientens rehabilitering ska ge största möjliga nytta och effekt
- säkerställa att klientens rättigheter tillgodoses och att rehabiliteringen håller hög kvalitet.

10.2 Klientorientering

Med klientorientering avses att klientens erfarenheter och sakkunskap beaktas och att klienten är genuint delaktig i planeringen, genomförandet och utvärderingen av rehabiliteringen. Det är viktigt att klienten själv har en **aktiv roll** genom hela processen.

Klientorienterad rehabilitering genomförs **alltid tillsammans med klienten**. Klienten är expert på sitt eget välbefinnande och ska ses som en tillgång, och klientens resurser ska utnyttjas vid genomförandet och utvecklandet av tjänsterna.

Klientorienteringen och klientens delaktighet ska konkretiseras i de olika möten och strukturer som ingår i rehabiliteringen, så att **klienten själv** aktivt är med om att sätta upp mål för sin rehabilitering, skapa lösningar och **själv** genomföra dem. På det här sättet säkerställer man att målen och lösningarna sannolikt är de som lämpar sig bäst i klientens situation, vardag och liv.

Serviceproducentens uppgift är att hjälpa klienten att identifiera sina behov av förändring och att formulera mål för rehabiliteringen. Målen för rehabiliteringen ska vara realistiska, betydelsefulla för klienten själv och följa principerna för GAS-metoden (Goal Attainment Scaling). Serviceproducenten ska följa och stödja klienten med hjälp av olika rehabiliteringsåtgärder under hela rehabiliteringsprocessen. Syftet är att lärdomarna från och nyttan av rehabiliteringen ska bli så bestående som möjligt i klientens vardag.

10.3 God rehabiliteringspraxis

God rehabiliteringspraxis grundar sig på vetenskaplig evidens gällande rehabiliteringens effekter och på empiriskt grundade metoder som är allmänt godkända och etablerade inom den rehabilitering som ordnas av FPA och den offentliga hälso- och sjukvården.

God rehabiliteringspraxis beskrivs i boken *Hyvän kuntoutuskäytännön perusta*.¹

Som referensram för rehabiliteringen används ICF (WHO:s internationella klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa). Man ska utgå från ICF i alla faser av klientens rehabilitering; vid formuleringen av mål, vid planeringen av innehållet, vid genomförandet och vid utvärderingen av resultatet. Serviceproducenten ska säkerställa att personalen har en gemensam syn på hur klientens individuella livssituation och miljö ska kartläggas och beaktas på ett helhetsbetonat sätt. **Närmare information om ICF-klassifikationen finns på Institutet för hälsa och välfärds webbplats.**

10.3.1 Egenrehabilitering

I klientens rehabiliteringsprocess integreras egenrehabilitering enligt klientens behov och mål. Egenrehabilitering är sådan rehabilitering som klienten själv genomför men som har planerats av yrkesutbildade personer inom rehabilitering så att den på bästa sätt lämpar sig för rehabiliteringsbehovet.²

10.4 Multiprofessionellt samarbete

Klientens rehabilitering är en process som inleds genom att en yrkesutbildad person identifierar ett rehabiliteringsbehov. I processen ingår att formulera ett mål och att ange rehabiliteringsåtgärder som behöver vidtas för att målet ska kunna uppnås. Klientens rehabilitering ska genomföras med hjälp av sakkunnig personal och genom multiprofessionellt samarbete.

Medlemmarna i det multiprofessionella teamet delar på ansvaret för genomförandet av rehabiliteringen för klienten. Därtill har det multiprofessionella teamet i uppgift att arbeta i samma riktning för att klientens rehabiliteringsmål ska nås, så att varje medlem

¹ Paltamaa J, Karhula M, Suomela-Markkanen T, Autti-Rämö I, red. Hyvän kuntoutuskäytännön perusta. Käytännön ja tutkimustiedon analyysistä suositukseen vaikeavammaisen kuntoutuksen kehittämishankkeessa. Helsinki: Kela, 2011. Del V, kapitel 17.

² Salminen, A-L. Omakuntoutuksesta yksilön hyvinvoinnin hallintaan. Helsingfors: FPA, Työpapereita 168, 2022.

i personalen arbetar så brett som möjligt i sin egen roll och yrkesuppgift vid genomförandet av rehabiliteringen för klienten, med beaktande av klientens individuella rehabiliteringsbehov och situation. Serviceproducenten ska ta i beaktande att resultaten av klientens rehabiliteringsprocess är beroende av det multiprofessionella teamets förmåga att skapa en sådan relation till klienten som bygger på tillit och uppmuntrar till engagemang och motivation. Resultaten är också beroende av de yrkesutbildade personernas förmåga att identifiera de metoder som har effekt i var och en klients situation.

Det multiprofessionella samarbetet ska bygga på bland annat

- klientorientering
- interaktivt samarbete
- sammanställning av synpunkter från olika yrkesutbildade personer
- gemensamma mål som de olika yrkesutbildade personerna tillsammans formulerar och kontinuerligt utvärderar
- utbyte av information gällande klienten mellan de yrkesutbildade personerna vid separata rehabiliteringsmöten för personalen
- beaktande och utnyttjande av olika nätverk.

10.5 Digitala tjänsters tillgänglighet

Serviceproducenten ska vid genomförande av rehabiliteringstjänsten beakta tillgänglighetskraven i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019). Målet ska vara att säkerställa att de digitala tjänster som är avsedda för klienterna är tillgängliga. Detta innebär bland annat att de program och plattformar som används vid distansrehabilitering ska vara tillgängliga, liksom serviceproducenternas webbsidor till de delar som de innehåller information till klienterna om rehabiliteringstjänsten i fråga. **Närmare information** och allmän rådgivning och vägledning kring detta ges av Transport- och kommunikationsverket Traficom.

10.6 Klientens rehabiliteringsprocess och aktörer som medverkar i den

Klientens rehabiliteringsprocess ska genomföras så att den omfattar bland annat

- identifiering av rehabiliteringsmål som är av betydelse för klienten och konkretisering av dem tillsammans med det multiprofessionella teamet
- själva genomförandet av klientens rehabilitering

- klientens engagemang i självständiga övningar och i att förändra sina förfaringssätt.

10.6.1 Aktörer som medverkar i klientens rehabiliteringsprocess

Aktör i klientens vardag

- avser en person som har en central roll i klientens vardag (t.ex. en stödfamilj eller stödperson eller en personlig assistent)
- samarbetar förutom med klienten också med FPA, verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården, serviceproducenten och andra behövliga aktörer
- är inte en närstående eller anhörig till klienten.

Klienten

- är en person eller en familj som deltar i FPA-rehabilitering
- deltar i rehabiliteringen som en aktiv och jämbördig aktör.

Den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som ansvarar för klientens vård

- skriver (utifrån de mål som formulerats tillsammans med klienten och klientens närstående) ett läkarutlåtande eller upprättar en rehabiliteringsplan som innehåller en beskrivning av klientens funktionsförmåga, rehabiliteringsbehov och rehabiliteringsmål
- följer upp och stöder klientens rehabilitering samt samarbetar med andra aktörer.

FPA

- meddelar ett rehabiliteringsbeslut
- ersätter kostnaderna för rehabiliteringen
- följer upp genomförandet av rehabiliteringen
- samarbetar vid behov med klienten, den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som ansvarar för klientens vård, serviceproducenten och andra aktörer
- hänvisar vid behov klienten till andra behövliga tjänster (t.ex. efter slutförd eller avbruten rehabilitering)

- uppmanar klienten att ansöka om behövliga förmåner, t.ex. sjukdagpenning, om klienten är arbetsoförmögen längre än självrisktiden.

Närstående (anhörig) eller familj

- avser t.ex. klientens partner, föräldrar, mor- och farföräldrar, barn och syskon eller någon annan närstående person som de facto deltar i klientens vardag (inte personlig assistent)
- kan, på det sätt som anges i servicebeskrivningen för rehabiliteringen, delta i klientens rehabilitering utifrån klientens rehabiliteringsbehov och behov av stöd samt för att främja rehabiliteringen.

Serviceproducenten

- genomför rehabiliteringen i enlighet med servicebeskrivningen: multiprofessionellt, med god kvalitet och med ett klientorienterat grepp samt i enlighet med principerna för god rehabiliteringspraxis
- genomför rehabiliteringen så att både klientens individuella rehabiliteringsmål och klientgruppens rehabiliteringsmål beaktas
- samarbetar med klienten och med andra centrala aktörer i klientens vardag.

En nätverksaktör

- är en yrkesutbildad person som i enlighet med sin roll medverkar i klientens ärenden (t.ex. sakkunnig inom sysselsättningstjänsterna, representant för läroanstalten eller välfärdsområdet, anställd inom det uppsökande ungdomsarbetet eller Navigatorn)
- deltar i enlighet med sin roll i nätverksarbetet för att främja klientens rehabilitering t.ex. tillsammans med serviceproducenten, socialväsendet, hälso- och sjukvården, sysselsättningstjänsterna, undervisningsväsendet och andra aktörer.

11 Behandling, användning, skydd och lagring av klientens personuppgifter

11.1 Behandling av klientens personuppgifter

EU:s dataskyddsförordning (2016/679) reglerar behandlingen av personuppgifter och fastställer rollerna för de aktörer som behandlar personuppgifter. Serviceproducenten

fungerar i enlighet med dataskyddsförordningen som självständig personuppgiftsansvarig, och ansvarar för att behandla personuppgifter på det sätt som förutsätts i dataskyddslagstiftningen. Med behandling av klientens personuppgifter avses t.ex. insamling, lagring, användning, överföring och utlämnande av personuppgifterna. Med personuppgifter avses även exempelvis ljud-, film- och videoinspelningar samt fotografier.

Vid behandlingen av personuppgifter ska dataskyddsprinciperna enligt dataskyddslagstiftningen tillämpas och skyldigheterna enligt dataskyddsförordningen beaktas i fråga om de registrerades rättigheter. Serviceproducenten ska enligt EU:s dataskyddsförordning informera de registrerade om behandlingen av personuppgifter. En klient ska ha rätt att hos serviceproducenten eller FPA granska de handlingar som gäller hen och rehabiliteringsprocessen samt övriga lagrade uppgifter om hen. Det ska vara möjligt att plocka ut uppgifter om FPA:s klienter separat från uppgifter om andra servicebeställares klienter eller från enhetens övriga patientregisteruppgifter.

Om genomförandet av rehabiliteringen kräver att uppgifter lämnas ut eller tas emot och serviceproducenten inte har någon laglig rätt till det, ska serviceproducenten säkerställa att klienten samtycker till att uppgifter lämnas ut eller tas emot. Serviceproducenten måste ha klientens samtycke om den använder sekretessbelagda uppgifter som gäller klienten för andra ändamål än för att genomföra FPA-rehabilitering. Klientens samtycke ska vara en medveten, genuint frivillig och entydig viljeyttring som är specificerad på det sätt som avses i dataskyddsförordningen. Serviceproducenten ansvarar för att visa att den behandlar personuppgifter på det sätt som förutsätts i lagstiftningen. Därför rekommenderar FPA att serviceproducenten fäster vikt vid att klientens samtycke begärs skriftligen.

I fråga om journalhandlingar ska serviceproducenten beakta speciallagstiftningen om journalhandlingar, såsom lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992), lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023) och myndigheternas anvisningar om journalhandlingar.

11.2 Lagring av klientens personuppgifter

För att kunna bedöma tjänsternas kvalitet har FPA rätt att övervaka genomförandet av rehabiliteringstjänsten och att utföra kvalitetsrevisioner. De rehabiliteringshandlingar

som gäller klienten måste finnas tillgängliga för att tjänstens kvalitet ska kunna säkerställas, oberoende av om tjänsten i sin helhet har genomförts av serviceproducenten själv eller delvis genom underleverans.

Serviceproducenten ska observera att klientuppgifter, i enlighet med EU:s dataskyddsförordning, får lagras endast så länge som de behövs med tanke på de ändamål som klientuppgifterna ska användas för. Därtill ska också den speciallagstiftning som gäller journalhandlingar beaktas.

11.3 Lagring av personuppgifter i samband med tjänster som upphandlats genom ett registreringsförfarande

I egenskap av personuppgiftsansvarig ansvarar den registrerade serviceproducenten för att vid lagringen av handlingar följa gällande bestämmelser (bl.a. dataskyddsförordningen och bokföringslagen).

11.4 Användning av e-post

Serviceproducenten ska använda en skyddad förbindelse när den skickar uppgifter om **enskilda klienter** per e-post. Vid användningen av skyddad e-post ansvarar serviceproducenten för att

- den e-postförbindelse som serviceproducenten använder **verkligen är skyddad**
- klientens namn eller andra personuppgifter inte anges i ämnesfältet
- bilagorna är läsbara.

Närmare information om användningen av skyddad e-post finns på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Kundservice för samarbetspartner.

Att beakta: Den här anvisningen **gäller inte** rehabiliteringsrapporter, utan de skickas till FPA **per post** eller elektroniskt via **e-tjänsten för samarbetspartner**.

11.5 Användning av klientens uppgifter i forskningssyfte

Serviceproducenten ska i sin forskningsverksamhet beakta de krav som anges i dataskyddslagstiftningen och i lagen om sekundär användning av personuppgifter inom social- och hälsovården.

Ifall uppgifter om klienterna används i forskningssyfte antingen under rehabiliteringens gång eller senare ska serviceproducenten inhämta skriftligt samtycke både av klienterna och av rehabiliteringsgruppen vid FPA. Situationen kan också kräva ett utlåtande av den etiska kommittén. Serviceproducenten och den som bedriver forskningen (forskningsinrättning eller forskare) svarar för att det utlåtande som behövs har begärts.

Närmare information om forskningstillstånd finns på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Rehabiliteringstjänster – Utvecklingsverksamhet som gäller rehabilitering – Forskningstillstånd – rehabilitering som ordnas av FPA.

12 Ordlista för rehabiliteringen

Utvärdering

- innebär uppföljning av klientens rehabilitering, där en yrkesutbildad person från det multiprofessionella teamet gör en utvärdering av rehabiliteringen genom att använda beprövade och tillförlitliga utvärderingsmetoder, såsom observation, intervjuer samt mätning och testning av klientens funktionsförmåga.

Förhandskontakt

- avser ett telefon- eller videosamtal som förs mellan klienten och en yrkesutbildad person efter att kallelsebrevet skickats och innan rehabiliteringen inleds.

Distansrehabilitering

- är målinriktad rehabilitering som genomförs över internet
- genomförs i form av videosamtal i realtid och/eller digital rehabilitering som är oberoende av tid och plats.

Distansrehabiliteringsdag

- gäller tjänster där distansrehabilitering ingår
- är en dag som omfattar minst 4 timmar distansrehabilitering
- genomförs i grupp.

Rehabilitering ansikte mot ansikte

- avser rehabilitering där en yrkesutbildad person inom rehabilitering och klienten fysiskt befinner sig på samma plats.

Rehabiliteringsperiod

- är en period under vilken rehabilitering genomförs och vars innehåll och längd har fastställts i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Rehabiliteringshelhet

- syftar på den rehabiliteringsprocess som sker i samverkan mellan klienten och serviceproducenten och där serviceproducenten genomför klientens rehabilitering med beaktande av klientens individuella behov och rehabiliteringsmål
- omfattar samtliga faser som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, från den kontakt som tas på förhand till den sista uppföljande kontakten.

Kontakt mellan rehabiliteringsperioderna

- avser ett på förhand överenskommet och planerat telefon- eller videosamtal som förs mellan klienten och en yrkesutbildad person mellan rehabiliteringsperioderna.

Videosamtal

- är ett samtal i realtid (med ljud och bild) som förs med hjälp av två eller flera mobila enheter eller datorer
- genomförs med hjälp av en applikation eller en plattform som används för distansrehabilitering
- genomförs individuellt eller i grupp.

Egenrehabilitering

- är sådan rehabilitering som klienten genomför i sin egen vardag och som yrkesutbildade personer inom rehabilitering planerar tillsammans med klienten. De yrkesutbildade personerna instruerar klienten om genomförandet av rehabiliteringen.

Servicelöfte

- riktar sig till FPA:s klient
- är en viljeyttring om hur FPA ordnar de rehabiliteringstjänster som FPA ansvarar för på ett sådant sätt att klientens behov och åsikter beaktas

- betonar klientens aktiva roll i rehabiliteringen i samarbete med serviceproducenten
- stöder klienten att sträva efter största möjliga nytta av rehabiliteringen och ökat välbefinnande i vardagen
- stöder och bidrar till att utveckla klientorienteringen och serviceinriktningen inom den rehabilitering som ordnas av FPA.

Arbete i smågrupper

- innebär arbete i små grupper, vilket skapar bättre möjligheter för växelverkan än arbete i en stor grupp.

Gruppverksamhet

- är interaktiva sammankomster mellan den yrkesutbildade personalen och klienterna (och deras närstående), där klienterna (och deras närstående) får handledning som syftar till att stödja rehabiliteringsprocessen (inkl. egenrehabilitering) och främja uppfyllelsen av rehabiliteringsmålen
- genomförs på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Uppföljande kontakt

- genomförs efter rehabiliteringsperiodens slut i form av ett telefon- eller videosamtal mellan klienten och den personliga handledaren/en yrkesutbildad person i det multiprofessionella teamet. Den uppföljande kontakten inkluderar bl.a. bedömning av klientens behov av fortsatt handledning och säkerställer att rehabiliteringen fortgår.

Möte

- är en på förhand överenskommen och planerad interaktiv sammankomst mellan den personliga handledaren eller någon annan yrkesutbildad person och klienten, där också klientens närstående samt andra aktörer som är involverade i klientens situation och behövliga samarbetspartner kan delta
- genomförs ansikte mot ansikte eller i form av ett videosamtal.

Möte hos klienten/hemma hos klienten (= hembesök)

- är ett möte som ingår i klientens rehabilitering och som en yrkesutbildad person gör i klientens hem, på något annat ställe där klienten bor eller i klientens vardagsmiljö.

Ny klient

- en klient vars rehabiliteringsbeslut har trätt i kraft under kalenderåret i fråga. En person vars beslut om rehabilitering har trätt i kraft under föregående kalenderår betraktas inte som en ny klient även om genomförandet av klientens rehabilitering skulle inledas eller fortsätta under det pågående kalenderåret.

Digital rehabilitering

- gäller tjänster där digital rehabilitering ingår
- är distansrehabilitering som är oberoende av tid och plats och som genomförs av det multiprofessionella teamet eller en yrkesutbildad person inom rehabilitering med hjälp av en applikation eller plattform som används vid distansrehabilitering
- inbegriper till exempel interaktion, kamratstöd och olika slags rehabiliteringsinnehåll.

Handledning i anslutning till den digitala rehabiliteringen

- gäller tjänster där digital rehabilitering ingår
- avser det arbete som medlemmar i det multiprofessionella teamet eller någon annan yrkesutbildad person inom rehabilitering utför i samband med digital rehabilitering
- genomförs oberoende av tid och plats med en applikation eller plattform som används vid distansrehabilitering
- innehåller till exempel
 - delning av innehåll som lämpar sig för klientens individuella behov
 - respons till och kontakt med klienten
 - handledning av klienten och uppföljning
 - ledning av gruppdiskussioner.

Nätverksarbete

- genomförs i form av t.ex. nätverksmöten och innebär förmedling och utbyte av multiprofessionell sakkunskap och behövlig information samt planering och

diskussion om t.ex. innehållet i klientens rehabilitering och åtgärder i anslutning till detta samt om behovet av fortsatt handledning.

Individuellt möte

- är en på förhand överenskommen och planerad interaktiv sammankomst mellan den personliga handledaren eller någon annan yrkesutbildad person och klienten, där också klientens närstående samt andra aktörer som är involverade i klientens situation och behövliga samarbetspartner kan delta
- genomförs ansikte mot ansikte eller i form av ett videosamtal.

13 Allmän information om genomförandet av rehabiliteringen

13.1 Närståendes deltagande

En närstående kan delta i klientens rehabilitering på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Att beakta:

- Rätt för en närstående att delta i rehabiliteringen beviljas i klientens rehabiliteringsbeslut. Utifrån ett positivt beslut ersätter FPA serviceproducenten för de kostnader som den närståendes deltagande orsakar.
- En personlig assistent **kan inte** delta i klientens rehabilitering i egenskap av närstående.

13.1.1 Vuxen närståendes deltagande i en vuxen klients rehabilitering

Syftet med en vuxen närståendes deltagande är att

- stödja klienten och den närstående att tillsammans klara av att leva med sjukdomen
- öka den närståendes kunskap om och förståelse av klientens sjukdom
- öka den närståendes kunskap om sjukdomens inverkan på klientens liv och vardag
- stärka klientens och den närståendes förutsättningar att bättre kunna reagera på utmaningar hemma och i vardagen
- stödja klienten att lära sig nya saker i anslutning till rehabiliteringen och att engagera sig i rehabiliteringen

- öka den närståendes förmåga att ta till sig och lära sig att tillämpa rutiner och metoder som främjar klientens rehabilitering.

13.1.2 Vuxen närståendes deltagande i ett barns eller en ung klients rehabilitering

I ett barns eller en ung klients rehabilitering kan **1–2 vuxna närstående** delta. Den vuxna som deltar ska vara en person som finns i barnets dagliga liv.

Rätt för en närstående att delta i rehabiliteringen beviljas i klientens rehabiliteringsbeslut. Utifrån ett positivt beslut ersätter FPA serviceproducenten för de kostnader som den närståendes deltagande orsakar.

13.1.3 Syskons deltagande i ett barns eller en ung klients rehabilitering

I ett barns rehabilitering kan också **1–2 syskon** delta. I detta antal ingår inte syskon som är under 2 år och som alltid kan delta i barnets rehabilitering.

Syftet med syskons deltagande är (med beaktande av syskonens ålder och utvecklingsnivå) bland annat att

- öka syskonens kännedom om och förståelse av barnets sjukdom och hur den påverkar barnets liv och vardag
- stärka barnets och syskonens förutsättningar att bättre kunna reagera på utmaningar hemma och i vardagen
- stödja barnklienten att lära sig nya saker i anslutning till rehabiliteringen och att engagera sig i rehabiliteringen.

13.1.4 Vuxen närståendes deltagande utan rehabiliteringsbeslut från FPA

En närstående kan delta i en vuxen eller en ung klients **rehabilitering** t.ex. genom att delta i ett möte hos klienten/hemma hos klienten eller i nätverksmöten som genomförs som videosamtal, om klientens situation kräver det och klienten samtycker. I sådana fall deltar den närstående i den vuxnas eller den unga personens rehabilitering **utan rehabiliteringsbeslut från FPA.**

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten beskrivs en närståendes deltagande samt genom vilka metoder och i vilka situationer den närstående kan stödja klienten i rehabiliteringen.

Att beakta: I ovannämnda situationer **ersätter FPA inte** kostnader som orsakas av att en närstående deltar i rehabiliteringen. En närstående kan inte heller få rehabiliteringspenning.

13.2 Annullering eller avbrytande

En klient som är förhindrad att påbörja en beviljad rehabilitering, eller vars rehabilitering avbryts, är i enlighet med lagen om FPA-rehabilitering skyldig att utan dröjsmål anmäla detta till FPA. FPA vidarebefordrar den här informationen till serviceproducenten. Klienten informeras om anmälningsskyldigheten i det anvisningsbrev som följer med rehabiliteringsbeslutet.

13.3 Klienten deltar i rehabiliteringen upprepade gånger

Det är i regel inte ändamålsenligt att upprepade gånger ordna en rehabiliteringstjänst med samma innehåll. En klient eller en klientfamilj kan dock ha ett motiverat behov av att delta i rehabiliteringen på nytt. Behovet kan bero på bland annat

- att klientens/klientfamiljens förmåga att klara av/vara delaktig i vardagen har förändrats eller att livssituationen har förändrats på grund av att klientens sjukdom framskrider
- att barnet eller den unga befinner sig i ett övergångsskede i fråga om daghem eller skola och har behov av särskilt stöd eller handledning i form av rehabilitering.

Att beakta: Behov av kamratstöd **räcker inte** som motivering för att delta i rehabilitering på nytt.

13.4 Behandling och terapi på egen bekostnad

Klienten kan om hen så önskar själv köpa behandlingar eller terapier som serviceproducenten eventuellt erbjuder. Serviceproducenten kan erbjuda sådana, men de ska genomföras **utanför klientens rehabiliteringsprogram** (på fritiden) på så sätt att de inte hindrar klienten från att delta i den handledda rehabiliteringen.

14 Rehabiliteringsformer och rehabiliteringsslag för rehabilitering som genomförs ansikte mot ansikte

14.1 Rehabiliteringsformer

Rehabiliteringsformerna för rehabilitering som genomförs ansikte mot ansikte är

1. rehabilitering med inkvartering (tidigare rehabilitering i slutenvård)
2. rehabilitering utan inkvartering (tidigare rehabilitering i öppenvård)

Att beakta: I ansökningskedet väljer klienten själv den rehabiliteringsform ansikte mot ansikte som passar hen bäst av de alternativ som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

3. möte.

14.1.1 Rehabilitering med inkvartering

Klientens rehabilitering ansikte mot ansikte innefattar inkvartering där serviceproducenten fortlöpande och dygnet runt ansvarar för servicen.

Klientens inkvartering ordnas antingen

- vid serviceproducentens verksamhetsställe **eller**
- i inkvarteringslokaler som ligger någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe.

Hur inkvarteringen för klienterna i målgruppen ska ordnas beskrivs **alltid** närmare i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, kapitel 12
[Inkvartering](#).

14.1.2 Rehabilitering utan inkvartering

Klientens rehabilitering **innefattar inte inkvartering**.

Hur och var klientens rehabilitering ska genomföras beskrivs närmare i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Närmare information: den allmänna delen, avsnitt 11.1: Rehabiliteringslokaler.

14.1.3 Möte

Klientens rehabilitering genomförs som möten vid serviceproducentens verksamhetsställe eller i lokaler som finns någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe. De här övriga lokalerna kan vara t.ex. klientens hem eller arbetsplats eller något annat ställe eller någon annan lokal som man kommit överens om med klienten.

Att beakta: Hur och var klientens rehabilitering ska genomföras beskrivs **alltid** närmare i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Närmare information: [den allmänna delen, avsnitt 11.1: Rehabiliteringslokaler.](#)

14.2 Rehabiliteringsslag

Rehabiliteringsslaget anges alltid i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten (t.ex. på pärmlbladet).

14.2.1 Rehabilitering för vuxna

Kurser för vuxna

Klienten deltar i rehabiliteringen ensam, **utan** närstående.

Kurser för vuxna, inkluderar närståendedagar

En (1) närstående till klienten deltar i kursen **tillsammans med klienten** en del av tiden, till exempel i början eller i slutet av kursen. Närståendes deltagande i kursen fastställs alltid i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Att beakta:

Alla klienters närstående deltar i kursen **samtidigt** och vid samma tidpunkt, t.ex. i början eller i slutet av kursen vid en tidpunkt som serviceproducenten anger.

Kurs för vuxna (den närstående deltar på distans)

En (1) närstående till klienten deltar i rehabiliteringen i form av **distansrehabilitering**. Distansrehabiliteringen för den närstående genomförs när klientens egen rehabilitering har avslutats. Om klientens rehabilitering omfattar två

rehabiliteringsperioder, kan den närståendes period alternativt genomföras mellan klientens båda perioder. Närståendes deltagande i kursen fastställs alltid i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Parkurser

Klientens **partner** eller **en annan vuxen närstående** deltar i rehabiliteringen tillsammans med klienten under hela kursen. Närståendes deltagande i kursen fastställs alltid i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Individuell rehabilitering

Klienten deltar huvudsakligen ensam i individuell rehabilitering. En vuxen närstående till klienten kan ändå delta i klientens rehabilitering under en del av tiden. Närstående vuxnas deltagande beskrivs närmare i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

14.2.2 Rehabilitering för barn och unga

Åldern eller åldersgruppen för de **barn** eller **unga** som deltar i rehabiliteringen anges alltid i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Familjekurser för barn

En **närstående** till en barnklient eller barnklientens **familj** deltar i rehabiliteringen under hela kursens lopp.

Kurser för unga, inkluderar närståendedagar

En **vuxen** (eller flera vuxna) **närstående** till en **ung klient** deltar tillsammans med klienten i en rehabiliterings- eller anpassningskurs antingen under **hela rehabiliteringsperioden** eller under **en del** av den, t.ex. i början eller i slutet av kursen. Närståendes deltagande i kursen fastställs alltid i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Att beakta:

Alla unga klienters närstående deltar i kursen **samtidigt** och **vid samma tidpunkt**, t.ex. i början eller i slutet av kursen vid en tidpunkt som serviceproducenten anger.

Individuell rehabilitering för barn och unga

En barnklients **familj** deltar i rehabiliteringen på heltid tillsammans med barnet.

En ung persons **närstående** eller **familj** har möjlighet att delta i rehabiliteringen

- på heltid **eller**
- under en del rehabiliteringsdagar.
 - Antalet dagar och tidpunkten för när de närstående eller familjen deltar fastställs **enligt gemensam överenskommelse** med den unga och de närstående eller familjen.

14.2.3 Närståendes deltagande i klientens rehabilitering

När en närstående eller familjen deltar i klientens rehabilitering är målet alltid att **främja klientens rehabilitering i familjens gemensamma vardag**. Den närstående eller familjemedlemmarna deltar i klientens rehabilitering i sina respektive roller på det sätt som anges i servicebeskrivningen.

15 Genomförandet av rehabiliteringen

Serviceproducenten ska säkerställa att klientens rehabiliteringshelhet genomförs **inom den tid som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten**.

15.1 Serviceproducentens uppgifter efter att serviceproducenten har fått klientens rehabiliteringsbeslut

15.1.1 Överenskommelse om kursen

1. Serviceproducenten ska omsorgsfullt ta del av klientens handlingar.
2. Serviceproducenten kontakter klienten per telefon och kommer överens med klienten om tidpunkten för rehabiliteringen. Kontakten ska tas inom i genomsnitt 2 veckor efter att serviceproducenten fått rehabiliteringsbeslutet.
Att beakta: Om det i samband med ovannämnda samtal framgår att rehabiliteringen i fråga om tidpunkt eller innehåll inte är lämplig/inte skulle fungera för klienten, är det inte ändamålsenligt att inleda rehabiliteringen. I en sådan situation ska serviceproducenten omedelbart kontakta FPA.

15.1.2 Bekräftelse av kursen

Serviceproducenten ska kontakta klienten personligen genom ett telefonsamtal (eller ett videosamtal) för att bekräfta tidpunkten för genomförandet av rehabiliteringskursen. Bekräftelsen ska ges inom den tid som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, och tidsfristen räknas från den tidpunkt då klienten har fått rehabiliteringsbeslutet.

Serviceproducenten ska samtidigt informera klienten om det kallelsebrev som klienten kommer att få efter kontakten samt om den kontakt eller det inledande samtal (ingår i de rehabiliteringstjänster som är avsedda för barn och unga) som kommer att genomföras därefter.

Att beakta: Om serviceproducenten inte inom den tidsfrist som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten kan bekräfta att kursen blir av (t.ex. på grund av för få deltagare), ska serviceproducenten kontakta klienten och FPA så att klientens rehabiliteringsbeslut kan återtas.

15.1.3 Kallelsebrev

Serviceproducenten ska per post eller e-post skicka klienten ett **kallelsebrev** samt en **blankett för förhandsuppgifter** inför rehabiliteringen, när tidpunkten för kursen har bekräftats. **Närmare information:** den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Innehållet i kallelsebrevet

Kallelsebrevet ska innehålla åtminstone följande uppgifter:

- **tidpunkten** (datum och tid) för **förhandskontakten eller det inledande samtalet, genomförandesättet** (per telefon eller i form av ett videosamtal) samt **uppgifter om den person som tar kontakt** (namn, yrke, telefonnummer)
- tidpunkten för rehabiliteringen, rehabiliteringsstället, eventuella anvisningar om ankomsten osv.
- de allmänna målen för rehabiliteringen samt klientens rättigheter och skyldigheter (**t.ex. tydliga anvisningar** för hur klienten ska gå till väga om hen själv eller en närstående som deltar i rehabiliteringen är förhindrad att delta i rehabiliteringen på grund av akut sjukdom eller någon annan oförutsedd orsak)

- information som är till nytta för klienten gällande rehabiliteringens innehåll och utformning samt personalen
- uppgifter om klientens försäkringsskydd. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, kapitel 16 Försäkringar i anslutning till rehabiliteringen
- serviceproducentens kontaktinformation (t.ex. en broschyr)
- kontaktinformation till serviceproducentens kontaktperson
- eventuell annan information om genomförandet av rehabiliteringen eller om serviceproducenten
- eventuella förfaranden i anslutning till sjukdomsepidemier och faktorer som bör beaktas i sådana fall.

Att beakta:

Om kallelsebrevet skickas per e-post ska serviceproducenten följa de allmänna datasäkerhetsanvisningarna för detta. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 2.4: Användning av e-post.

15.1.4 Begäran om förhandsuppgifter

Inför rehabiliteringen ska förhandsuppgifter begäras av klienten på den blankett för förhandsuppgifter som serviceproducenten har utformat. Förhandsuppgifterna ska begäras skriftligen eller alternativt genom en intervju per telefon eller i form av videosamtal eller per e-post.

Vid behov ska serviceproducenten begära ytterligare upplysningar av klienten och, med klientens samtycke, av t.ex. vårdenheten innan klientens rehabilitering inleds eller under dess gång.

Serviceproducenten ska begära bland annat följande specificerande förhandsuppgifter av klienten:

- Klientens egen syn på och beskrivning av
 - de egna målen för och önskemålen gällande rehabiliteringen
 - sitt hälsotillstånd (fysiskt och psykiskt) samt exempelvis sådant som gäller minne, uppmärksamhet och gestaltning
 - sina aktiviteter i vardagen och hur vardagen fungerar

- sitt eventuella behov av assistans och i vilken omfattning hen behöver assistans i vardagen.
- Hur klientens sociala livssituation ser ut, t.ex. familjeförhållanden, andra relationer och sådant som anknyter till dem, om hen har hobbyer
- Vilken klientens arbets- eller studiesituation är eller om hen är pensionerad
- Hurdan klientens **sociala funktionsförmåga** är, t.ex. förmågan att klara av vardagen, allmän social kompetens, interaktionsförmåga, klientens nätverk i vardagen: finns det sådana, hur fungerar de, hur ofta interagerar klienten med personer i nätverken osv.
- Om klienten har **särskilda behov**, t.ex. har hen **allergier eller specialdiet**, använder hen en **CPAP-ventilator** om nätterna, om det finns andra behov att beakta inom rehabiliteringen osv.
- Övriga uppgifter som serviceproducenten kan behöva (t.ex. uppgift om klientens simkunnighet)
- Eventuell annan information som behövs för att rehabiliteringen ska kunna genomföras med hög kvalitet (t.ex. aspekter som gäller klientens kultur).

Att beakta:

Serviceproducenten ska säkerställa att **den personal som genomför klientens rehabilitering alltid har tillgång till de klientspecifika förhandsuppgifterna innan förhandskontakten eller det inledande samtalet som genomförs som videosamtal.**

15.1.5 Förhandskontakt med klienten och engagerande av klienten i rehabiliteringen

Serviceproducenten ska kontakta klienten **per telefon** eller **genom ett videosamtal** på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Syftet med kontakten är bland annat att säkerställa att den rehabilitering som beviljats och tidsschemat lämpar sig för klienten samt att engagera, motivera och förbereda klienten för rehabiliteringsprocessen.

Att beakta: Om det i samband med kontakten framgår att rehabiliteringen i fråga om tidpunkt eller innehåll inte är lämplig eller inte skulle fungera för klienten, är det **inte**

ändamålsenligt att inleda rehabiliteringen. **I så fall ska serviceproducenten omedelbart kontakta FPA.**

Under kontakten ska klienten och serviceproducenten tillsammans bland annat

- skapa en **gemensam syn** på rehabiliteringens allmänna mål och innehåll samt på hur och enligt vilket tidsschema rehabiliteringen ska genomföras
- kartlägga vilka yrkesutbildade personer som behövs i rehabiliteringen och vilken roll de har
- bedöma klientens och serviceproducentens resurser, vilka har betydelse för **planeringen av rehabiliteringens innehåll och/eller bland annat för behovet av assisterande personal** under rehabiliteringen
- sträva efter att redan på förhand bygga upp en ändamålsenlig rehabiliteringshelhet för klienten, där man också beaktar klientens eget stödnätverk och övriga aktörer som ingår i klientens vardag.

15.1.6 Inledande samtal som genomförs före rehabiliteringen

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten anges om det inledande samtalet ska genomföras i form av ett videosamtal innan rehabiliteringen inleds.

Det inledande samtal som genomförs **innan rehabiliteringen börjar** fungerar alltid också som en **förhandskontakt** med klienten, dvs. samtidigt säkerställer serviceproducenten att den rehabilitering som beviljats och tidsschemat för den lämpar sig för klienten. I det här skedet engagerar, motiverar och förbereder serviceproducenten klienten inför den kommande rehabiliteringsprocessen.

Serviceproducenten ska genomföra det inledande samtalet **som ett videosamtal** på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten. Ett sådant samtal är till innehållet likadant som ett inledande samtal som genomförs ansikte mot ansikte.

Att beakta:

- När det i rehabiliteringstjänsten ingår ett inledande samtal som genomförs innan rehabiliteringen börjar, beskrivs innehållet och genomförandet alltid i **den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.**

- Om det i samband med det inledande samtalet framgår att rehabiliteringen i fråga om tidpunkt eller innehåll inte är lämplig eller inte fungerar för klienten, är det inte ändamålsenligt att inleda rehabiliteringen. I så fall ska serviceproducenten omedelbart kontakta FPA.

15.1.7 Planering av rehabiliteringen

Innan klientens rehabilitering inleds har det multiprofessionella team som serviceproducenten utsett i uppgift att omsorgsfullt läsa förhandsuppgifterna, de uppgifter som fåtts i samband med förhandskontakterna och andra utredningar gällande varje klient. Vid planeringen och genomförandet av rehabiliteringen ska särskild vikt läggas vid **klientens egen roll, de sakkunnigas roll** och de (eventuella) **närståendes roll**.

Det multiprofessionella teamets uppgift är bland annat att på förhand

- beakta klienternas rehabiliteringsmål och rehabiliteringsbehov när innehållet i de enskilda klienternas/klientgruppens rehabilitering planeras och tidsschemat görs upp
- säkerställa att den personal som medverkar i klienternas rehabilitering har en bra helhetsbild och en gemensam syn på hur en målinriktad och högklassig rehabilitering ska genomföras
- identifiera vilka faktorer och metoder som är verkningsfulla i varje enskild klients situation och som gör det möjligt för klienterna att uppnå sina rehabiliteringsmål.

15.2 Serviceproducentens allmänna uppgifter då rehabiliteringen inleds och medan den pågår

15.2.1 Uppgifter när klienten anländer föregående kväll

Om klienten anländer till rehabiliteringsstället redan kvällen innan rehabiliteringen inleds ska serviceproducenten ordna inkvartering för klienten **i sådana lokaler som definieras i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten**. Klientens säkerhet ska då också säkerställas.

Serviceproducenten kan ta ut en separat avgift av klienten för övernattningen.

Att beakta:

Beroende på målgruppen för rehabiliteringen kan det i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten finnas preciseringar i anslutning till ordnande av inkvartering för klienten och eventuell assistans (t.ex. var rummet är beläget, nödvändig larmutrustning).

15.2.2 Uppgifter när klientens rehabilitering inleds

Det multiprofessionella teamets uppgifter

Det multiprofessionella teamet har till uppgift att i samråd med klienten/klientgruppen kartlägga målen för rehabiliteringen samt planera innehållet i rehabiliteringen och de rehabiliteringsåtgärder som anknyter därtill. Det är särskilt viktigt att serviceproducenten genast i början av rehabiliteringen skapar förutsättningar för aktiv gruppbildning och kamratstöd bland klienterna.

Till uppgifterna hör bland annat att

- skapa en sådan relation till klienten som bygger på tillit och uppmuntrar till engagemang och målinriktad rehabilitering
- reservera tillräckligt med tid för egna möten för det multiprofessionella teamet och säkerställa en god informationsgång och en verksamhet som är enhetlig och hjälper att främja klientens mål
- precisera klientens behov av hjälp och övervakning under rehabiliteringen och på det här sättet säkerställa tillräcklig assistans.

Inledande information

När rehabiliteringen inleds ska serviceproducenten tydligt och klart informera klienten eller klientgruppen om rehabiliteringens innehåll och allmänna mål.

Innehållet i den inledande informationen:

- Serviceproducenten presenterar bland annat
 - rehabiliteringsprogrammet och övrigt program som serviceproducenten erbjuder
 - hela den personal som deltar i genomförandet av rehabiliteringen
 - de lokaler som används vid genomförandet av rehabiliteringen.
- Serviceproducenten går igenom bland annat

- frågor som gäller eventuella kontakter kvälls- och nattetid (inkvarterad klient)
 - allmänna säkerhetsföreskrifter.
- Serviceproducenten informerar (inkvarterade klienter) om friluftsleder i omgivningen (t.ex. kartor över friluftslederna inklusive ledernas längd).
- Serviceproducenten försäkrar sig om att klienten har förstått de anvisningar och meddelanden hen fått.
- Serviceproducenten upplyser klienten om vem hen vid behov kan vända sig till under rehabiliteringen.
- Serviceproducenten delar annan nödvändig information.

15.2.3 Genomförandet av en rehabiliteringsdag

Klientens rehabilitering delas upp i perioder och genomförs **på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.**

Verksamhet under vardagar

Klientens rehabilitering genomförs huvudsakligen under vardagar från måndag till lördag.

Om en söckenhelg (t.ex. trettondag, Kristi himmelsfärdsdag) infaller under klientens rehabiliteringsvecka ska klientens rehabilitering genomföras på samma sätt som under en vardag.

FPA rekommenderar att rehabilitering **inte ordnas** under helgaftnar, såsom julafton, nyårsafton eller midsommarafton.

Verksamhet på söndagar

Lång rehabiliteringsperiod

Om en söndag infaller under rehabiliteringen, ska serviceproducenten tillsammans med klienten för den dagen planera ett program (2 h) som stöder klientens individuella rehabiliteringsmål och som klienten genomför självständigt.

Därtill kan klienten, om hen så önskar, under dagens lopp också delta i allmän fritidsverksamhet som serviceproducenten erbjuder.

Kort rehabiliteringsperiod

Om det är fråga om en kort rehabiliteringsperiod utan avbrott (kortare än 8 dygn), som enligt den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten kan innefatta en söndag, ska serviceproducenten genomföra klientens rehabilitering på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Fritidsprogram för klienterna

De inkvarterade klienterna ska erbjudas möjlighet att efter rehabiliteringsdagen självständigt delta i sådan **avgiftsfri** fritidsverksamhet som serviceproducenten erbjuder (t.ex. användning av gym eller spaavdelning, utlåning av olika motionsredskap osv.).

15.2.4 Allmänt om genomförandet av rehabiliteringen

Klienter som behöver assistans

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten (kapitel 1) anges hur man går till väga om klienter som behöver assistans ingår i målgruppen. Serviceproducenten ska redan på förhand i samband med förhandskontakten/vid det inledande samtalet ta reda på om klienten **behöver assistans** och i vilken **utsträckning**. Serviceproducenten ska se till att det finns tillräckligt med personal för att **assistera de klienter som behöver assistans under rehabiliteringen och inkvarteringen** (t.ex. med att röra sig, förflytta sig, äta, sköta sin personliga hygien, klä av och på sig, med morgon- och kvällssysslor och eventuellt under natten).

Den personal som ansvarar för assistansen svarar för att klienten får assistans dygnet runt i enlighet med sina individuella behov under hela den tid som hen vistas på rehabiliteringsinrättningen och medan rehabiliteringen pågår. Det här gäller också situationer då klienten anländer till platsen redan dagen före rehabiliteringen.

Att beakta: Närstående som deltar i rehabiliteringen ansvarar inte för den assistans som klienten behöver under rehabiliteringen, utan det är den assisterande personalen som ansvarar för och genomför assistansen.

Assistans/handledning för närstående

Med närstående avses en person vars rehabiliteringskostnader FPA ersätter serviceproducenten för. I princip måste en närstående som deltar i klientens rehabilitering ansikte mot ansikte ha sådan funktionsförmåga att hen klarar sig självständigt tillräckligt bra för att fullt ut kunna delta i rehabiliteringen **i sin roll som närstående**. Serviceproducenten ska ändå vid behov kunna erbjuda den närstående **hjälp och handledning i liten utsträckning** (t.ex. muntlig handledning och rådgivning, kolla upp tidsscheman och program osv.). Det här gäller också situationer då klienten och hens närstående anländer till platsen redan dagen före rehabiliteringen.

Att beakta:

Ett undantag från ovanstående är rehabiliteringskurser där klientens närstående redan i utgångsläget är i behov av hjälp och vägledning (t.ex. rehabilitering för närståendevårdare). I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten nämns dock alltid om serviceproducenten har ansvar för att ordna assistans också för klientens närstående.

Kontakt mellan rehabiliteringsperioderna

Serviceproducenten ska kontakta klienten mellan rehabiliteringsperioderna. Kontakten sker i form av ett telefonsamtal eller videosamtal på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten. Syftet är att utvärdera den rehabiliteringsperiod som genomförts och att säkerställa att rehabiliteringen fortgår i klientens vardag.

Att beakta:

Kontakter mellan perioderna tas inte om

- kontakter mellan perioderna inte nämns i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten
- det är fråga om en kort rehabiliteringshelhet (t.ex. 5 dygn).

Rehabiliteringsdagbok

Klienterna (och de närstående) kan, om de så önskar, föra rehabiliteringsdagbok. För dagboken kan en applikation eller plattform för distansrehabilitering användas.

Klienten ska ända från den inledande fasen av rehabiliteringen instrueras att anteckna i dagboken t.ex. hur hen genomfört olika övningar, observationer, frågor samt utvecklingsförslag och önskemål. Med hjälp av rehabiliteringsdagboken kan klienten (och den närstående) följa rehabiliteringen och uppfyllelsen av rehabiliteringsmålen samt utförandet av eventuella uppgifter och övningar.

Mellanutvärdering

Serviceproducenten ska genomföra en mellanutvärdering på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten. Syftet med mellanutvärderingen är att utvärdera den rehabiliteringsperiod som gått och att säkerställa att rehabiliteringen fortgår.

Att beakta:

Mellanutvärderingen **utförs inte** om

- ingen mellanutvärdering nämns i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten
- det är fråga om en kort rehabiliteringshelhet (t.ex. 5 dygn).

Uppgifter mellan perioderna

Om rehabiliteringen är uppdelad på flera perioder kan serviceproducenten tillsammans med klienten planera olika uppgifter som klienten kan utföra mellan rehabiliteringsperioderna. Syftet med uppgifterna är att handleda och stödja klientens egenrehabilitering och att hjälpa klienten att förändra sina handlingssätt.

Klienten kan föra in uppgifterna t.ex. i sin rehabiliteringsdagbok. För uppgifterna kan en applikation eller plattform för distansrehabilitering användas. Serviceproducenten och klienten kan t.ex. under följande rehabiliteringsperiod tillsammans gå igenom de uppgifter som klienten utfört mellan perioderna.

Att beakta:

Uppgifter mellan perioderna utförs **inte** om

- uppgifter mellan perioderna inte nämns i servicebeskrivningen för rehabiliteringstjänsten
- det är fråga om en kort rehabiliteringshelhet (t.ex. 5 dygn).

15.3 Serviceproducentens uppgifter när rehabiliteringen avslutas

Uppföljning är en viktig del av klientens rehabiliteringsprocess. Vid uppföljningen har det multiprofessionella teamet i uppgift att utvärdera om klienten har genomfört de övningar som ingår i egenrehabiliteringen på rätt sätt eller deltagit regelbundet i den planerade verksamheten, om resultat har uppnåtts och hur exempelvis ett träningsprogram eventuellt borde ändras. Uppföljningen ger möjlighet att göra behövliga ändringar i klientens rehabiliteringsprocess, t.ex. i rehabiliteringens innehåll eller intensitet, genomförandet av egenrehabilitering eller samarbetet, och bidrar således till att stödja klientens förändringsprocess.

Serviceproducenten ska följa upp klientens rehabilitering på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten. Vid uppföljningen ska man framför allt säkerställa att klientens rehabiliteringsprocess fortsätter i hens egen livsmiljö samt stärka klientens tilltro till sina egna resurser.

Uppföljningen är också ett naturligt och tydligt sätt att avsluta samarbetet mellan serviceproducenten och klienten, och att försäkra sig om att klienten fortsätter med de övningar som upprätthåller hens självständiga funktionsförmåga.

Att beakta: Någon uppföljning ska **inte genomföras** om uppföljning **inte nämns** i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

16 Genomförande av distansrehabilitering

Det här kapitlet handlar om hur man genomför distansrehabilitering.

Distansrehabilitering är målinriktad rehabilitering som genomförs över internet.

Rehabiliteringen kan omfatta distansrehabilitering i form av **videosamtal** i realtid och/eller **digital rehabilitering** som är oberoende av tid och plats. Serviceproducenten behöver beakta innehållet i det här kapitlet endast till de delar det gäller sådana sätt att genomföra distansrehabilitering som ingår i den rehabiliteringstjänst som serviceproducenten tillhandahåller. Dessutom beskrivs i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten om genomförandet av distansrehabiliteringen gäller klienten eller hens närstående.

Distansrehabiliteringen ska genomföras på ett sådant sätt att klienten eller hans närstående

- upplever att distansrehabilitering är en metod som är lämplig för hen och som främjar rehabiliteringen
- kan lita på distansrehabiliteringens kvalitet samt på personalens färdigheter och kompetens
- enligt eget val kan delta i distansrehabiliteringen i sitt hem eller i någon annan av sina vardagsmiljöer
- får **anvisningar** för situationer där videosamtal avbryts **på grund av tekniska problem**
- får handledning och anvisningar för distansrehabiliteringen.

16.1 Genomförande av videosamtal och digital rehabilitering

Distansrehabiliteringen genomförs i klientens eller den närståendes vardagsmiljö, vilket bidrar till att rehabiliteringen integreras i vardagen.

De förhandskontakter, kontakter mellan rehabiliteringsperioderna och uppföljande kontakter som ingår i rehabiliteringstjänsten kan genomföras i form av videosamtal. Om det i rehabiliteringstjänsten ingår ett individuellt inledande samtal före rehabiliteringen ansikte mot ansikte, ska samtalet genomföras i form av ett videosamtal. Därtill kan rehabiliteringen omfatta videosamtal som genomförs individuellt eller i grupp. Serviceproducenten ska komma överens med klienten om tidpunkterna för de individuella videosamtalen och vid behov om en tidpunkt då man testat förbindelsen.

Rehabiliteringen kan av grundad anledning (t.ex. en yrkesutbildad persons plötsliga frånvaro) genomföras i form av videosamtal också när klienten eller klienterna befinner sig på plats vid serviceproducentens verksamhetsställe. Då deltar klienten eller klienterna i videosamtalet vid serviceproducentens verksamhetsställe och någon av medlemmarna i det multiprofessionella teamet eller någon annan yrkesutbildad person inom rehabilitering deltar i realtid på distans. Serviceproducenten kan genomföra dessa videosamtal antingen för en enskild klient eller för en klientgrupp som deltar i samma rehabilitering vid samma verksamhetsställe. När en vikarierande yrkesutbildad person genomför rehabiliteringen som videosamtal, måste det vid serviceproducentens verksamhetsställe finnas minst en yrkesutbildad person från det multiprofessionella

teamet som handleder och vid behov ger klienterna tekniskt och annat stöd (t.ex. med övningar).

Utöver videosamtal kan rehabiliteringen omfatta digital rehabilitering, handledning i anslutning till digital rehabilitering och/eller distansrehabiliteringsdagar. Under distansrehabiliteringen avancerar klienten och/eller den närstående i huvudsak självständigt och får individuellt stöd och respons av det multiprofessionella teamet eller en yrkesutbildad person inom rehabilitering gällande framstegen mot sina rehabiliteringsmål. Det multiprofessionella teamet eller en yrkesutbildad person inom rehabilitering handleder den digitala rehabiliteringen oberoende av tid och plats vid den tidpunkt som serviceproducenten väljer.

Det multiprofessionella teamet eller en yrkesutbildad person inom rehabilitering har till uppgift att på förhand säkerställa att klienterna och/eller de närstående inför den digitala rehabiliteringen, under hela den tid som rehabiliteringen varar, har **tillräckligt** med sådant innehåll att arbeta med som främjar klienternas rehabilitering.

När tjänsten omfattar **digital rehabilitering** har det multiprofessionella teamet eller en yrkesutbildad person inom rehabilitering i uppgift att

- ladda upp innehåll för den digitala rehabiliteringen i en app eller på en plattform
- uppdatera innehållet med beaktande av gruppens och den enskilda klientens behov och mål
- säkerställa att innehållet är tillgängligt.

Det är också möjligt att från FPA få tillgång till **färdigt innehåll för digital rehabilitering** som kan användas vid genomförandet av digital rehabilitering.

Distansrehabiliteringen och rehabiliteringen ansikte mot ansikte ska genomföras av de medlemmar i det multiprofessionella teamet eller de andra yrkesutbildade personer inom rehabilitering vars medverkan är **särskilt viktig** i klientens individuella situation och som bäst kan främja klientens rehabilitering.

Att beakta: Hur den distansrehabilitering som ingår i tjänsten ska genomföras anges närmare i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten i fråga.

16.2 Utrustning, applikation eller plattform samt teknisk support

16.2.1 Utrustning för klienter och/eller närstående

Innan rehabiliteringen inleds ska serviceproducenten alltid försäkra sig om att klienten och/eller den närstående har en fungerande **enhet** (dator, surfplatta eller smarttelefon) med internetuppkoppling och **nödvändig kringutrustning** (t.ex. webbkamera och hörlurar).

Serviceproducenten ska **ha möjlighet** att för tiden med distansrehabilitering förse klienten och/eller den närstående med en enhet med internetuppkoppling och nödvändig kringutrustning, om videosamtal eller digital rehabilitering utgör en **obligatorisk del** av rehabiliteringen och klienten och/eller den närstående **inte har** egen utrustning.

Serviceproducenten ska komma överens med klienten och/eller den närstående om leveransen av enheten och/eller kringutrustningen innan distansrehabiliteringen inleds och om återlämnningen när distansrehabiliteringen har avslutats. Serviceproducenten svarar för kostnaderna för leveransen av utrustningen.

Varken serviceproducenten eller FPA är skyldig att erbjuda klienten en enhet eller kringutrustning då videosamtalen utgör ett **alternativt sätt** att genomföra förhandskontakter, kontakter mellan rehabiliteringsperioderna, uppföljande kontakter eller rehabilitering. Om klienten inte själv har den utrustning som behövs, ska kontakterna genomföras per telefon och den övriga rehabiliteringen ansikte mot ansikte.

Serviceproducenten ska se till att klienten och/eller den närstående får anvisningar om genomförandet av distansrehabilitering samt vid behov teknisk support och handledning (t.ex. om användningen av en applikation eller plattform).

16.2.2 Serviceproducentens utrustning, applikation eller plattform samt teknisk support

Serviceproducenten ska säkerställa att

- det multiprofessionella teamet eller den yrkesutbildade personen inom rehabilitering har tillgång till sådana **enheter med internetuppkoppling** (t.ex.

dator eller surfplatta) och kringutrustning (t.ex. webbkamera och hörlurar) som behövs

- det multiprofessionella teamet eller den yrkesutbildade personen inom rehabilitering för distansrehabiliteringen har tillgång till en **applikation eller plattform** som är datasäker, tillgänglig och lätt att använda och som klienten och/eller den närstående kan använda på olika enheter (dator, surfplatta eller smarttelefon)
- det multiprofessionella teamet eller den yrkesutbildade personen inom rehabilitering har tillgång till **teknisk support**
- det multiprofessionella teamet får **anvisningar** för situationer där videosamtal avbryts **på grund av tekniska problem**
- klienten och/eller den närstående får handledning och anvisningar för distansrehabiliteringen
- klienten och/eller den närstående erbjuds **teknisk support** i samband med digital rehabilitering (t.ex. för användning av applikationen eller plattformen) under vardagar vid en tidpunkt som meddelats på förhand.

Att beakta: Utöver de priser som anges i avtalet **ersätter FPA inte** serviceproducenten, klienten och/eller den närstående för andra kostnader som distansrehabiliteringen medför. Serviceproducenten svarar för kostnaderna för ordnandet av distansrehabilitering (t.ex. utrustning, kostnader för användning av applikationen eller plattformen samt teknisk support). Serviceproducenten **får aldrig** ta ut någon avgift hos klienterna och/eller de närstående för användning av den utrustning som behövs vid distansrehabilitering.

16.3 Rum för distansrehabilitering där integritetsskyddet kan tillgodoses

16.3.1 Klientens rum

Serviceproducenten ska informera klienten och/eller den närstående om att deltagandet i distansrehabilitering förutsätter ett rum som är lugnt och där klientens integritetsskydd kan tillgodoses.

Att beakta: Vid videosamtal i gruppform ska särskild uppmärksamhet fästas vid integritetsskyddet. Serviceproducenten ska exempelvis försäkra sig om att inga utomstående personer befinner sig i samma rum under samtalet.

16.3.2 Det multiprofessionella teamets eller de yrkesutbildade personernas rum

För genomförande av distansrehabilitering ska det multiprofessionella teamet eller en yrkesutbildad person inom rehabilitering ha ett rum

- där man har tagit i beaktande sådana faktorer som påverkar miljön och kvaliteten på distansrehabiliteringen (t.ex. akustik och belysning) under videosamtal
- som är skyddat från utomstående och tillgodoser klientens integritetsskydd och dataskyddet.

16.4 Datasäkerhet, dataskydd och tillgänglighet

Serviceproducenten ansvarar för att säkerställa datasäkerheten, dataskyddet och tillgängligheten vid distansrehabilitering (videosamtal och digital rehabilitering).

Serviceproducenten ska försäkra sig om att

- den i egenskap av sådan personuppgiftsansvarig som avses i EU:s allmänna dataskyddsförordning (2016/679) behandlar personuppgifter i enlighet med EU:s dataskyddsförordning, dataskyddslagen (1050/2018) och annan nationell speciallagstiftning
- de datasystem som är avsedda för behandling av klient- och patientuppgifter inom social- och hälsovården är förenliga med gällande bestämmelser och föreskrifter
- klienten är medveten om datasäkerheten och dataskyddet i fråga om de anslutningar och applikationer eller plattformar som används vid distansrehabiliteringen
- samma principer för integritetsskydd iakttas som vid rehabilitering ansikte mot ansikte
- distansrehabiliteringen uppfyller tillgänglighetskraven i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019). **Närmare information och allmän rådgivning och vägledning kring detta ges av Transport- och kommunikationsverket Traficom.**
- den följer de anvisningar som Tillstånds- och tillsynsverket har utfärdat om distanstjänster.

Därtill ansvarar serviceproducenten för att

- de datasystem som vid distansrehabiliteringen används för förmedling och lagring av patientuppgifter uppfyller kraven i bestämmelserna om sekretess, dataskydd och datasäkerhet
- göra adekvata journalanteckningar i enlighet med rådande bestämmelser och föreskrifter
- patientregistret förs i enlighet med givna bestämmelser och föreskrifter.

FPA rekommenderar att man vid distansrehabilitering alltid använder en krypterad datakommunikationsförbindelse.

Rekommendationen är att serviceproducenten

- använder en applikation eller plattform som kräver stark autentisering av klienten när man behandlar patientuppgifter eller andra handlingar som innehåller känsliga personuppgifter om klienten
- vid behov anlitar en utomstående expert för att säkerställa och bedöma datasäkerheten och dataskyddet.

16.5 Säkerhet vid distansrehabilitering

Serviceproducenten ska ha anvisningar för nödsituationer (t.ex. sjukdomsattack) under videosamtal.

Dessutom ska serviceproducenten ha ett gällande **försäkringsskydd** enligt servicebeskrivningen även under distansrehabiliteringen. **Närmare information:** den allmänna delen, avsnitt 16.1: Serviceproducentens försäkringsskydd.

16.6 Om klienten blir sjuk under distansrehabilitering

Om klienten insjuknar akut eller är kortvarigt sjuk under **individuell distansrehabilitering**, ska serviceproducenten komma överens med klienten om nya tidpunkter för videosamtalen.

Om klienten insjuknar akut eller är kortvarigt sjuk under **distansrehabilitering i gruppform**, ska serviceproducenten komma överens med klienten om nya tidpunkter för videosamtal och/eller distansrehabiliteringsdagar i grupp. Vid akut insjuknande ersätts ett videosamtal eller en distansrehabiliteringsdag i grupp som ett individuellt

samtal eller en individuell distansrehabiliteringsdag, om det inte är möjligt att genomföra den ersättande gången i gruppform.

Faktureringen av distansrehabilitering påverkas i regel inte av att en klient är kortvarigt sjuk. Serviceproducenten kan fakturera enligt kostnaderna för distansrehabilitering, om rehabiliteringen trots insjuknandet genomförs på det sätt som anges i servicebeskrivningen.

Om **en närstående insjuknar** akut eller kortvarigt under den närståendes distansrehabilitering ordnas ingen ersättande gång. Insjuknandet påverkar ändå hur rehabiliteringstjänsten faktureras.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, kapitel 21: Fakturering och betalning av rehabiliteringskostnader.

16.7 Klientens deltagande i distansrehabilitering under en utlandsvistelse

Serviceproducenten får inte genomföra distansrehabilitering från utlandet.

En klient kan delta i distansrehabilitering under en utlandsvistelse på följande villkor:

- Klienten är försäkrad enligt sjukförsäkringslagen.
- Klienten och serviceproducenten bedömer på förhand om det är ändamålsenligt att rehabiliteringen genomförs som distansrehabilitering när klienten är utomlands.
- Klienten ska ha en **enhet med internetuppkoppling** med vilken hen kan delta i distansrehabilitering.
- Klienten **betalar själv** alla eventuella extra kostnader som distansrehabiliteringen medför.
- Klienten ska känna till hur försäkringsskyddet är i kraft när klienten är utomlands.
- Serviceproducenten ska **på förhand** tillsammans med klienten gå igenom hur man går till väga vid en eventuell nödsituation (t.ex. sjukdomsattack) under ett videosamtal.

Att beakta: FPA ersätter inte till någon del extra kostnader som orsakas av att distansrehabilitering genomförs när klienten är utomlands.

17 Dokumentation

17.1 Dokumentation av genomförandet av rehabiliteringen

Serviceproducenten ska tydligt dokumentera genomförandet av klientens rehabilitering så att uppgifterna kommer till samlad nytta i arbetet under rehabiliteringen och så att de går att verifiera i efterhand. Varje klients personliga angelägenheter antecknas i separata handlingar.

Serviceproducenten ska säkerställa att möten mellan olika yrkesutbildade personer och aktörer samt den information som fås **alltid dokumenteras på ett omsorgsfullt sätt** i klientens handlingar, så att den kommunikation som gäller klienten (och en närstående/familjen) ska kunna skötas på ett ändamålsenligt sätt mellan de sakkunniga.

Serviceproducenten ska dokumentera klientens rehabilitering på ett sådant sätt att

- klienten förstår betydelsen av att hens uppgifter dokumenteras och är medveten om sin rätt att ta del av de handlingar som upprättats om hen
- dokumentationen görs omsorgsfullt och på ett säkert sätt med beaktande av dataskyddsbestämmelserna
- den fortlöpande utvärderingen och de gemensamma mötena dokumenteras i klientens rehabiliteringshandlingar
- dokumentationen av klientens uppgifter gör det möjligt att planera, genomföra och utvärdera rehabiliteringsverksamheten och att följa upp rehabiliteringen i efterhand.

17.1.1 Innehållet i klientens dokumentation

Serviceproducenten ska anteckna bland annat följande i klientens handlingar:

- uppgifter om möten eller besök som genomförts individuellt eller i grupp (tidpunkt, genomförare, innehåll och iakttagelser)
- centrala uppgifter samt utvärderings- och mätresultat som fåtts genom kontakter och intervjuer

- metoder som främjar egenrehabilitering (inkl. klientens uppgifter mellan perioderna)
- uppgifter om en närståendes deltagande
- uppgifter om samarbetet under rehabiliteringens gång
- uppgifter om videosamtal och distansrehabiliteringsdagar (tidpunkt, genomförare, innehåll och iakttagelser)
- uppgifter om genomförandet av digital rehabilitering
- all annan behövlig information som anknyter till genomförandet av distansrehabiliteringen.

Till klientens handlingar ska fogas

- tidsschema och ämne för rehabiliteringen samt namn och yrkes- eller uppgiftsbeteckning för den yrkesutbildade person som har genomfört rehabiliteringen
- en skriftlig plan för genomförande av klientens rehabilitering
- blanketten Mina mål
- blanketter som gäller utvärdering och mätning
- eventuella uppgifter mellan perioderna
- övrig information som gäller klientens rehabilitering.

Att beakta: Klientens närståendes **rehabiliteringsprogram** under rehabiliteringsperioden ska antecknas i samma dokument som klientens rehabiliteringsprogram. Anteckningen fungerar samtidigt som dokumentation av hur rehabiliteringen har genomförts för den närståendes del.

17.2 Rehabiliteringsrapport för klienten

En rehabiliteringsrapport är ett skriftligt sammandrag som serviceproducenten upprättar för klienten över den rehabiliteringshelhet som genomförts för klienten. Rapporten ska upprättas på FPA:s blankett KU 148r. Blanketten finns på webbplatsen fpa.fi.

Bilagor

- blanketten Mina mål

- klientspecifik blankett om utvärderingen av rehabiliteringens effekter:
"Samtycke till deltagande i undersökning" (KU 5r)
- eventuella övriga bilagor.

17.2.1 Allmänt om rehabiliteringsrapporten

Serviceproducenten ska upprätta en rehabiliteringsrapport **efter att klientens sista rehabiliteringsperiod har avslutats**. Ansvarat för att skriva rapporten och underteckna den vilar på den yrkesutbildade person (t.ex. den personliga handledaren) som i enlighet med den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten har genomfört rehabiliteringen och ansvarat för den i sin helhet.

Ytterligare:

- Serviceproducenten ska vid behov kontakta den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som ansvarar för klientens vård för att säkerställa att den fortsatta rehabilitering som eventuellt har planerats kommer att genomföras. För detta krävs klientens samtycke.
- Serviceproducenten ska ge klienten möjlighet att ta del av utkastet till rehabiliteringsrapporten samt informera klienten om bl.a. resultaten av olika mätningar och vad de betyder, så att klienten vet vad som antecknats om rehabiliteringen.
- (Personliga) uppgifter om klientens närstående **antecknas inte** i klientens rehabiliteringsrapport.
- **Serviceproducenten ska senare upprätta en separat uppföljningsrapport** över den uppföljande kontakt som genomförts efter rehabiliteringsperioden och skicka rapporten till klienten.

17.2.2 När ska rapporten skickas?

Rehabiliteringsrapporten skickas per post till klienten och enligt överenskommelse med klienten till andra aktörer (t.ex. den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som ansvarar för klientens vård). Till FPA ska rapporten skickas antingen per post eller elektroniskt i e-tjänsten för samarbetspartner.

Rapporten ska skickas till de ovannämnda aktörerna **inom 2 veckor efter att klientens sista rehabiliteringsperiod har avslutats**.

Att beakta: Rapporten ska ha inkommit till FPA inom den utsatta tiden.

17.2.3 Anteckning om en närståendes eller familjens deltagande

Om en närstående eller familjen har deltagit i klientens rehabilitering antecknar serviceproducenten **följande uppgifter** i klientens rehabiliteringsrapport:

- den närståendes namn
- den närståendes relation till klienten (t.ex. mor, partner, annan relation)
- tidpunkten för deltagandet i rehabiliteringen
- syftet med den närståendes deltagande och vilken inverkan detta haft på klientens rehabilitering.

17.3 Kort rehabiliteringsrapport

Serviceproducenten ska upprätta en **kort rehabiliteringsrapport** för klienten till exempel i en situation där

- rehabiliteringen **avbryts**
eller
- **rehabiliteringen genomförs i flera perioder och det behövs ett skriftligt dokument t.ex. om deltagandet i rehabiliteringen och hur rehabiliteringen har framskridit** (det här **gäller inte** den sista rehabiliteringsperioden).

Den korta rapporten ska överlämnas **till klienten**. Rapporten ska också, med klientens samtycke, skickas till **de aktörer som behöver rapporten**. Rapporten ska alltid skickas till FPA om klientens rehabilitering har avbrutits. I annat fall ska rapporten skickas till FPA endast vid behov. En kort rehabiliteringsrapport ska **inte innehålla** bilagor.

17.3.1 Innehållet i en kort rehabiliteringsrapport

En kort rehabiliteringsrapport ska ha följande innehåll med tydliga rubriker:

- en sammanfattad beskrivning av
 - klientens individuella situation då rehabiliteringen inleddes
 - klientens mål för rehabiliteringen
 - hur rehabiliteringen framskridit
 - klientens deltagande i rehabiliteringen (inkl. egenrehabilitering)
 - på vilket sätt klienten har deltagit i rehabiliteringen

- de orsaker som ledde till att rehabiliteringen avbröts (om rehabiliteringen har avbrutits).

17.4 Uppföljningsrapport

En uppföljningsrapport är en sammanställning som serviceproducenten upprättar över de uppföljande kontakter som genomförts. Uppföljningsrapporten upprättas när den **sista uppföljande kontakten** mellan serviceproducenten och klienten har genomförts. Uppföljningsrapporten ska **inte innehålla** bilagor.

17.4.1 Innehållet i uppföljningsrapporten

Uppföljningsrapporten ska innehålla följande:

- serviceproducentens bedömning av hur klientens funktions-, studie- och/eller arbetsförmåga har utvecklats i anslutning till uppföljningen av rehabiliteringen
- nya saker som uppdagats under uppföljningen
- uppgift om vilken utvärderbar effekt rehabiliteringen, egenrehabiliteringen och resultatet av klientens rehabilitering har på klientens vardag, arbete och/eller studier inom den närmaste framtiden
- en bedömning av behovet av fortsatt rehabilitering för klienten
- de eventuella åtgärder och planer för fortsättningen (inkl. egenrehabilitering) som man rekommenderar och har kommit överens om med klienten.

Uppföljningsrapporten ska alltid skickas **till klienten**. Därtill ska uppföljningsrapporten skickas **till FPA** om klientens

- individuella behov eller situation kräver fortsatta åtgärder av FPA
- rehabilitering är förknippad med något särskilt som FPA bör informeras om.

17.5 Deltagarintyg

Deltagarintyget ska formuleras enligt den anvisning som finns på FPA:s webbplats.

Närmare information om deltagarintyget finns på FPA:s webbsidor för [samarbetspartner under Rehabiliteringstjänster – För serviceproducenter – Anvisningar för serviceproducenten – Ordnande av rehabilitering](#).

Om klienten ansöker om rehabiliteringspenning kan hen lämna in deltagarintyget till FPA i e-tjänsten för privatpersoner, MittFPA.

18 Personalen samt kamratstödjare och erfarenhetsexperter

Serviceproducenten ansvarar för att den personal som genomför rehabiliteringen har en **officiellt godkänd utbildning och kompetens som motsvarar yrkesbeteckningen**.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, bilaga 1: Yrkes- och uppgiftsbeteckningar.

18.1 Personal som genomför rehabiliteringen

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten finns alltid en närmare beskrivning av **den personal som genomför rehabiliteringen samt vilka uppgifter och roller personalen har**. Där fastställs också kraven på erfarenhet och utbildning hos personalen. **Att beakta:** Som erfarenhet godkänns arbetserfarenhet som personen förvärvat efter att hen genomgått den utbildning som krävs och fått sin behörighet godkänd.

Serviceproducenten ska se till och säkerställa t.ex. att

- en kontroll av brottslig bakgrund har gjorts hos de personer som arbetar med barn, personer med funktionsnedsättning och äldre i enlighet med bestämmelserna i lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002) och bestämmelserna i lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023)
- personalen **utbildas** och **introduceras** i sina uppgifter så att arbetet förlöper i enlighet med servicebeskrivningen
- personalens kompetens uppfyller kraven och upprätthålls **i alla lägen** (också i samband med plötslig frånvaro och i fråga om nya anställda)
- personalen har **tillräckligt med forskningsbaserad och aktuell information** om klientgruppens sjukdom eller funktionsnedsättning för att personalen ska kunna stödja klientens rehabilitering på ett övergripande sätt
- det innan rehabiliteringstjänsten inleds ordnas **utbildning** för personalen för att säkerställa att personalen har den kompetens som behövs för att genomföra rehabiliteringen för målgruppen

- det finns **tillräckligt med personal** som kan svara mot klienternas behov och som kan assistera klienterna (och de närstående) under rehabiliteringen och inkvarteringen
- det finns tillräckligt med sådan personal som kan använda alternativa kommunikationssätt utifrån klienternas behov (t.ex. handtecken, kommunikationsmetoder som stöder och ersätter tal).

18.1.1 Serviceansvarig

Serviceproducenten ska utse en serviceansvarig för varje servicehelhet med uppgiften att utifrån sin roll organisera, koordinera och säkerställa att rehabiliteringen fungerar och håller jämn kvalitet. Personen ska ha förutsättningar och kompetens att sköta ovannämnda uppgifter i enlighet med målsättningarna. Den serviceansvariga **ska inte** höra till den högsta ledningen i serviceproducentens organisation.

Den serviceansvariga har som uppgift att bl.a.

- se till att innehållen i rehabiliteringstjänsterna och serviceproducentens interna förfaranden är enhetliga
- säkerställa att personalen förstår de särskilda behoven hos den klientgrupp som deltar i rehabiliteringen och hur dessa ska beaktas vid genomförandet av tjänsten
- utifrån sin roll bedöma personalens behov av intern och extern utbildning med tanke på målgruppen
- hela tiden planera och utveckla verksamheten så att den passar klienterna utgående från bl.a. informationen på blanketterna för förhandsuppgifter och respons från klienterna
- ansvara för att respons från klienterna behandlas samt förmedla den till ledningen för kännedom och för nödvändiga åtgärder.

Att beakta: Om det **inte** i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten anges något om en serviceansvarig **förutsätts det inte** att serviceproducenten utser en serviceansvarig för tjänsten i fråga.

18.1.2 Kontaktperson

Kontaktpersonen fungerar i rehabiliteringen som en länk i kommunikationen mellan klientgruppen och serviceproducenten. Kontaktpersonen är en (1) av de obligatoriska medlemmarna i det multiprofessionella teamet under kursen.

Att beakta: Om det **inte** i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten anges något om en kontaktperson **förutsätts det inte** att serviceproducenten utser en kontaktperson för tjänsten i fråga.

18.1.3 Personlig handledare

Den personliga handledaren är en person som utsetts till egen kontaktperson för klienten för den tid som rehabiliteringen pågår. Den personliga handledaren har som uppgift att bl.a.

- handleda och ge klienten råd på ett individuellt plan i sådant som gäller rehabiliteringen
- medan rehabiliteringen pågår sköta kontakterna med klienten (och med andra behövliga aktörer) i anslutning till klientens rehabilitering
- följa upp genomförandet av rehabiliteringen och uppfyllelsen av de mål som formulerats för rehabiliteringen.

Att beakta: Om det i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten i fråga **inte** anges något om en personlig handledare, **förutsätts det inte** att en personlig handledare utses.

18.2 Kamratstödjare och erfarenhetsexpert

Inom rehabiliteringsverksamheten kan **kamratstödjare** eller **erfarenhetsexperter** eller **erfarenhetsaktörer** anlitas som stöd för klientens rehabiliteringsprocess.

Serviceproducenten ska informera klienten om kamratstödjarens eller erfarenhetsexpertens eller erfarenhetsaktörens roll i rehabiliteringen.

- En **kamratstödjare** är en person som har genomgått en sådan utbildning för kamratstödjare som ordnas av olika organisationer eller som har fått introduktion för uppgiften av serviceproducenten och som har en liknande

funktionsnedsättning eller sjukdom som klienten. Utbildningen ger deltagarna verktyg för att leda kamratstödsträffar ansikte mot ansikte eller på nätet.

- En **erfarenhetsexpert eller erfarenhetsaktör** är en person som har fått utbildning för uppgiften och som i och med sin egen eller en närståendes sjukdom har erfarenhet av sjukdomen och rehabiliteringen samt av nyttjande av social- och hälsovårdstjänster.

Kamratstödjaren, erfarenhetsexperten eller erfarenhetsaktören **kan medverka** i genomförandet av klientens rehabiliteringsprogram **tillsammans med det multiprofessionella teamet** genom att sporra och stödja klienten utifrån sina egna erfarenheter och med hjälp av berättelser om hur hen själv har tagit sig igenom sina svårigheter. Serviceproducenten ska säkerställa att kamratstödjarnas och erfarenhetsexperternas medverkan är ändamålsenlig och att de förbinder sig till tystnadsplikt samt se till att de får tillräcklig handledning i sitt uppdrag.

Att beakta:

Om klienten vill kan hen själv ta upp sina personliga angelägenheter med kamratstödjaren, erfarenhetsexperten eller erfarenhetsaktören. Kamratstödjarna, erfarenhetsexperterna och erfarenhetsaktörerna **har inte** i något fall rätt att hantera klientens personuppgifter och handlingar utan klientens samtycke.

18.3 Personalförändringar och vikariat under avtalsperioden

18.3.1 Allmänt

Serviceproducenten ansvarar för att

- det finns **tillräckligt** med kompetent reservpersonal som kan vikariera under den ordinarie yrkesutbildade personalens semestrar och vid plötsliga situationer, såsom kortvariga sjukledigheter
- då personal byts ut eller vid vikariat se till att den nya personalen uppfyller de krav på utbildning och erfarenhet som anges i den bilaga till servicebeskrivningen för rehabiliteringen som innehåller yrkes- och uppgiftsbeteckningar.

Att beakta: Vid vikariat på mindre än 4 månader för legitimerade yrkesutbildade personer inom **socialvården** följer man lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården.

18.3.2 När vikarien är en studerande

En studerande kan **kortvarigt** (mindre än 4 månader) vikariera för en yrkesutbildad person i det multiprofessionella teamet i uppgifter inom sitt eget yrkesområde. En studerande som vikarierar ska med godkänt vitsord ha klarat av 2/3 av studiepoängen inom utbildningen i fråga.

Den studerande ska använda beteckningen studerande, och en handledare inom samma yrkesområde ska utses för hen.

Under en period på 12 månader kan **högst en (1) studerande åt gången** per rehabiliteringstjänst vikariera för en yrkesutbildad person i det multiprofessionella teamet.

18.3.3 Vikarie för specialistläkaren

Allmänt om vikarier för specialistläkaren:

- Vikarie för specialistläkaren är **alltid** en specialistläkare **eller** en läkare under specialistutbildning inom området i fråga.
- Den vikarierande läkarens specialiseringsområde ska vara samma som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.
- Specialistläkarvikariat som är **kortare än 4 månader** kan skötas av en legitimerad läkare. Längre vikariat sköts av en specialistläkare eller en läkare under specialistutbildning.

Om en läkare under specialistutbildning vikarierar för specialistläkaren

- kan den läkare som är under specialistutbildning vikariera för specialistläkaren inom rehabiliteringstjänsten i fråga **i högst 12 månaders tid**
 - Under en och samma **period på 12 månader** kan **högst en (1)** läkare under specialistutbildning åt gången vara verksam inom rehabiliteringstjänsten i fråga.

- kan läkaren under specialistutbildning ersätta **50 %** av specialistläkarens arbetsinsats
 - Den övriga tiden sköts uppgiften av en specialistläkare som uppfyller kraven och behörighetsvillkoren i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.
- ska serviceproducenten till handledande läkare för den vikarierande läkaren under specialistutbildning utse en specialistläkare som uppfyller kraven i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten
- är arbetet hos serviceproducenten en praktikperiod som ingår i läkarens specialistutbildning.

19 Tolkning

19.1 Tolkning till och från främmande språk och de andra inhemska språken

FPA ordnar tolkning till och från ett främmande språk för klienter som deltar i rehabilitering. Tolkning till och från främmande språk kan beviljas på det sätt som FPA särskilt fastställt. För svenskspråkiga och samiskspråkiga klienter ska tolkning ordnas på klientens modersmål, om rehabiliteringen genomförs på finska.

Serviceproducenten får i samband med rehabiliteringsbeslutet anvisningsbrevet *Ordnande av tolkning till och från främmande språk i samband med rehabilitering*. Brevet innehåller instruktioner för rehabilitering som kräver tolkning. **Närmare information om tolkning i samband med rehabilitering finns på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Rehabiliteringstjänster – För serviceproducenter – Anvisningar för serviceproducenten – Tolkning i samband med rehabilitering.**

De tolkar som anlitas är sådana som arbetar för en serviceproducent som har ingått avtal med FPA. Tolkningen till och från ett främmande språk i samband med rehabilitering kan genomföras som tolkning på plats eller som distanstolkning. FPA ersätter producenten av tolktjänsten för kostnaderna för tolkningen. För klienten är tolkningen gratis.

19.2 Distanstolkning

Distanstolkning genomförs per telefon eller i form av ett videosamtal.

19.3 Tolktjänster för personer med funktionsnedsättning

Klienter med syn- och hörselnedsättning, hörselnedsättning eller språk- och talstörning har rätt till tolknings- och översättningshjälp i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010).

20 Lokaler och utrustning som används vid genomförandet av rehabiliteringen

20.1 Rehabiliteringslokaler

Klientens rehabilitering genomförs vid **serviceproducentens verksamhetsställe**, som ska vara

- **en slutenvårdsenhet**
- **en öppenvårdsenhet** eller
- **en annan verksamhetsenhet.**

Vilka krav som ställs på verksamhetsstället **anges alltid i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.**

20.1.1 Lokalerna vid en slutenvårdsenhet

Vid en slutenvårdsenhet ska det finnas åtminstone

- inkvarteringslokaler för klienterna (och deras närstående)
- en matsal
- allmänna utrymmen med väntrum och toalett
- ett vilrum
- ett rum för individuella möten med klienterna
- ett rum för grupparbete.

20.1.2 Lokalerna vid en öppenvårdsenhet

Vid en öppenvårdsenhet ska det finnas åtminstone

- en matsal
- allmänna utrymmen med väntrum och toalett
- ett vilrum
- ett rum för individuella möten med klienterna

- ett rum för grupparbete.

20.1.3 Annan verksamhetsenhet

Vid en annan verksamhetsenhet ska det finnas åtminstone

- ett rum (för individuell verksamhet eller gruppverksamhet)
- ett separat väntrum med toalett.

20.2 Övriga lokaler som krävs för genomförande av rehabiliteringen

Genomförandet av rehabiliteringen kan kräva att det utöver det verksamhetsställe (öppenvårdsenhet, slutenvårdsenhet eller annan verksamhetsenhet) som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten **också finns övriga lokaler**. I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten **anges** var de övriga lokalerna i fråga ska vara belägna. **Närmare information** (om lokalerna har angetts) finns i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten anges huruvida

- det inom rehabiliteringstjänsten i fråga utöver verksamhetsstället krävs övriga lokaler
- lokalerna kan vara belägna någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe.

Övriga lokaler är exempelvis

- gym
- en motionssal
- bassängutrymmen
- inkvarteringslokaler
 - **Att beakta**
 - Endast då klientens rehabilitering genomförs vid ett verksamhetsställe som är en **öppenvårdsenhet** eller en så kallad **annan verksamhetsenhet** kan den lokal där klienten är inkvarterad vara belägen någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe.

- När klienten är inkvarterad **någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe** får matsalen i anslutning till inkvarteringen ligga på högst 500 meters avstånd från inkvarteringslokalerna.
- matsal
 - **Att beakta**
 - Endast då klientens rehabilitering genomförs vid ett verksamhetsställe som är en **öppenvårdsenhet** eller en **annan verksamhetsenhet** kan matsalen för klienten vara belägen **någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe**.
 - Om matsalen i fråga är belägen någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe ska den ligga **på högst 500 meters avstånd** från serviceproducentens verksamhetsställe eller från den inkvarteringslokal där klienten är inkvarterad.

De övriga lokaler som krävs för genomförandet av rehabiliteringen får (med undantag för matsalar) ligga på **högst 10 kilometers avstånd** från serviceproducentens verksamhetsställe, såvida inget annat har angetts i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten. Serviceproducenten ska för klienten (och klientens närstående) ordna trygga transporter till och från de här lokalerna samt stå för transportkostnaderna.

20.3 Övriga lokaler än de som krävs inom rehabiliteringstjänsten

Utöver de lokaler som anges och som krävs inom rehabiliteringstjänsten kan serviceproducenten ha andra rehabiliteringslokaler (t.ex. gym) som används vid genomförandet av rehabiliteringen. Även i dessa lokaler ska serviceproducenten beakta de krav på säkerhet och tillgänglighet som gäller lokaler och som anges i servicebeskrivningen. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 11.4: Allmänt om serviceproducentens lokaler och omgivningen.

20.4 Allmänt om serviceproducentens lokaler och omgivningen

20.4.1 Rehabiliteringslokaler

De lokaler som används vid rehabiliteringen ska vara ändamålsenliga, lämpliga och säkra för klienten. Lokalernas tillgänglighet ska beaktas.

Serviceproducenten ansvarar för att rehabiliteringslokalerna

- är ändamålsenliga, trygga, rymliga, rena och snygga, trivsamma och mångsidiga, och att de har behövliga hjälpmedel för omgivningskontroll, larmsystem och larmutrustning
- är lämpliga med hänsyn till klienternas rörelseförmåga, funktionsförmåga, ålder och sjukdom eller funktionsnedsättning och sådana att klienterna kan klara sig på egen hand i dem
- lämpar sig för personer med nedsatt rörelse- eller funktionsförmåga
- motsvarar klienternas behov, ligger nära varandra, kan nås av klienterna utan besvär och har nödvändig skyltning
- är lämpliga för klienterna att vistas i samt för fritidsverksamhet och har sådan fritidsutrustning som behövs.

Utöver det ska serviceproducenten se till att klienterna under rehabiliteringen har tillgång till

- vil- och pausrum
- låsbara förvaringsutrymmen.

20.4.2 Omgivningen utomhus

Serviceproducenten ska också se till att

- omgivningen kring lokalen är korrekt utmärkt
- gångvägarna är överskådliga och trygga så att klienterna kan röra sig ute på egen hand
- utebelysningen är effektiv och omfattande.

20.5 Renovering av lokaler

Renoveringar ska tidsmässigt planeras in så att de orsakar så lite störningar som möjligt för klienterna. Om ombyggnaderna eller reparationerna stör klientens rehabilitering

(t.ex. om bassängutrymmena är ur bruk) hänvisar FPA vid behov klienten till en annan serviceproducent.

20.5.1 Meddelande om renoveringar

Serviceproducenten ska alltid **på förhand i kallelsebrevet** informera klienten om eventuella renoveringar eller reparations- och ombyggnadsarbeten. Klienten måste ges möjlighet att på grund av arbetena flytta rehabiliteringen till en annan tidpunkt eller välja en annan serviceproducent.

Serviceproducenten ska omedelbart informera om sådana kommande renoveringar samt reparationer och ombyggnader av rehabiliteringslokalerna som serviceproducenten har vetskap om genom att skicka ett meddelande till e-postadressen **kuntoutus_sopimushallinta(at)kela.fi**.

Förändringen ska meddelas omedelbart eller senast 3 månader innan renoveringen börjar.

Om en renovering orsakar **behov av en tillfällig lokal** ska serviceproducenten informera om det på samma gång som renoveringen meddelas. Den tillfälliga lokalen ska **alltid** godkännas av FPA på förhand och uppfylla kraven i servicebeskrivningen.

20.6 Utrustning

Serviceproducenten ska se till att den utrustning som används vid rehabiliteringen

- motsvarar klienternas behov, är mångsidig och säker att använda
- har genomgått underhåll, är kalibrerad och fungerar pålitligt, och att de som använder utrustningen har instruerats i användningen på korrekt sätt.

Serviceproducenten ska också i enlighet med arbetarskyddslagen säkerställa att arbetsmaskinerna och arbetsredskapen i de egna lokalerna används på ett säkert sätt vid rehabiliteringen.

21 Inkvartering

21.1 Hur inkvarteringen ska ordnas

Kraven på klientens inkvartering och inkvarteringslokalerna beskrivs **alltid** närmare i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, om klientens rehabilitering omfattar möjlighet till inkvartering.

Inkvarteringen ska ordnas på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten

- **vid en slutenvårdsenhet**
eller
- **i övriga lokaler** (inkvarteringslokaler) som kan vara belägna någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe.

Närmare information: den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

21.2 Överlämnande av rum på ankomstdagen och avresedagen

21.2.1 Ankomstdag

Allmän praxis

Serviceproducenten ska överlåta rummet till en klient som ska inkvarteras **senast kl. 15.00** den dag då rehabiliteringen inleds.

Klientens bagage förvaras i förvaringsutrymmen vid serviceproducentens verksamhetsställe ända tills klienten får tillgång till rummet. Klienten måste också ha tillgång till ett allmänt vilrum ända tills rummet ska överlämnas.

Att beakta: Serviceproducenten kan också överlåta rummet till klienten genast när klienten anländer till inkvarteringsstället, men det får inte orsaka några extra kostnader för klienten eller för FPA.

Undantagsförfarande (överlåtelse av rum till klienten)

Vissa klientgrupper, som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, ska få tillgång till sitt rum genast när de anländer till

inkvarteringsstället **den dag som rehabiliteringen inleds**. Vilka klienter som detta undantagsförfarande gäller anges alltid separat i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

21.2.2 Avresedag

Allmän praxis

En klient som inkvarteras ska ha tillgång till sitt rum **till kl. 12.00** på avresedagen. Efter att rummet har återlämnats förvaras klientens bagage i förvaringsutrymmen vid serviceproducentens verksamhetsställe. Klienterna måste också ha tillgång till ett gemensamt vilrum ända till rehabiliteringsdagens slut.

Att beakta: Serviceproducenten kan också gå med på att klienten återlämnar rummet senare på avresedagen, men det får inte orsaka några extra kostnader för klienten eller för FPA.

Undantagsförfarande (återlämnande av rum)

Vissa klientgrupper, som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, ska ha tillgång till sitt rum **tills rehabiliteringen avslutas** på avresedagen. Klienter som det här undantagsförfarandet gäller anges separat i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

21.3 Inkvarteringen för klienterna

Serviceproducenten ska ordna inkvarteringen för rehabiliteringsklienterna i dubbelrum med toalett och dusch. Serviceproducenten ska sträva efter att beakta klienternas särskilda behov i inkvarteringsarrangemangen så att rehabiliteringen kan genomföras på ett smidigt sätt. Sådana särskilda behov är t.ex. rummets läge (rummet måste ligga nära det ställe där rehabiliteringen äger rum) eller rummets storlek (t.ex. hjälpmedel som klienten behöver för att förflytta sig måste utan att de orsakar fara rymmas i klientens inkvarteringsrum eller en familj med flera barn måste få tillräckligt med utrymme för inkvartering).

Serviceproducenten ska ordna inkvarteringen för klienten på ett sådant sätt att

- klienten kan vila utan att bli störd

- klienten har ett eget låsbart skåp i sitt rum
- sängkläderna byts minst en gång i veckan med beaktande av de behov som klientens sjukdom eller funktionsnedsättning medför
- rummen regelbundet städas och rengörs i sin helhet.

21.3.1 Inkvartering för klientens närstående och familj

Klientens närstående som deltar i rehabiliteringen ska i regel inkvarteras i samma rum som klienten.

Klienter som deltar i familjerehabilitering ska inkvarteras i **rum som är större än dubbelrum** och som har toalett och dusch samt där de särskilda behoven hos dem som inkvarteras har beaktats. En del av familjerummen kan vara sådana att de har en mellandörr till ett annat rum.

21.3.2 Särskilda situationer (allergier, assistans- eller ledarhund)

Klienter med allergier ska inkvarteras i rum som lämpar sig för dem.

Att beakta: Om klienten har med sig en ledar- eller assistanshund ska inkvarteringen för klienten och hunden ordnas så att klienten kan tillgodose hundens behov.

21.3.3 Inkvartering i enkelrum (Gäller inte familjekurser för barn)

Klienten ska inkvarteras i enkelrum om det enligt den läkare som serviceproducenten anlitar finns medicinska eller andra skäl som motiverar detta. Rumsarrangemanget får inte orsaka klienten eller FPA extra kostnader (se kapitlet Anvisningar för exceptionella situationer).

Ifall klienten av personliga skäl önskar ett eget rum och det går att ordna, betalar klienten själv den extra kostnaden för detta. **Att beakta:** FPA betalar inte i något fall ersättning för extra kostnader för enkelrum.

22 Måltider

22.1 Mat

De måltider som serveras ska bilda en helhet där måltiderna är hälsosamma, fullvärdiga och kompletterar varandra.

De måltider och mellanmål som serveras klienterna ska

- vara mångsidiga och hälsofrämjande
- följa näringsrekommendationerna och lämpa sig för olika målgrupper samt
- lämpa sig för klienter som följer en specialdiet.

Serviceproducenten ska använda sig av en bild av en exempelmåltid för att hjälpa klienten förstå vilka ingredienser en näringsmässigt tillräcklig måltid består av. Målet är att den tallriksmodell eller kostrådgivning som klienten får under rehabiliteringen ska fungera som modell för bra kostval också i klientens vardag efter att rehabiliteringen har avslutats.

Också den restaurang/matsal som producerar måltidstjänsterna ska för sin del stödja de mål som ställts upp för rehabiliteringskurserna (t.ex. diabetes-, hjärt- och Tules-kurser) så att den mat som serveras klienterna bidrar till att stödja de ändringar som klienten strävar efter att göra i sina levnadsvanor. Till serviceproducentens uppgift hör också att regelbundet bedöma kvaliteten på maten och verksamheten hos den restaurang/matsal som producerar måltidstjänsterna. Dessa ovannämnda faktorer ska särskilt beaktas i samband med förändringar där t.ex. klienternas matställe eller innehavaren av klientrestaurangen byts ut.

22.1.1 Specialdieter

Klientens eventuella behov av specialdiet ska utredas på förhand i samband med **förhandskontakten/det inledande samtalet eller senast då rehabiliteringen inleds**. En specialdiet kan **ingå i behandlingen av klientens sjukdom** och syftet med den är att stödja klientens allmänna hälsa. Serviceproducenten ansvarar för att klienter som av hälsoskäl följer en specialdiet erbjuds lämplig kost. Serviceproducenten ska säkerställa att specialdieter är i linje med näringsrekommendationerna.

Serviceproducenten ansvarar för att ordna måltider för klienter som följer de vanligaste dieterna, till exempel klienter med **diabetes, allergier, celiaki** och klienter som följer en vegansk diet. Serviceproducenten ska också säkerställa att personalen har sådant specialkunnande gällande kost att klienterna kan följa sina specialdieter.

22.1.2 Matvanor enligt övertygelse

Serviceproducenten kan efter eget omdöme beakta sådana särskilda behov i fråga om mat och måltider som hänför sig till klientens övertygelse och/eller kultur, och som avsevärt avviker från de matvanor och den diet som den finländska majoritetsbefolkningen följer.

22.2 Allmänt om måltiderna

Klienternas måltider ska ordnas antingen

- vid serviceproducentens verksamhetsställe
- i separata inkvarteringslokaler **eller**
- i en separat matsal.

Att beakta: I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten anges alltid närmare var klienternas måltider ska ordnas.

22.3 Måltider för klienterna

22.3.1 Måltider för klienter som inkvarteras (tidigare helpension)

I helpension för klienter (med närstående) som inkvarteras ingår **frukost, lunch, middag** och **mellanmål** (på dagen och kvällen) som självbetjäning eller vid behov med assistans.

Den dag rehabiliteringsperioden inleds ska klienten serveras

- frukost, om rehabiliteringen börjar kl. 10.30 eller tidigare eller om klienten har anlänt kvällen innan och övernattat
- i övrigt samma måltider och mellanmål som vid helpension.

Under rehabiliteringsperiodens avresedag ska klienterna utöver frukost serveras lunch och vid behov mellanmål.

Att beakta: Om klienten anländer till rehabiliteringsstället redan föregående kväll betalar klienten själv för sin övernattning och sina måltider (med undantag för frukosten som ingår i måltiderna under den dag då rehabiliteringsperioden inleds).

22.3.2 Måltider för klienter som inte inkvarteras (tidigare öppen vård)

Klienter (och närstående) som inte inkvarteras ska dagligen serveras minst **1 måltid** (lunch eller middag) och **1–2 mellanmål**.

Att beakta: Alla föräldrar som deltar i familjekurser ska dessutom serveras ett kvällsmål (som mellanmål), om föräldrarnas lediga kväll genomförs i serviceproducentens lokaler.

22.3.3 Måltider i samband med besök/möte i serviceproducentens lokaler

Klienten ska serveras **lunch** eller **middag**, om besöket eller mötet varar **minst 2 timmar** och genomförs i serviceproducentens lokaler.

Att beakta:

- Längden på ett besök eller ett möte **omfattar inte** måltidspaus.
- Vid distansrehabilitering varken ordnas eller ersätts måltider för klienten och/eller den närstående.

23 Kvalitetsarbete och uppföljning av verksamheten

23.1 Kvalitetsledning och uppföljning av verksamheten

Genom kvalitetsledning leds, planeras, utvärderas och förbättras verksamheten som helhet för att de kvalitetsmål som satts upp för rehabiliteringen ska nås. Målet är att klienten får rehabilitering av hög kvalitet utifrån sina behov och mål vid rätt tidpunkt och på rätt ställe.

Serviceproducenten ska utveckla den kvalitetsledning som anknyter till rehabiliteringen som helhet, och kvalitetsarbetet ska gälla alla rehabiliteringstjänster som ordnas av FPA. Rehabilitering av hög kvalitet innebär tjänster som grundar sig på bästa tillgängliga kunskap eller evidens och som främjar klientens funktionsförmåga, välbefinnande och

arbetsförmåga och där målet är att maximera rehabiliteringens effekt och att minimera riskerna.

Serviceproducenten ska i enlighet med lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023) övervaka tjänsternas kvalitet och ändamålsenlighet samt klient- och patientsäkerheten. Serviceproducenten ska göra upp en plan och ett program för egenkontroll samt utse en ansvarig person på det sätt som förutsätts i lagen. Serviceproducenten ska följa upp genomförandet av programmet eller planen för egenkontroll på det sätt som lagen förutsätter.

23.1.1 Innehållet i serviceproducentens kvalitetsledning samt anknyttande åtgärder

Användning av en kvalitetshandbok

Serviceproducenten ska i en kvalitetshandbok definiera och anteckna kvalitetsmålen och hur kvalitetsledningen genomförs för de viktigaste funktionerna inom rehabiliteringstjänsten. En kvalitetshandbok behöver inte utarbetas om serviceproducenten enligt lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023) är skyldig att göra upp en plan för egenkontroll som omfattar de frågor som skulle ingå i en kvalitetshandbok.

Kvalitetsarbete

Kvalitetsarbetet omfattar i enlighet med varje servicebeskrivning för rehabilitering

- en skriftlig processbeskrivning eller ett skriftligt schema
- en beskrivning av personalens ansvarsområden och uppgifter
- arbetsbeskrivningar och anvisningar för personalen
- beskrivningar som gäller genomförandet av individuell rehabilitering och rehabilitering i grupp.

Insamling av klientrespons

Serviceproducenten ska regelbundet följa upp och utvärdera genomförandet av den rehabiliteringstjänst som ordnas av FPA samt dess kvalitet genom att samla in respons skriftligen. Serviceproducenten ska beakta att alla de personer som deltar i rehabiliteringen måste ha möjlighet att ge respons.

Vid behov ska serviceproducenten på FPA:s begäran ge FPA ett sammandrag av den respons som getts under avtalets giltighetstid och en redogörelse för de åtgärder som vidtagits utifrån responsen.

När klienten ger respons under rehabiliteringen ska serviceproducenten utvärdera innehållet i responsen och använda responsen vid genomförandet av klientens rehabilitering.

Dessutom ska responsen från de som deltar i rehabiliteringen användas för att utveckla den kommande verksamheten.

Mätning av de kritiska punkterna i rehabiliteringstjänsten

Serviceproducenten ska i sitt utvecklings- och kvalitetsarbete använda minst två processmått för att följa upp och utvärdera hur rehabiliteringsprocesserna fungerar.

Kritiska punkter som kan mätas är t.ex.

- utnyttjande av förhandsuppgifterna och förhandskontakten i rehabiliteringen
- beaktande av klienternas individuella mål i rehabiliteringen
- huruvida servicebeskrivningen följs i enlighet med avtalsvillkoren
- användning av personalen i enlighet med klienternas individuella behov
- hur rehabiliteringen dokumenteras
- huruvida rehabiliteringsrapporterna skrivs och lämnas in inom utsatt tid
- olycksfall som inträffat
- rehabiliteringar som avbrutits.

Med hjälp av kvalitetsbedömning ska rehabiliteringsverksamheten utvecklas, främjas och stärkas så att den blir ännu bättre och mer klientorienterad.

FPA kan alltid begära en utredning om hur kvalitetsledningen har genomförts inom rehabiliteringen och hur eventuella observerade brister eller behov har beaktats vid utvecklandet och genomförandet av rehabiliteringsverksamheten.

24 Bedömning av funktionsförmågan

Klientens funktionsförmåga bedöms med hjälp av adekvata och tillförlitliga mätinstrument, och rehabiliteringsmålen formuleras utifrån mätresultaten. Därtill ska serviceproducenten tillsammans med klienten planera de åtgärder som behövs och effekterna av åtgärderna följas upp. En bedömning genomförs och resultaten av bedömningen och mätningarna behandlas tillsammans med klienten under rehabiliteringen. Om det av resultaten framgår sådana symtom eller faktorer som inte kan behandlas under rehabiliteringen, hänvisas klienten till hälso- och sjukvården för fortsatta åtgärder.

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten anges separat om rehabiliteringstjänsten omfattas av **rapporteringen av rehabiliteringens effekter** samt vilka mätinstrument för utvärdering av rehabiliteringens effekter som ingår i rehabiliteringstjänsten.

Om man inom rehabiliteringstjänsten i fråga använder **andra** mätinstrument än de som används för utvärdering och rapportering av rehabiliteringens effekter, anges detta också i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

24.1 Utvärdering och rapportering av rehabiliteringens effekter

Rapporteringen av rehabiliteringens effekter är en viktig del av FPA:s rehabiliteringsverksamhet och klientens rehabiliteringsprocess. Utvärdering och rapportering av rehabiliteringens effekter används inom nästan alla rehabiliteringstjänster och det centrala i dem är att klientens perspektiv beaktas. Genom rapporteringen kan FPA-rehabiliteringen utvecklas så att den blir ännu mer klientorienterad och målinriktad. Uppgifterna kan också användas vid undersökningar i anslutning till rehabilitering.

Att beakta:

- De yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet ska behärska användningen av bedömningsmetoderna samt kunna tolka resultaten och dokumentera dem noggrant.
- FPA rekommenderar utbildning i GAS-metoden för de yrkesutbildade personer som deltar i formuleringen av klientens GAS-mål och i utvärderingen av hur

målen har uppfyllts. **Närmare information** om GAS-metoden finns på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Rehabiliteringstjänster – För serviceproducenter – Mätning och utvärdering inom rehabiliteringen – Utvärdering av rehabiliteringens effekter.

- En serviceproducent som genomför rapportering ska namnge **en** eller **flera personer** i sin organisation, som fungerar som kontaktperson mellan serviceproducenten och FPA i fråga om insamlingen och inlämnandet av uppgifter om rehabiliteringens effekter.

24.1.1 Mätinstrument som används inom utvärderingen och rapporteringen av rehabiliteringens effekter

Klientens funktionsförmåga ska under rehabiliteringen bedömas på ett ändamålsenligt sätt och i tillräcklig omfattning med lämpliga, adekvata och tillförlitliga mätinstrument. **Närmare information** om utvärderingen av rehabiliteringens effekter finns på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Rehabiliteringstjänster – För serviceproducenter – Mätning och utvärdering inom rehabiliteringen.

Mätinstrument som ska användas är

- **GAS-metoden** (Goal Attainment Scaling)
 - Hjälpmedel för att formulera mål för rehabiliteringen och för att utvärdera hur målen har uppfyllts.
- Målen kan formuleras t.ex. med hjälp av brädspelet Spiral. **Närmare information** om brädspelet Spiral finns på Stiftelsen för rehabiliterings webbplats.
- **Beck Depression Inventory** (BDI-21, version som är avsedd för befolkningsundersökningar)
- **Instrument som mäter livskvalitet WHOQOL-BREF**
- **Frågeformulär om arbetsförmågan**
 - Med hjälp av frågeformuläret utvärderas och rapporteras hur stor nytta klienten har haft av rehabiliteringen, huruvida rehabiliteringen har satts in vid rätt tidpunkt och vilken inverkan den har haft på klientens studie- och arbetsförmåga.
 - Klienten och serviceproducenten svarar på de frågor i formuläret som är riktade till dem.

- Blanketten Frågor om arbetsförmågan (AKV 1r) finns på FPA:s webbplats under Blanketter.

24.1.2 Inlämning av uppgifter till FPA

Det är frivilligt för klienten att delta i rapporteringen av rehabiliteringens effekter, och serviceproducenten måste alltid be om klientens samtycke till rapporteringen. I samtyckesdokumentet och dess bilagor specificeras vad klientens samtycke omfattar samt datasäkerheten och klientens rättigheter.

Serviceproducenten lämnar utifrån klientens samtycke in uppgifter om utvärderingen av klientens rehabilitering till FPA. Uppgifterna ska lämnas in årligen klientvis via det system för uppföljning av rehabiliteringsresultat som är avsett för ändamålet. **Närmare information om insamlingen och inlämnandet av uppgifterna finns på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Rehabiliteringstjänster – För serviceproducenter – Mätning och utvärdering inom rehabiliteringen.**

24.1.3 Klientenkät

FPA skickar ett sms till klienterna med en begäran om att svara på en enkät gällande upplevelsen av hur klientorienterad rehabiliteringen är.

Serviceproducenten ska genast i början av rehabiliteringen informera klienterna om möjligheten att ge respons. Serviceproducenten ska också uppmuntra klienterna att ge respons och betona hur viktigt detta är med tanke på utvecklingen av rehabiliteringens kvalitet.

25 Försäkringar i anslutning till rehabiliteringen

25.1 Serviceproducentens försäkringsskydd

Försäkringsskyddet under rehabiliteringen gäller klienten och en sådan närstående till klienten som deltar i klientens rehabilitering och vars kostnader serviceproducenten får ersättning för av FPA. Om serviceproducenten använder underleverantörer för att producera sådan rehabilitering som FPA ordnar och ersätter, måste serviceproducenten säkerställa och vid behov visa för FPA att det försäkringsskydd som förutsätts i servicebeskrivningen är i kraft under klientens hela rehabilitering.

Serviceproducenten ska ha följande försäkringsskydd för klienten och klientens närstående som deltar i rehabiliteringen:

- **ansvarsförsäkring för verksamheten** som täcker rehabiliteringsverksamheten
- **patientförsäkring**, om rehabiliteringen genomförs av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som tillhandahåller hälso- eller sjukvårdstjänster
- **gruppolycksfallsförsäkring** som täcker personskador som uppstått under rehabiliteringen.

FPA ersätter inte klienten, klientens närstående eller serviceproducenten för kostnader som uppstår på grund av olycksfall eller skada under rehabiliteringsprogrammet, fritidsprogrammet eller den övriga fritiden. Eventuell avsaknad av försäkringsskydd fritar inte serviceproducenten från ansvar.

25.1.1 Ansvarsförsäkring för verksamheten

Ansvarsförsäkringen för verksamheten ersätter sådana person- och sakskador som verksamheten hos serviceproducenten orsakat klienten eller en närstående som deltar i rehabiliteringen.

25.1.2 Patientförsäkring

Patientförsäkringen enligt patientförsäkringslagen (948/2019) ersätter personskador som orsakats i samband med hälso- och sjukvård. Försäkringen ska också täcka hälso- och sjukvård som ges av en studerande.

Serviceproducenten ska säkerställa att klienten har tillgång till kontaktuppgifterna för patientombudet. Patientombudets uppgift är att ge råd om hur ett eventuellt ersättningsyrkande som gäller en patientskada kan inledas.

25.1.3 Gruppolycksfallsförsäkring

Gruppolycksfallsförsäkringen ersätter klienten eller en närstående som deltar i rehabiliteringen för kostnader som beror på ett olycksfall som skett under rehabiliteringen. Serviceproducenten ska ha gruppolycksfallsförsäkring även om rehabiliteringen genomförs som individuell rehabilitering.

Försäkringen ska täcka rehabiliteringen, resor som ingår i den och det handledda fritidsprogrammet. Försäkringen ska gälla också vid videosamtal.

FPA förutsätter inte att olycksfallsförsäkringen täcker klientens och klientens närståendes resor mellan hemmet och rehabiliteringsstället i samband med rehabiliteringen.

Gruppolycksfallsförsäkringen ska uppfylla följande minimikrav:

- för vårdkostnader till följd av olycksfall måste försäkringsbeloppet vara minst 8 500 euro
- för bestående men till följd av olycksfall måste försäkringsbeloppet vara minst 5 000 euro
- för dödsfall till följd av olycksfall måste försäkringsbeloppet vara minst 5 000 euro.

25.2 Information om försäkringsskyddet och handledning av klienten

Serviceproducenten har i uppgift att innan rehabiliteringen inleds skriftligen meddela klienten och närstående som deltar i rehabiliteringen hur klienten och klientens närstående är försäkrade och vilka situationer försäkringsskyddet täcker. Klienten och klientens närstående måste till exempel känna till att olycksfallsförsäkringen gäller endast under rehabiliteringsprogrammet och under handledt fritidsprogram. Klienten och den närstående ska också på förhand få information om ersättningsbeloppen enligt gruppolycksfallsförsäkringen.

Om en skada eller ett olycksfall misstänks ha inträffat under rehabiliteringen ska serviceproducenten vägleda klienten och säkerställa att klienten vet hur hen ska förfara i situationen i fråga. I samband med ett olycksfall eller en skada går serviceproducenten tillsammans med klienten eller klientens närstående igenom innehållet i försäkringsskyddet och de maximala ersättningsbeloppen samt handleder klienten eller den närstående i hur skadeanmälan görs.

26 Serviceproducentens ansvar för klientsäkerheten

Serviceproducenten **ansvarar för klienternas säkerhet under hela den tid som rehabiliteringen och inkvarteringen pågår** (inkl. inkvartering dagen innan rehabiliteringen inleds).

26.1 Beredskap för nödsituationer

Serviceproducenten ska sörja för verksamhetslokalens säkerhet på det sätt som föreskrivs i räddningslagen (379/2011) och statsrådets förordning om räddningsväsendet (407/2011).

Om en räddningsplan enligt 15 § i räddningslagen inte har utarbetats för verksamhetslokalen, ska serviceproducenten göra upp en uppdaterad skriftlig verksamhetsplan för nödsituationer för varje verksamhetslokal.

Verksamhetsplanen ska åtminstone innehålla en beskrivning av hur man

- förebygger uppkomsten av farliga situationer
- agerar i farliga situationer
- säkerställer att klienterna kan utrymma lokalen.

I verksamhetsplanen ska också personer med begränsad funktionsförmåga beaktas (bl.a. barn, personer med rörelsenedsättning eller syn- och hörselnedsättning, personer som har en närstående vårdare och personer med demenssjukdom).

Alla som hör till serviceproducentens personal ska känna till verksamhetsplanen, kunna agera i enlighet med den och kunna handleda klienterna i en eventuell nödsituation.

26.2 Anvisningar för exceptionella situationer

Serviceproducenten ska med avseende på klienterna förbereda sig noggrant inför exempelvis följande exceptionella situationer:

- hot om fysiskt eller psykiskt våld
- sexuella trakasserier
- användning av alkohol och droger
- epidemier

- olycksfall
- multiresistenta mikrober.

Att beakta: Om en bärare av en multiresistent mikrober har ett öppet infekterat sår eller kraftiga hudsymtom ska genomförandet av rehabiliteringen senareläggas.

Serviceproducenten ska se till att anvisningarna uppdateras och att personalen får den aktuella utbildning som behövs. Anvisningarna ska vara tydliga. Eventuella myndighetsanvisningar som gäller ovannämnda situationer ska beaktas.

26.3 Användning av bassängutrymmen

26.3.1 Under rehabiliteringsprogrammet

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten anges alltid huruvida bassängutrymmen förutsätts i rehabiliteringstjänsten i fråga. Om bassängutrymmen förutsätts ska de användas vid genomförandet av rehabiliteringen.

En person som ansvarar för klientgruppens bassängsäkerhet ska vara närvarande under hela den tid klienterna får rehabilitering i bassängen. Ansvar för bassängsäkerheten kan ligga antingen hos den person som handleder klientgruppen eller hos en särskild bassängövervakare, om bassängövervakaren uttryckligen övervakar endast klientgruppen i fråga.

Den som ansvarar för bassängsäkerheten ska ha genomgått en Trimmi-kurs ordnad av Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbund rf eller en kurs med motsvarande omfattning och innehåll. Kursen **måste genomgåas med 4 års mellanrum**. Trimmi-kursen behöver inte genomgåas i den bassäng där rehabiliteringen genomförs.

Serviceproducenten måste försäkra sig om att den person som ansvarar för bassängsäkerheten vid behov kan rädda klienten ur den bassäng där rehabiliteringen genomförs. I bassängutrymmena har den som ansvarar för bassängsäkerheten endast ansvar för sin egen klientgrupps säkerhet.

26.3.2 Utanför rehabiliteringsprogrammet

Serviceproducenten kan själv bestämma hur bassängutrymmena används under tiden utanför rehabiliteringsprogrammet. Då ska serviceproducenten följa Säkerhets- och

kemikalieverkets (Tukes) anvisning 1/2015, "Främjande av säkerheten i simhallar och badanläggningar". Anvisningen finns på Säkerhets- och kemikalieverkets webbplats.

26.4 Larmutrustning

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten **nämns alltid särskilt** behovet och nödvändigheten av larmutrustning i inkvarteringslokalen om man bedömer att det i klientgruppen finns personer med begränsad funktionsförmåga (t.ex. personer med rörelsenedsättning, syn- och hörselnedsättning eller demenssjukdom). I dessa fall ska det i larmsystemen ingå larmutrustning (nödlarm).

26.5 Personalens beredskap för första hjälpen

Serviceproducenten ansvarar för att **alla de personer som deltar i genomförandet av klientens rehabiliteringsprogram** har gått en grundkurs (16 h) i första hjälpen. Grundkursen i första hjälpen omfattar de grundläggande praktiska kunskaper och färdigheter som behövs i nödsituationer och i de vanligaste sjukdoms- och olycksfallen. Personen ska ha ett giltigt intyg över den här utbildningen.

Efter att ha genomgått grundkursen i första hjälpen kan man uppdatera beredskapen för första hjälpen upprepade gånger genom att delta i en kurs i livräddande första hjälpen eller en fortsättnings- eller repetitionskurs, vilka varar minst 8 timmar. Personen ska ha ett giltigt intyg över att hen uppdaterat sin utbildning.

26.6 Säkerställande av säkerheten under rehabiliteringen

Den person som handleder en klientgrupp under rehabiliteringsprogrammet ansvarar alltid för den här klientgruppens säkerhet.

26.7 Säkerställande av säkerheten under inkvarteringen

26.7.1 Krävande medicinsk rehabilitering

Under inkvarteringen ska det alltid finnas sådan personal på plats som har avlagt grundexamen inom hälso- och sjukvården och som ansvarar för klientsäkerheten (övervakning och assistans) dygnet runt, också under veckoslut.

Säkerhetskraven ovan gäller också situationer där

- det är fråga om en klient inom rehabilitering enligt prövning vars individuella situation och behov kräver intensivare övervakning (t.ex. symtom som orsakas av demenssjukdom eller en motsvarande situation)
- en klient inom den här målgruppen anländer till inkvarteringsstället redan dagen innan rehabiliteringen inleds.

26.7.2 Medicinsk rehabilitering enligt prövning

Klienter som inkvarteras vid serviceproducentens verksamhetsställe

Under klientens inkvartering ska det finnas en person med ett giltigt intyg över genomgången kurs i första hjälpen som **alltid är på plats** under kvällar och nätter (utanför rehabiliteringsprogrammet) och **ansvarar** för klientsäkerheten.

Ovannämnda säkerhetskrav gäller även i sådana fall där klienten eller klientfamiljen anländer till platsen redan **kvällen innan rehabiliteringen inleds**.

En rehabiliteringstjänst som riktar sig **enbart till klienter inom rehabilitering enligt prövning** kan också kräva övervakning och assistans under kvälls- och nattetid **på samma sätt som vid krävande medicinsk rehabilitering**.

Klienter som inkvarteras i en separat inkvarteringslokal

Serviceproducenten ska under **kvälls- och nattetid** (utanför rehabiliteringsprogrammet) ordna **övervakning** för klienter som inkvarteras i en separat inkvarteringslokal. Övervakningen kan ordnas så att den övervakande personen **är på plats i densamma separata inkvarteringslokalen**, eller också kan **övervakningen genomföras i form av telefonjour**. Övervakaren ska **alltid** vara en person som har ett giltigt **intyg över genomgången kurs i första hjälpen** oberoende av hur övervakningen sker.

Ovannämnda säkerhetskrav gäller även i sådana fall där klienten anländer till inkvarteringslokalen redan **kvällen innan rehabiliteringen inleds**.

26.8 Anmälning av allvarliga olycksfall

Om en klient eller en närstående till en klient som deltar i rehabiliteringen råkar ut för ett allvarligt olycksfall som leder till **långvarig sjukhusvård, bestående funktionsnedsättning** eller **till att personen avlider**, ska serviceproducenten göra en anmälan om det till FPA på adressen [kuntoutus_palvelukuvaukset\(at\)kela.fi](mailto:kuntoutus_palvelukuvaukset(at)kela.fi).

I anmälan ska följande ingå:

- när olycksfallet har inträffat
- vad som har hänt
- hur situationen har hanterats
- vilka de fortsatta åtgärderna varit
- vilken rehabiliteringstjänst det gäller
- vilka åtgärder serviceproducenten har vidtagit på grund av det allvarliga olycksfallet.

27 Marknadsföring av rehabiliteringen

Serviceproducenten får marknadsföra en rehabiliteringstjänst först när serviceproducenten och FPA har undertecknat ett avtal om tjänsten i fråga och uppgifter om den har publicerats på FPA:s webbplats.

Serviceproducenten ska ha en egen webbplats där det på ett klart och tydligt sätt ges aktuell information till klienter om de rehabiliteringstjänster som genomförs inom ramen för FPA-rehabilitering.

På webbplatsen ska det finnas information för klienterna om bland annat

- innehållet i rehabiliteringen
- målgruppen och urvalskriterierna
- genomförandet
- ansökan.

Serviceproducenten ska också säkerställa att följande information finns på webbplatsen:

- att det är fråga om rehabilitering som ordnas och finansieras av FPA

- att klienten har möjlighet att ansöka om rehabiliteringspenning samt ersättning för resekostnader hos FPA.

Uppgifterna i marknadsföringen **får inte** strida mot avtalet, servicebeskrivningarna eller FPA:s anvisningar.

Serviceproducenten ska instruera dem som använder webbplatsen att gå in och bekanta sig med FPA:s webbplats där det finns närmare information om FPA:s förmåner, såsom rehabiliteringspenning och reseersättningar.

28 Senareläggning, inställande eller byte av avtalade kurser

28.1 Minimi- och maximiantalet klienter på kurserna

Minimi- och maximiantalet klienter definieras alltid i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten. I den delen har också preciserats det klientantal med vilket kursen måste inledas enligt det tidsschema som angetts för kursen. **Att beakta:** Maximiantalet deltagare får inte överskridas.

Om det inte finns så många deltagare att kursen måste inledas, kan serviceproducenten flytta kursen eller inleda den med ett mindre deltagarantal. Kursen får dock inte inledas med ett mindre antal klienter än det minimiantal som fastställts som gruppstorlek.

Närmare information om gruppstorleken finns i kursanvisningen för registreringssystemet.

28.2 Senareläggning av kurs

Vid behov kan serviceproducenten själv ändra tidsschemat för en kurs.

Serviceproducenten ska i så fall beakta följande:

- Om en kurs **inte har** bekräftats kan tidpunkten för kursen flyttas fram så att kursen inleds först följande år.
- Om en kurs **redan har** bekräftats får tidsschemat för den första perioden **inte** ändras.

Närmare information om senareläggning av kurser finns i kursanvisningen för registreringssystemet.

28.3 Raderande av kurs

Serviceproducenten kan radera en kurs i systemet om antalet klienter **inte** räcker till för kursen. Observera att om kursen är bekräftad går den **inte** längre att radera.

Då en kurs raderas ska serviceproducenten komma överens med klienterna om en ny kurs. Om det inte finns någon ny lämplig kurs ska serviceproducenten vägleda de klienter som vill byta serviceproducent.

Serviceproducenten ska alltid säkerställa att

- klienten har sådan tydlig och klar aktuell information som behövs om genomförandet av rehabiliteringen och tidpunkten för den
- rehabiliteringen för var och en av klienterna genomförs medan rehabiliteringsbeslutet gäller och inom den tid som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Serviceproducenten ska **alltid** meddela FPA (på servicenumret för samarbetspartner) och klienten om serviceproducenten **inte kan** genomföra klientens rehabilitering medan rehabiliteringsbeslutet gäller eller om klienten av någon annan orsak vill byta serviceproducent.

Närmare information om raderande av kurser ur systemet finns i kursanvisningen för registreringssystemet.

28.4 Kursbyte för klienten

Det är möjligt att **byta** kurs för klienten om hen exempelvis blir sjuk eller av någon motsvarande orsak. Bytet behöver inte anmälas till FPA. Serviceproducenten ska ändå **alltid** säkerställa att klientens rehabiliteringshelhet genomförs inom den tid som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Av vägande skäl är det möjligt att byta klientens kurs också efter att klienten har fått bekräftelse om att kursen blir av. Serviceproducenten är emellertid fortsättningsvis

skyldig att inleda en bekräftad kurs vid den planerade tidpunkten, även om klienter faller bort från kursen efter att den bekräftats.

Närmare information om byte av kurser finns i kursanvisningen för registreringssystemet.

28.4.1 Byte av kurs som klienten påbörjat

Det är också möjligt att ändra tidpunkten för genomförandet av rehabilitering som klienten redan har påbörjat till exempel på grund av att klienten blir sjuk eller av någon motsvarande orsak. I en sådan situation kan klienten flyttas till en annan motsvarande kurs där det finns färre deltagare än maximiantalet.

En klient som har bytt kurs fortsätter på den nya kursen tills rehabiliteringen avslutas. Bytet behöver **inte** anmälas till FPA.

Närmare information om byte av påbörjad kurs finns i kursanvisningen för registreringssystemet.

28.5 Byte av rehabiliteringsform

Under rehabiliteringens gång kan klienten, om hen så vill, byta rehabiliteringsform så att t.ex. rehabilitering utan inkvartering (tidigare rehabilitering i öppen vård) byts ut mot rehabilitering med inkvartering (tidigare rehabilitering i slutenvård) eller tvärtom. Detta kan klienten göra **endast en gång** under sin rehabiliteringshelhet, och hen måste alltid komma överens om det med serviceproducenten **på förhand**.

28.6 Andra än FPA-klienter som deltar i rehabiliteringen

Utöver FPA-klienter kan serviceproducenten till sina kurser anta klienter som har remiss och finansiering **av andra aktörer** eller klienter **som själva betalar** för sin rehabilitering. Det här är möjligt om det finns lediga platser **1 månad innan** kursen börjar.

Serviceproducenten ska utreda platssituationen och kontakta FPA (per e-post på adressen kuntoutuspalvelut_muutokset@kela.fi) för att få klarhet i om det är möjligt att anta andra klienter än FPA-klienter till rehabiliteringen.

Ett villkor för att en klient som någon annan aktör betalar för, eller som betalar själv, ska kunna delta är att rehabiliteringen för FPA-klienterna genomförs på det sätt som anges i servicebeskrivningen och att det maximala antalet deltagare inte överskrids. Därtill förutsätts att klienten i fråga hör till den målgrupp som anges i servicebeskrivningen.

FPA **ansvarar inte till någon del** för rehabiliteringen för andra aktörers klienter eller klienter som betalar själv.

29 FPA:s uppgifter

29.1 Genomförande av rehabiliteringstjänsten

29.1.1 Serviceproducenten

Privata företag, inrättningar, stiftelser och andra sammanslutningar som har möjlighet att tillhandahålla sådana rehabiliteringstjänster som avses i lagen om FPA-rehabilitering kan fungera som serviceproducenter för rehabilitering som ordnas av FPA.

Enligt lagen om FPA-rehabilitering (53 §) kan en serviceproducent som inte är en offentlig eller därmed jämförbar producent fungera som serviceproducent för FPA. Kravet gäller också eventuella underleverantörer. Till exempel kan välfärdsområden, kommuner eller samkommuner inte vara serviceproducenter. Däremot kan aktörer som bolagiserats i enlighet med 126 § i kommunallagen (410/2015) och som uppfyller de villkor som ställts på rehabiliteringstjänsten fungera som serviceproducenter.

FPA kan köpa rehabiliteringstjänster som en offentlig eller därmed jämförbar producent tillhandahåller eller genomför genom underleverans endast om det inte annars är möjligt att fullgöra skyldigheten att ordna rehabilitering enligt lagen (lagen om FPA-rehabilitering 53 § 2 mom.). FPA kan därmed inte köpa sådana rehabiliteringstjänster som beviljas enligt prövning av en offentlig eller därmed jämförbar producent.

Registrering av serviceproducent och serviceenhet

Serviceproducenter som producerar hälso- och sjukvårdstjänster ska följa lagstiftningen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023). Serviceproducenten ansvarar också för att serviceproducenten och serviceenheten har registrerats på det sätt som förutsätts i lagen i fråga.

29.1.2 Grupp

Med grupp avses samarbete mellan serviceproducenter i syfte att få ett avtal. Företag kan bilda en grupp och registrera sig som serviceproducent som grupp. De serviceproducenter som hör till gruppen förbinder sig att solidariskt ansvara för genomförandet av de tjänster som omfattas av avtalet. Varje medlem i gruppen ska delta i genomförandet av den tjänst som registreras.

FPA förutsätter att gruppen inom sig utser en serviceproducent via vilken genomförandet av gruppens avtal ordnas. I FPA:s verkställighetssystem och betalningssystem registreras den här serviceproducentens FO-nummer. Faktureringen och betalningen av rehabiliteringstjänsterna samt kontakterna till FPA sköts genom serviceproducenten i fråga.

29.1.3 Underleverans

FPA:s rehabiliteringstjänster kan också produceras med hjälp av underleverantörer. Rehabiliteringen får ändå inte i sin helhet produceras genom underleverans, utan serviceproducenten ska själv genomföra åtminstone en del av rehabiliteringstjänsten i fråga.

Anlitandet av underleverantörer minskar inte serviceproducentens ansvar för genomförandet av rehabiliteringstjänsten. Serviceproducenten ansvarar inför FPA för den rehabilitering som underleverantören tillhandahåller, för ansvaren och skyldigheterna som för sina egna.

Serviceproducenten ska observera att

- underleverantören och serviceproducenten **alltid är separata företag**
- underleverantören **inte** står i avtalsförhållande till FPA
- underleverantören **inte** kan vara en offentlig eller därmed jämförbar aktör.

29.2 Behandling av klientens rehabiliteringsärende

Klienten ansöker om FPA-rehabilitering genom att lämna in en ansökan om rehabilitering. Närmare anvisningar om hur man ansöker om rehabiliteringstjänsterna finns på FPA:s webbsidor för privatpersoner under Rehabilitering.

29.2.1 Rehabiliteringsbeslut

Klienten får alltid ett skriftligt beslut om den rehabilitering hen ansökt om med uppgifter om avgörandet samt motiveringar. Som bilaga till ett positivt rehabiliteringsbeslut får klienten anvisningar för genomförandet av rehabiliteringen.

Klientens positiva rehabiliteringsbeslut och de uppgifter som är nödvändiga för genomförandet av rehabiliteringen skickas till serviceproducenten.

29.2.2 Åtgärder efter rehabiliteringen

Efter att klientens rehabilitering har genomförts hänvisar FPA vid behov klienten till andra tjänster.

30 Fakturering och betalning av rehabiliteringskostnader

30.1 Utbetalning

FPA betalar på grundval av en godkänd faktura de faktiska avtalsenliga kostnaderna för rehabiliteringen till serviceproducenten. FPA ersätter kostnaderna endast för genomförd rehabilitering.

Ifall en klient avbryter rehabiliteringen ersätter FPA rehabiliteringskostnaderna fram till dess att rehabiliteringen avbryts.

FPA kan betala kostnaderna för rehabiliteringen även om ansökan inte har lämnats in inom utsatt tid, om det bedöms som oskäligt att avslå ansökan på grund av att den har varit försenad.

30.2 Fakturering

Serviceproducenten förbinder sig att iaktta de priser och priskategorier som anges i avtalet. De överenskomna priserna inkluderar alla kostnader för rehabiliteringen i fråga. Serviceproducenten får inte ta ut någon klientavgift, självriskandel eller annan tilläggsavgift av klienten för sådan rehabilitering som genomförs i enlighet med servicebeskrivningen.

Serviceproducenten ska skicka fakturan till FPA **senast inom 2 månader** efter att rehabiliteringen genomförts. FPA:s faktureringsblankett eller nätfaktura ska användas. Utöver avtalet, prisbilagan och servicebeskrivningen ska också faktureringsanvisningarna på FPA:s webbplats tillämpas.

30.3 Genomförande av och fakturering för rehabiliteringstjänsten när en klient insjuknar akut

Med akut insjuknande avses en situation där klienten eller en närstående **insjuknar akut** kvällen före rehabiliteringen efter kl. 16 eller på rehabiliteringsdagens morgon. Det akuta insjuknandet anses hänföra sig endast till den första sjukdagen. Därför kan de här anvisningarna tillämpas endast den första sjukdagen.

30.3.1 Rehabiliteringsdag

Om klienten eller klientens vuxna närstående vars deltagande i rehabiliteringen är nödvändigt insjuknar akut kvällen före rehabiliteringen efter kl. 16 eller på rehabiliteringsdagens morgon ska serviceproducenten i samråd med klienten välja hur rehabiliteringsdagen ersätts.

Alternativen är:

1. Serviceproducenten flyttar klientens rehabiliteringsdag till en annan tidpunkt och fakturerar för dagen när den genomförts.
2. Serviceproducenten genomför det innehåll som planerats för den rehabiliteringsdag då klienten insjuknade, till den del innehållet är centralt med tanke på klientens rehabilitering som helhet. Det här kan ske
 - vid en annan tidpunkt ansikte mot ansikte eller i form av videosamtal
 - under sjukdagen i form av videosamtal.

Längden på det ersättande programmet ska vara minst 90 minuter. Digital rehabilitering kan också användas. Serviceproducenten ska se till att det ersättande programmet för sjukdagen passar klientens helhetssituation i fråga om arbetsmetoder och längd.

Serviceproducenten kan fakturera priset för rehabiliteringstjänsten för en klient och en vuxen närstående som deltagit i det ersättande programmet även om det

alternativa programmet varit kortare än en normal rehabiliteringsdag. Om det ursprungligen inte var tänkt att en närstående deltar i rehabiliteringsdagen kan dygnspriset för rehabiliteringstjänsten för en närstående inte faktureras. Dygnspriset för rehabiliteringstjänsten för ett syskon kan inte faktureras. I fältet för faktureringsgrund på fakturablanketten KU 201r eller i den elektroniska fakturan ska serviceproducenten skriva in Akut insjuknande som grund.

3. Serviceproducenten erbjuder inte ersättande program och fakturerar heller inte för sjukdagen.

Att beakta:

- Om FPA ersätter en rehabiliteringsdag för serviceproducenten minskar det totala antalet rehabiliteringsdygn som klienten beviljats.
- Om en vuxen närstående insjuknar akut och klienten kan delta i rehabiliteringen utan att den vuxna närstående deltar, kan dygnspriset för rehabiliteringstjänsten för den vuxna närstående som insjuknat inte faktureras. Om ett syskon insjuknar akut kan dygnspriset för rehabiliteringstjänsten för syskonet inte faktureras.

30.3.2 Rehabiliteringsperioden avbryts

Om klientens rehabiliteringsperiod **avbryts på grund av akut insjuknande** väljer klienten i samarbete med serviceproducenten bland följande möjliga alternativ:

- Klienten **fortsätter** att höra till samma rehabiliteringsgrupp. Då blir en del av klientens rehabiliteringsdygn oanvända.
- Klienten **byter** grupp för att kunna använda alla sina rehabiliteringsdygn. Det här kräver att serviceproducenten kontrollerar med klienten att bytet passar för hen. Om ett byte är möjligt kan klienten delta i rehabiliteringen endast i så många dygn som hen har fullständiga rehabiliteringsdygn kvar av rehabiliteringen. Serviceproducenten kan fakturera endast för de dygn som klienten har kvar. Serviceproducenten och klienten kommer tillsammans överens om sådana dagar som bildar en ändamålsenlig helhet. När det gäller tjänster som ordnas genom ett registreringsförfarande flyttar serviceproducenten själv klienten till en annan kurs. **Närmare information:** den

allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 19.4.1: Byte av kurs som klienten påbörjat.

30.3.3 Övriga priskategorier inom rehabiliteringen

I situationer med akut insjuknande kan serviceproducenten fakturera enligt andra priskategorier än de som nämns ovan endast om klienten, den närstående eller ett syskon har använt ifrågavarande delar av tjänsten. Sådana är bland annat dygnspriset för ett syskons rehabiliteringstjänst samt inkvartering och måltider för klienten, en vuxen närstående och ett syskon. Exempelvis är det möjligt att fakturera för klientens måltider endast om klienten stannar på rehabiliteringsstället under den dag hen insjuknat akut och äter på rehabiliteringsstället under sjukdagen.

Det är möjligt att fakturera för inkvartering endast för de faktiska övernattningsdygna för klienten och/eller den närstående. Inga kostnader kan faktureras för sjukdagar som infaller efter den dag då klienten insjuknade akut.

31 Kvalitetsrevision

Kvalitetsrevision är en systematisk, objektiv och dokumenterad utvärdering som utförs av FPA för att säkerställa och utveckla kvaliteten på rehabiliteringsverksamheten. Som kvalitetsrevisorer verkar utbildade FPA-anställda.

Syftet med kvalitetsrevisionen är att säkerställa att serviceproducenten genomför rehabiliteringstjänsten med fokus på klienten och i enlighet med servicebeskrivningen samt på det sätt som anges i avtalet.

Över kvalitetsrevisionen sammanställs en revisionsrapport, där de viktigaste observationerna framgår. Serviceproducenten ska korrigera de avvikelser som observerats under kvalitetsrevisionen.

Under kvalitetsrevisionen granskas exempelvis följande delområden av kvaliteten:

- kvalitetsledningen
- personalen
- rehabiliteringslokalerna och utrustningen

- klientsäkerheten
- klientens rättigheter
- innehållet i rehabiliteringsprocessen och genomförandet
- dokumentationen
- faktureringen.

32 Information och intressentgruppssamarbete

FPA informerar om rehabiliteringstjänsterna på nationell och lokal nivå.

Webbsidorna för FPA:s samarbetspartner innehåller bland annat

- servicebeskrivningar för rehabilitering
- information om tjänsterna
- aktuella meddelanden
- information till intressentgrupperna om olika evenemang, såsom utbildningar och arbetsmöten.

Bilaga 1 Yrkes- och uppgiftsbeteckningar

Det här dokumentet innehåller de yrkes- och uppgiftsbeteckningar som FPA har godkänt samt de utbildningar som krävs.

Med yrkesbeteckning avses en skyddad yrkesbeteckning som används av en person som har rätt att utöva yrket i fråga och att i egenskap av yrkesutbildad person använda den i lag eller förordning skyddade yrkesbeteckningen i fråga.

Med yrkeshögskoleexamina jämföras också motsvarande äldre examina på institutnivå. Med yrkesinriktade grundexamina på institutnivå jämföras motsvarande, äldre examina på skolnivå.

Med alla examina jämföras också motsvarande utbildning som godkänts inom EU. Till den del det är fråga om ett yrke som kräver erkännande av en behörig myndighet i Finland, tillämpas lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer eller en lag som ersatt denna.

En person som före 2008 erhållit en sådan skyddad yrkesbeteckning som det inte längre finns utbildning för, betraktas fortfarande som en sådan yrkesutbildad person som avses i lagen och förordningen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.

Astmaskötare

- uppgiftsbeteckning
- sjukskötare (YH) **eller** hälsovårdare (YH) som därtill har
 - genomfört tilläggsutbildning inom behandling av astma och allergi (15 studiepoäng) **eller**
 - genomfört yrkesinriktade specialiseringsstudier inom vård av patienter med andningssjukdomar (30 studiepoäng)

Audionom/Hörselvårdsassistent

- person som har en legitimerad lämplig examen inom hälsovårdssektorn (YH eller yrkesexamen inom hälso- och sjukvården på institutnivå) och som därtill har
 - genomfört audiologiska specialiseringsstudier vid en yrkeshögskola (60 studiepoäng)

Diabetesskötare

- uppgiftsbeteckning
- en sjukskötare (YH) **eller** hälsovårdare (YH) **eller** barnmorska (YH)
 - vars examen har omfattat inriktningsalternativet förebyggande och behandling av diabetes **eller**
 - som efter sin examen har genomfört motsvarande specialiserings- eller påbyggnadsutbildning (30 studiepoäng)

Specialistläkare med specialkompetens i behandling av diabetes (diabetesläkare)

- förutsätter specialistläkarexamen
- person som har beviljats ifrågavarande specialkompetens av Finlands Läkarförbund

Specialistläkare

- person som Tillstånds- och tillsynsverket har beviljat rätt att utöva sitt specialistläkaryrke i Finland som legitimerad yrkesutbildad person

Läkare under specialistutbildning

- person som ett universitet har beviljat studierätt för ett specialiseringsprogram inom ett visst område

Instruktör inom anpassad motion/Specialidrottsinstruktör

- person som är gymnastiklärare, idrottsinstruktör (YH) **eller** fritidsledare, som har en kompetens på minst approbturnivå **eller** en motsvarande kompetens (15–25 studiepoäng) **eller** en inriktning på specialmotion

Speciallärare

- person som uppfyller behörighetsvillkoren för speciallärare enligt förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998)

Fysioterapeut (YH)

- examensbenämning inom social- och hälsovården. Personen ska därtill ha
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

IBD-skötare

- uppgiftsbeteckning
- sjukskötare (YH eller institutnivå) **eller** hälsovårdare (YH eller institutnivå) som har genomgått
 - fortbildning i vård av IBD-patienter (30 sp) **eller**
 - studier som leder till expertis inom vårdarbete vid tarmsjukdomar (Suolistosairauksien hoitotyöhön erikoistunut osaaja) (30 sp)

It-instruktör

- uppgiftsbeteckning
- som grundläggande yrkesutbildning kan personen ha t.ex. datanom- eller tradenomexamen
- i fråga om rehabilitering för personer med synnedsättning ska personen därtill ha inhämtat
 - specialyrkesexamen i synrehabilitering (är en del av specialyrkesexamen i rehabiliterings-, stöd- och handledningstjänster) eller behövliga specialkunskaper för it-handledning av personer med synnedsättning t.ex. genom utbildning arrangerad av Yrkesinstitutet Live eller Synskadades förbund

Fotterapeut (YH)

- yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsovården. Personen ska därtill ha
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Fotvårdare

- examensbenämning inom hälso- och sjukvården
- person som Tillstånds- och tillsynsverket (före år 2008) har beviljat rätt att verka som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården med skyddad yrkesbeteckning

Kommunikationshandledare

- uppgiftsbeteckning
- person som har avlagt en yrkesinriktad grundexamen inom det sociala området, inom hälso- och sjukvård eller i pedagogik och som därtill har

- avlagt specialyrkesexamen för kommunikationshandledare **eller**
- utbildning för teckenspråklärare **eller**
- utbildning för teckenspråkstolk (YH) **eller**
- utbildning för synrehabiliteringshandledare

Handledare i kommunikation och teckenspråk

- person som har
 - avlagt grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning (kompetensområdet för handledning i kommunikation och teckenspråk) **eller**
 - avlagt socionomexamen (YH) i vilken ingår
 - specialiseringsutbildning i teckenspråkshandledning som en del av studierna

Specialistläkare som erhållit specialkompetens i rehabilitering

- specialkompetens i rehabilitering förutsätter specialistläkarexamen
- person med specialkompetens beviljad av Finlands Läkarförbund

Rehabiliteringsledare (YH)

- yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsovården. Personen ska därtill ha
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Rehabiliteringshandledare för personer med hörselnedsättning

- uppgiftsbeteckning
- person som har avlagt yrkeshögskoleexamen inom det sociala området **och/eller** social- och hälsovården **och/eller** lämplig högre eller lägre universitetsexamen, och som **därtill har**
 - fått utbildning på arbetsplatsen om hörselnedsättningar och om rehabilitering för personer med hörselnedsättning (t.ex. minst 6 månaders utbildning vid sidan av arbetet) **och/eller**
 - minst 1 års arbetserfarenhet av heltidsarbete inom rehabilitering för personer med hörselnedsättning eller minst 3 års arbetserfarenhet av heltidsarbete med personer med hörselnedsättning och/eller
 - audionomutbildning **och/eller**

- genomfört studier (minst 30 studiepoäng) som gäller rehabilitering för personer med hörselnedsättning, t.ex. studier i
 - audiologi **eller**
 - teckenspråk och visuellt teckenspråk **eller**
 - kommunikationsstudier

Rehabiliterare av dövblinda

- uppgiftsbeteckning
- person som har avlagt yrkeshögskoleexamen inom det sociala området, hälso- och sjukvård, pedagogik eller humaniora och som **dessutom har minst en av följande**:
 - specialyrkesexamen i rehabiliterings-, stöd- och handledningstjänster inom kompetensområdet för handledning i synrehabilitering
 - utbildning i teckenspråkstolkning, (tolk YH, teckenspråk) eller tolkning och kommunikationshandledning för personer med tal- och språkstörning (tolk YH, tolkning för talskadade)
 - studier om dövblindhet som genomförts i samband med utbildning för teckenspråkshandledare
 - utbildning på arbetsplatsen om dövblindhet och rehabilitering för personer med dövblindhet

Legitimerad läkare

- person som har avlagt grundexamen i medicin **och**
 - som Tillstånds- och tillsynsverket har beviljat rätt att utöva sitt läkaryrke i Finland som legitimerad yrkesutbildad person

Barnledare

- har avlagt grundexamen i barn- och familjearbete **eller**
- är barnledare (grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning) **eller**
- är barnskötare **eller**
- studerar social- och hälsovård, pedagogik eller specialpedagogik

Instruktör i förflyttningsteknik

- uppgiftsbeteckning

- person som har avlagt en yrkesinriktad grundexamen inom det sociala området, inom hälso- och sjukvård eller i pedagogik och som **därtill har**
 - en specialyrkesexamen för synrehabiliteringshandledare

Idrottsledare / Idrottsinstruktör

- har avlagt yrkesutbildning eller grundutbildning inom idrottsinstruktion på andra stadiet

Idrottsinstruktör (YH)

- har genomgått utbildningsprogrammet för idrotts- och hälsopromotion (liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma) vid en yrkeshögskola

Närvårdare

- examensbenämning inom social- och hälsovården
- har av Tillstånds- och tillsynsverket beviljats rätt att utöva sitt yrke som yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning

Musikterapeut

- person med musikterapeututbildning

Neuropsykiatrisk coach

- har genomgått en utbildning i neuropsykiatrisk coachning som omfattar minst 20 studiepoäng och som uppfyller de kvalitetskriterier för neuropsykiatrisk coachning som Neuropsykiatriset Valmentajat ry har ställt upp för sina medlemmar

Neuropsykolog

- har grundutbildning för psykolog och **därtill**
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person **och**
 - avlagt specialiseringsutbildning för neuropsykolog
- klinisk neuropsykolog eller specialpsykolog i neuropsykologi

Ungdomsledare

- person som har avlagt grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning på andra stadiet **eller**
- samhällspedagog (YH) med inriktning på ungdomspedagogik, ungdoms- och föreningsarbete eller utbildningsprogrammet för medborgarverksamhet och ungdomsarbete **eller**
- yrkeshögskoleexamen som socionom (YH) inom det sociala området eller inom hälso- och sjukvård med inriktning på ungdomsarbete

Ungdomsarbetare

- uppgiftsbeteckning
- socionom (YH) som studerat med inriktningen ungdomsarbete **eller**
- magister i ungdomspedagogik **eller**
- samhällspedagog (YH)

Synrehabiliteringshandledare

- uppgiftsbeteckning
- person som har avlagt en yrkesinriktad grundexamen inom det sociala området, inom hälso- och sjukvård eller i pedagogik och som **därtill har**
 - en specialyrkesexamen inom kompetensområdet för handledning i synrehabilitering eller
 - specialyrkesexamen i rehabiliterings-, stöd- och handledningstjänster, kompetensområdet för handledning av personer med synnedsättning eller
 - fått utbildning på arbetsplatsen om synnedsättningar och om rehabilitering för personer med synnedsättning

Rehabiliteringshandledare för personer med synnedsättning

- person som har avlagt en yrkesinriktad grundexamen inom det sociala området, inom hälso- och sjukvård eller i pedagogik och som **därtill har**
 - utbildat sig till rehabiliteringshandledare för synskadade genom att avlägga en kompletterande yrkesexamen vid Arlainstitutet **eller** Centralparkens yrkesinstituts verksamhetsställe Arla
 - sedan år 2012 har utbildningen för rehabiliteringshandledare för personer med synnedsättning ersatts av specialyrkesexamen för synrehabiliteringshandledare

Syninstruktör

- person som har avlagt en yrkesinriktad grundexamen inom det sociala området, inom hälso- och sjukvård eller i pedagogik och som **därtill har**
 - en specialyrkesexamen inom kompetensområdet för handledning i synrehabilitering, där examensdelen Handledning av synskadade klienter i synanvändning ingår

Lärare

- person som uppfyller behörighetsvillkoren för lärare enligt förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998)

Familjeterapeut

- legitimerad yrkesbeteckning inom hälso- och sjukvården som beviljats av Tillstånds- och tillsynsverket

Punktskriftsinstruktör

- uppgiftsbeteckning
- person som har avlagt en yrkesinriktad grundexamen inom det sociala området, inom hälso- och sjukvård eller i pedagogik och som därtill har
 - en specialyrkesexamen för synrehabiliteringshandledare eller
 - fått utbildning på arbetsplatsen i punktskriftsinstruktion

Psykolog

- yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som **därtill har**
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Psykoterapeut

- yrkesutbildad person inom social- och hälsovården, **som därtill**
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket att använda den skyddade yrkesbeteckningen psykoterapeut

Talterapeut

- yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som **därtill har**
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Tolk för personer med tal- och språkstörning

- uppgiftsbeteckning
- person som har avlagt en yrkesinriktad examen inom det sociala området, inom hälso- och sjukvård eller i pedagogik och som **därtill har**
 - en specialyrkesexamen för tolk för talhandikappade **eller**
 - är teckenspråkstolk (YH) som har slutfört studierna år 2015 eller senare

Ridterapeut

- person med yrkeshögskoleexamen i pedagogik, inom det sociala området eller inom hälso- och sjukvård som **därtill har genomfört**
 - ridterapeututbildning ordnad av Suomen Ratsastusterapeutit ry **eller**
 - motsvarande utbildning i Sverige

Näringsterapeut

- ska ha beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Kostrådgivare

- uppgiftsbeteckning
- en sjukskötare (YH) **eller** hälsovårdare (YH)
 - som **därtill har** förvärvat kunskap om kost, näring och kostrådgivning genom tilläggsutbildning och som verkar vid en rehabiliteringsinrättning under handledning av en näringsterapeut
- lärare i huslig ekonomi som verkar vid en rehabiliteringsinrättning under handledning av en näringsterapeut

Reumaskötare

- uppgiftsbeteckning
- sjukskötare (YH) **eller**
- hälsovårdare (YH) som har genomfört yrkesinriktade specialiseringsstudier i behandling av reumatiska sjukdomar (30 studiepoäng) **eller**
- fortbildning i behandling av reumatiska sjukdomar (15 studiepoäng)

Sjukskötare (YH)

- examensbenämning inom social- och hälsovården
- ska ha beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person
- utbildningen kan omfatta flera inriktningsalternativ
- efter examen kan en sjukskötare genomgå specialiseringsutbildning eller fortbildning

Sexualrådgivare

- person som har avlagt examen inom det sociala området eller inom hälso- och sjukvård
- har genomfört utbildning för sexualrådgivare (30 studiepoäng)

Sexualterapeut

- person som har avlagt examen inom det sociala området eller inom hälso- och sjukvård och som är auktoriserad av det samnordiska samfundet The Nordic Association for Clinical Sexology (NACS). Medlemsföreningen i Finland är Suomen Seksologinen Seura (Sexologiska föreningen i Finland).
- Den yrkesbeteckning som har auktoriserats i Finland är: sexualterapeut, specialnivå (NACS)

Socialarbetare

- person som har rätt att utöva socialarbetaryrket som legitimerad yrkesutbildad person på det sätt som bestäms i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015)

Socionom (YH)

- yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsovården. Personen **ska därtill** ha rätt verka som legitimerad yrkesutbildad person inom socialvården.

Cancersjukskötare

- uppgiftsbeteckning
- sjukskötare (YH) eller hälsovårdare (YH), som **därtill har**
 - avlagt specialiseringsstudier i förebyggande av cancer, vård av cancerpatienter och vårdarbete (Syöväen ehkäisy, syöpään sairastuneen hoito)

ja hoitotyö) (30 studiepoäng) eller en utbildning med motsvarande innehåll
(30–60 studiepoäng)

Hälsovårdare (YH)

- examensbenämning inom social- och hälsovården. Personen ska därtill ha
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Ergoterapeut (YH)

- examensbenämning inom social- och hälsovården. Personen ska därtill ha
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Arbetslivskonsult

- person som har minst yrkeshögskoleexamen **eller** en gammal examen på institutnivå och som därtill är
 - insatt i frågor som gäller sysselsättning, samhällets servicesystem och olika utbildningsmöjligheter och som har kompetens att handleda klienter i frågor som gäller utbildning och arbetslivet

Företagsfysioterapeut/Arbetsfysioterapeut

- uppfyller de villkor som föreskrivs i lagen om företagshälsovård (1383/2001) och i statsrådets förordning om principerna för god företagshälsovårdspraxis och om företagshälsovårdens innehåll och den utbildning som krävs av yrkesutbildade personer och sakkunniga inom företagshälsovården (708/2013)

Företagshälsovårdare

- uppfyller de villkor som föreskrivs i lagen om företagshälsovård (1383/2001) och i statsrådets förordning om principerna för god företagshälsovårdspraxis och om företagshälsovårdens innehåll och den utbildning som krävs av yrkesutbildade personer och sakkunniga inom företagshälsovården (708/2013)

Sömnapnéskötare

- sjukskötare (YH) **eller** hälsovårdare (YH) som **därtill har**

- specialiserat sig på vård eller rehabilitering av sömnapnépatienter och som uppfyller Suomen Unihoitajaseura ry:s kompetenskrav på särskild kompetens för sömnapnéskötare

Uroterapeut

- sjukskötare (YH) eller fysioterapeut (YH) eller barnmorska (YH) som därtill har
 - genomgått yrkesinriktad tilläggsutbildning i uroterapi (30 studiepoäng) eller motsvarande tidigare utbildning

Fritidsinstruktör/fritidsledare

- ska ha avlagt grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning (med inriktning på handledning av ungdomar och gemenskaper)

Speciallärare i småbarnspedagogik

- ska enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018) vara behörig att arbeta som speciallärare i småbarnspedagogik

Lärare i småbarnspedagogik

- ska enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018) vara behörig att arbeta som lärare i småbarnspedagogik

Teckenspråkstolk (YH)

- har yrkeshögskoleexamen inom det humanistiska och pedagogiska området inom utbildningsprogrammet för teckenspråkstolkar eller utbildning i teckenspråkstolkning och tolkning för personer med talstörning

Magister i samhällsvetenskaper, huvudämne rehabiliteringsvetenskap

- ska ha avlagt högre högskoleexamen med rehabiliteringsvetenskap som huvudämne

**Magister i samhällsvetenskaper eller politics magister, huvudämne
socialpsykologi**

- ska ha högre högskoleexamen med socialpsykologi som huvudämne

Samhällspedagog (YH)

- ska ha avlagt yrkeshögskoleexamen inom ungdomspedagogik, ungdoms- och föreningsarbete eller utbildningsprogrammet för medborgarverksamhet och ungdomsarbete.